دیوانی شیعر

جەمیل رەنجبەر

ئا: جەوهەر کرمانج

2007

وەزارەتی ڕۆشنبیری
بەڕێوەبەرێتیی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی
زنجیرە (٤٩٦)

دیوانی جەمیل ڕەنجبەر

ئامادەکردنی
جەوهەر کرمانج

پێشەکی
دکتۆر مارف خەزنەدار

سلێمانی ٢٠٠٧

دیوانی جەمیل رەنجبەر

* ئامادەکردنی: جەوهەر کرمانج

*بابەت: دیوانی شیعر

* تایپ: پەیام ئەحمەد

* نەخشەسازی: مەهدی ئەحمەد

* نەخشەسازی بەرگ: دیاری جەمال

* چاپ: چاپخانەی روون

* سەرپەرشتیاری چاپ: کەنعان خەلیل

* تیراژ: (٥٠٠) دانە

* ژمارەی سپاردن: (٤٥٦)ی ساڵی ٢٠٠٧ی وەزارەتی رۆشنبیریی پێدراوە

مافی لەچاپدانەوەی پارێزراوە بۆ بەڕێوەبەرێتیی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی

ناونیشان

بەڕێوەبەرێتیی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی

سلێمانی- گردی ئەندازیاران: ١٠٥ کۆڵانی: ٣٤ ژمارەی خانوو: ١٠

ژمارەی تەلەفۆن: ٣١٨٠٩٩٤

پێشەکی

دکتۆر مارف خەزنەدار

-١-

لەوماوەیەی جەمیل رەنجبەرم ناسی، لەمێژ نەبوو دەستی بەخوێندن کردبوو لەخانەی مامۆستایانی هەولێر، من وەکو دڵخوازێکم هەمیشە لەشاعیر دەگەڕام، ئارەزووی ئەوەم دەکرد شاعێرێکی تازەو گوم ناو بدۆزمەوە، لەو سەردەمەدا (١٩٦٩ – ١٩٧١) جەمیل رەنجبەر شەش حەوت ساڵ بوو خووی بەشیعر نووسینەوە گرتبوو، رەنگ هەبوو لەهەموو شتێکدا قسە لەڕوو بووبێ تەنیا لەشیعرنا، لەم لایەنەوە رووی شەرمی لەلای من دواند. بێگومان مەقامی شیعر ئەوەندە بەرزە بۆ شاعیری گەورەش نەهاتووە چاو لە رووی شارەزای شیعر زەق بکاتەوە.

لەهەموو گەشتێکی هەولێرم لەو ماوەیەی جەمیل رەنجبەر لەخانەی قوتابیان دەیخوێند چاووم پێی دەکەوت. زیاتر ئارەزووی ئەوەی دەکرد باسی ئەدەبی رووسی بۆ بکەم. بەتەنگ ئەوەوە بوو ئایا خوێنەری رووسیا (سۆڤیەتی ئەو سەردەمە) چێژ لەو شیعرە ریالیزمیانەی دەرەوەی وڵاتی خۆیان وەردەگرن؟ ئایا ئەو شیعرە لەبەرزیی هونەریدا وەکو شیعری خۆیان دێتە بەر چاویان؟ وەکو بڵێی، شاعر ئەگەر لەکۆمەڵی سۆسیالیستیدا نەژی نەتوانێ شیعری هەناسە ریالیزمی بڵێ! من هەر لەو سەردەمە سەرەتاییەی ژیانی شیعری، لەپاش تەواوکردنی خوێندنی خانەی مامۆستایان ئیتر چاوم بەجەمیل نەکەوتەوە. بۆ دواجار یەکتری بینینمان لە ساڵی ١٩٧٢ بوو، لەپاشانا وتیان لەمێرگەسوور بەمامۆستای خوێندنی سەرەتایی دامەزراوە.

تا ئەم داواییەش هەڵوێستم لەقاڵبدا نەمەیی بوو لەبابەت سەرجەم شیعرەکانی جەمیل رەنجبەرەوە، چونکە بەسەریەکەوە شارەزاییم تیایاندا پەیدا نەکردبوو، لەکاتی خوێدا پچڕ پچڕ تاکە تاکە شیعرەکانم خوێندبوونەوە، بەڵام نەگەیشتبوومە رادەیێك بتوانم بڕیار لەسەر جەمیل رەنجبەر بدەم وەکو شاعیرێك.

لەم چەندانەی رابردوودا، ئەو لایەنەی چاپکردنی کۆمەڵە شیعری ئەم شاعیرەی خستۆتە ئەستۆ رووی رێزی لێکردم بۆ ئەوەی چەند وشەیێك بەبالآی شیعرەکاندا بڕم. بەمجۆرە لەنزیکەوە توانیم ئەنجامێك وەدەست بێنمو لەخۆم راببینم ئەو قسانەی لێرەدا کراوە بیانکەم.

-٢-

گەشت بەناو گوڵزاری ئەم کۆمەڵە شیعرە ساتێکی گیان یە، پیاو خۆی لەبەهەشتدا دەبینێ، بەڵام یادی دۆزەخ دەکاتەوە. لەدواییدا ئەو دۆزەخە دەبێ ون بێ! لەگێتیی ئێمەدا بەهەشت بەبێ دۆزەخ چنگ ناکەوێ.

جەمیل رەنجبەر وەکو شاعیرێك هەستی بەوە کردووە شیعری بۆ دێ، کە خستوویەتییە سەر کاغەز بەدڵی بووە، لەمەدا لەبەشێکی زۆر لەشیعرەکانیدا بەهەڵە نەچووە، بەڵگەی باوەڕ بەخۆکردن، یاتێگەیشتن لەو بەرهەمەی بەوێنەی دانپیانانێك دەیداتە خوێنەران لەدوا کۆپلەی قەسیدەی (شیعر بەبووك دەبەن)دا بەدی دەکرێ:

ئەمرۆ هەندێ وشەم خۆشویست

شیعرێکی شۆخم لێچنی

پیتەکانم هەڵگیرساندو

ئاواتێکم خستە بنی..

ئەو وشانەی شاعیر خۆشی ویستوون ئەوانەن مانای تازەی تیایاندا دۆزیوەتەوە، ئەگینا ئەگەر بۆ مانای ئوو وشانە لە فەرهەنگدا بگەڕێ مانایێکی دەست دەکەوێ بەکەڵکی شیعر نایە.

ریتم لای شاعیر لەنگەری سووکی ئاوازی شیعری میللی (فۆلکلۆر)ی پاراستووە، چونکە بناغەی وشەو رستەو تەعبیر بەپێی دەستلەملانێی دەنگەکان (هارمۆنیا) بەڕێوەدەچێ. کێش رەوان و قافیە سوارە، لەشیعری (پێکەنینێك لەباوەشی گریانا) دەڵێ:

چاوێکی تیژ، لەژێر چاویلکەی بەردەسێل

بیر بەنینۆک هەڵدەکەنێ

بەقاندرمەی قەلاتی کورد هەڵدەگەڕێ

لەراپۆرتی ئارەق رێژێکا نووسرا بوو

هەرچی بڵێم تەمی هەوا دەیقۆستەوە

تەرازووی شەو بەدوامەوە

خۆی دەکێشێ..

قەلاتی کورد دروشمی (ئازادی کورد)ە. لەبەرئەوەی کورد ئازادی نەدیوە، دەبێ بەخەیاڵ ئەو قەلاتە دروست بکا. لەقەلاتەکەدا چی نهێنییەك

هەیە؟ نایزانێ! خۆ دەبێ بیر لەوەش بکەینەوە، هیچی تێدا نییە.کەوابێ ئەگەر بگاتە ناوی پێویست بەکەلوپەل‌و ناومالی وەشاوە بیڕازێنێتەوە. لەو رۆژگارەدا، لەسالی ۱۹۷۳ شاعیر لەڕەشبینیدا دەتلابەوە، چونکە سالی ۱۹۷۰ (۱۱ی ئازار) خۆی نەکرد بە سالی گەیشتن بۆ سەر (قەلاتی کورد) بۆیە (چوونە ناو قەلات) بێئەنجام بوو. لەپاش سالێکیتر یا دوو سال (۱۹۷۵) قەلاتەکە تالان کرایەوە.

-۳-

رەنگە بەئاسانی بتوانین هەندێ لەلاپەڕەکانی ئەم کۆمەلە شیعرە هەلدەینەوە بەسوکی بەسەریاندا تێپەڕین، بەلام ناتوانین وەستانێك لەگەل شیعری (مردن لەگۆڕی سەرشۆڕی دەژیت) نەکەین.

لەم شیعرەدا شاعیر لایەنگری ئەو باوەڕەیە (مردن لەپێناوی ژیان) واتە کۆمەلێك خەلك گیانیان دەبەخشن لەپێناوی ئەوەی کۆمەلێکیتر یا نەوەی داهاتوو سەربەست‌و بەختیار بژین. ئەمە لەخۆ بووردن‌و قوربانی تێدایە، مرۆڤ جارێك دەمرێ، گەل نەمرە، شاعیر لەگەل ئەوەیە، بۆ ئەم مەبەستە (تاك) دەبێ گیانی ببەخشێ چونکە سیفەتی مردن‌و لەناوچوونی تێدایە، لە پێناوی گەل، نەوەی نەمری‌و هەمیشە زیندوویی تێدایە، ئەم تێۆرییەی خستە پراکتیکەوە لەژیانی شاعیر خۆیدا، لەکاتێکدا ژیانی لەدەستدا کە تفەنگ بەشانییەوە بوو، لەئازادی دەگەڕا بۆ میللەتەکەی. گەلی ژێر دەست بۆ ئازادی دەگەڕێ، گەلی برسیش بۆ نان، دەبێ (تاك) قوربانی بۆ ئازادی‌و نان بدا.

شاعیر وێلی ئازادییە. بەشوێنیدا دەگەڕێ، کۆل نادا، ئەوەتا لە شیعری (کێ لەسەربەرزی بەتەمەنترە لەسەرەتاکەیدا دەلێ:

گوڵی خۆزگە
چۆن بۆ چڵی داری ژیانی دەگەڕێ
یاچۆن سەعات قورمَیشی خۆی لێ وون بووە
ئارەقەی دواکەوتن دەسڕێ
گیانە منیش وێڵی چاوتم
سەد ئەوەندە لێت دەگەڕێم..
لەدواییشدا دەڵێ:
ئەرێ گیانە
ئیتر نامەم بۆ مەنێرە
پوولی پۆستە نامەکانم دەپشکنێ
سندووقی سوور
گوڕی مردن، بۆ وشەی جوان هەڵدەکەنێ
ئیتر نامەم بۆ مەنێرە
بەڕێگەی کۆن بۆم مەنێرە
تا دێمە لات، یا تۆ بەخۆت دێیتە ئێرە.

شاعیر دۆش داماوە، سەری لێشێواوە (ئازادی) لێبووە بەئەفسانە! هەموو جۆرە بەرنامەو پیلانێکی بەکارهێناوە بۆ ئەوەی بگاتە ئەو (ئازادی)یە. وەکو بڵێی ڕێگەو پیلانیتر نەماوە بۆ ئەم ئامانجە بەکاربهێنرێ، مەبەستی شاعیر جۆرو شێوەی دیبلۆماسییەت و پۆلیتیکێکی کلاسیکییە کەتا (١٩٧٣/٨/٢) -ڕۆژی دانانی شیعرەکە- بەکارهێنراوە بۆ گەیشتن بە

(ئازادی). ئەوەی لەدێڕی (بەڕێگەی کۆن بۆم مەنێرە) دەربڕیوە. لەپاش ئەوە دیسانەوە شاعیرانە سەری لێشێواوە، چونکە نازانێ خۆی دەگاتە ئەم ئازادییە! یا ئازادی دێتە لای. ڕەنگە ئەمە نموونەی دوا ڕۆژبینی بێ لای شاعیر. ئەوەتا ئێستا هەموو بەڵگەیێك ئەوە دەگەیەنێ ئێمە بۆمان نەکرا بگەینە ئازادی بەڵام لەوە دڵنیاین پۆلۆتیکی ئەنتەرناسیۆنالیزمی (دەستەی نەتەوە یەکگرتووەکان UN) دەورێکی باڵای دەبێ لەدوا ڕۆژدا لەهێنانی ئازادی بۆ خاکی ئێمەش.

شاعیر لەئازادی بەولاوە شتیتر نابینێ، یاخود بەلای ئەوەوە ئازادی لەهەموو شتێکیتر گرنگترە، لەشیعری (پیرێکی بەندکراو)دا، مامە پیرە، مامە سوارەیە، بەڵگەی (کوڕی ئازا)ی کوردە. هەرچەندە کوڕی ئازا ناگیرێ، بەند ناکرێ، ئەگەر بەڕێکەوت بەدیلیش بگیرێ. زوو کۆت دەشکێنێ و پێوەند دەپچڕێنێ و خۆی ئازاد دەکا. ئەویش وێڵی ئازادییە، لەپشت چیای قاف، لەنزیك ئەشکەوتی کانیاوی ناوی ژیانیش بێ. دەبێ (ئازادی) بدۆزێتەوە. شاعیر ئازادی لەگوارەی نازەنین و نیگارو شۆڕە کچاندا دەبینێ:

مامە سوارە
مناڵەکان، چاوەڕێتن، لەو بنارە
ڕۆ ڕۆیانە، دەگریەن بۆ جووتێ گوارە
بۆ دەستگیرانی دێرینیش، کوانێ گوارە
مامە سوارە، کوانێ گوارە

کوانێ گواره

بینه گواره..

جارێ گواره نییه، بەڵام جوانان بەبێ گوارەش دەژین.

-٤-

دوورکەوتنەوەی قوتابیان لەمامۆستا کارەساتێکی جەرگ بڕو تەپینی دەروونە بۆی، یەکێ لەشیعرە پڕ سۆزو گیانییەکانی شاعیر (برووسکەیێك لەدڵەوە)یە.

شاعر مامۆستابووە، زوو زوو دەبوو بەمیوانی گرتووخانەو بەندیخانەو ناو ئەو شاخانەی نەدەکەوتنە بەرچاوی نەیار. لەقوتابیان دوور دەکەوتەوە، دوورکەوتنەوە پچڕانی رەگو دەماری ژیانە بۆ ئەو مامۆستایەی قوتابیی خۆی خۆشبوێو بەبێ ئەو هەڵنەکا.

جەمیل رەنجبەر هەستو نەستی ناسکی دەڕژێنێتە سەر تەلی کەمانجە. ئاوازی نەمر دەخزێ تا هەموو (هەبوون، گەردوون) دەگرێتەوە. بەڵێ شاعیر بەلەش لەشاگردەکانی دوورە، بەڵام بەگیان لەگەڵیاندایە کە بەم جۆرە قسەیان لەگەڵدا دەکات:

لەگەڵتانم

شاگردەکان، دوورنیم لێتان

نزیکتانم

توخمی شیلەی گوڵە گەنمی فەریکتانم

لەناو جانتای کتێبتانا

دەرسی شیکاری شەوتانم

نزیکتانم، کاوەی نەورۆزی خەوتانم

لەگەڵتانم، لەهاتوچۆی قوتابخانە

دڵم لەناو دڵتانایە

پەپوولەی زیندانی تەمەن

لەناو باخی گوڵتانایە..

-٥-

دەبێ هەستی شاعیر چۆن گۆڕانێکی بەسەدرا هاتبێ، لەو کاتەی کۆتایی بەژیانی شەهاب و جەعفەرو ئەنوەری بەرگوێ کەوتووە؟ رەنگە ئەگەر شاعیرانە بۆی بچم، دەبێ بڵێم جەمیل رەنجبەر لەو کاتەدا خۆزگەی کردووە ئەویش یەکێك بوایە لەوان، چونکە لەگەڵیاندا هاوپیشە بوو لەگۆڕەپانی وشەو خەباتی کوردیدا، بەڵام لەشیعری (بەیادی تاڤگە سوورەکە)

لەسوچێکی ترەوە تەماشای دیمەنەکە دەکا.

ئەم شیعرەی شاعر لەپاش لەسێدارەکانی قارەمانەکان نەنووسراوەتەوە، بەڵکو دوای تێپەڕبوونی ساڵێك، واتە یۆبیلی پیرۆزی ساڵێکی شایی و زەماوەندی خوێن، تاقیکردنەوەی هەستی شاعیر ساڵێکی خایاندووە، ماوەی ساڵێکی تەواو لەکەلێنێکی شاراوەی دڵ و مێشکی شاعیردا وێنەی سێ قارەمانەکە ئاوا نەبووە. تاقیکردنەوەکە شیعرێکی پڕ سۆزی داهێناوە، لەدوا کۆپلەکەیدا دەڵێ:

ئەی چاوەکان

ساڵێ رۆیی و تیشکەکانتان ئاگر دەگرن

داڵی خنکان بە تۆوی لاشەتان دەمرن

زۆر چاویتر، بۆ بارەگای ئێوە دێن و

بڕیاری سەربەرزی دەدەن

لەخاکی گڕ تێبەربوا

بەرماڵی شۆڕش رادەخەن

زۆر گیانیتر

تەرمەکانتان ماچ دەکەن و

دەبنە پردی بەرەو بەیان

لافاوی رووناکی زۆر چاو

میوانی ماڵی هەژارە، بۆ خواستنی یەک دەسگیران..

-٦-

رووداوێکی گەورەی ئەدەبی بەسەر یەکێکی وەکو جەمیل رەنجبەر بەئاسانی تێنەپەڕیوە. رووداوەکە درێژخایەنە. دەردی بێدەرمانی (یەکێتیی نووسەرانی کورد)ە، نەدەژی سوودی لێوەربگرین، نەدەمرێ رزگاریمان لێی ببێ. بەڵێ ئەم رێکخراوە لەپاش هەرەسە پشت شکێنەکەی بەهاری ١٩٧٥ەوە، لەپاش ئەو گۆڕانە بنچینەییە سۆسیۆپۆلیتیکییەی بەسەر کوردستانی عێراقدا هات، یەکێتیی نووسەرانی کورد بوو بەمەیدانی دەلاڵخانە، وشەی کوردی و دواڕۆژی کوردی تێدا مەزاد دەکرا، بێگومان جەمیل رەنجبەر لەشیعری (ئەو نووسەرانەی دەروونیان چاڵی بەفرە)، تەعبیر لەهەڵوێستی هەموو ئەو نووسەرە رەسەنانە دەکا کە خۆیان دوورە پەرێز گرت بوو لەکۆنگرەی پێنجەمی ساڵی ١٩٧٨ بەشدارییان نەدەکرد.

شاعیر لەدوا کۆپلەی شیعرەکەیدا دەڵێ:

ئەدیبەکان

دوای وشەی کۆنگرەتان

گەر چۆلەکە بۆ شازادەی پاشا نەگرن

ڕەوە کۆتری سەربڕاو

بەدیاری بۆ گیرفان نەبرێ

نابێ.. نابێ..

ئەگەر درۆی هەموو دنیا

بکەی بەبلوێری حیزی بلوێر ژەنێ

نانی (کانە)تان نادەنێ..

-٧-

شاعیر داهێنانی لەماناو ناوەڕۆکدا زۆرە، لەبەرئەوە لەناو ئەم کۆمەڵە شیعرەدا شیعری جوان دەکەوێتە بەرچاو. ناوی شیعر، هەموو شیعرێك ڕەنگە زوو لەبیربکرێ، یا پشت گوێ بخرێ، بەلاّم هەندێ لەناوەکانی ئەم شیعرانە خۆیان دێڕە شیعرن، یاخود پارچە شیعرێکی سەربەخۆن، لێرەدامن نامەوێ ناوی شیعری (ئەو کتێبەی وشەی بەخەنجەر نووسراوە) بکەم بەبەڵگە بۆ ئەم مەبەستە، بەڵکو ناوەڕۆکی شیعرەکە خۆی گرنگە بەلامەوە، لەسەرەتای شیعرەکەدا کە دەڵێ:

ریزە چیاکان

وەکو تەونی بەرەبەیان، ڕاچەندرا بوون

بڕۆی ڕووناکی چاوی خۆر

وەکو ریسی مافووری دەستی قەیرە کچ

بەگوڵاڵەی باڵا لاوی ڕایەڵ کرابوو..

مەبەستی دروستکردنی نەبستراکتێکە (تجرید) خاك لەناو سروشتدا لەقاڵب دەدا. دئەو خاکە بووە بەمایەی ئازارو ئەندێشە، بەڵام ناشرین نەبووە، لەبەرئەوە هەر جوانەو خۆشەویستە، لەپاش گەشتێك لەگێتیی وردەکاری وشەو رستەو تەعبیرو مانا، ناشیرینی لەخاك دوور دەخاتەوە، جوانی دەکا بەئەدگاری هەمیشەیی ژیان کە دەڵێ:

هاتم، هاتم

ناویان لێنام بزمار کوتە

چەکوشێ بووم

ئەو دارتاشەی، ئەسکەملی ئەنجومەنی

کۆشکی سپی دروست دەکرد

ئاسنگەری کەشیشبەندی

بەندیخانەی خوێنی (باستیل)ی خەستدەکرد

هێزی منی پێنەکرا

کەوی کێوی باوەڕی پێ هەڵنەفڕا..

-٨-

جەمیل ئەنجبەر، شاعیرێکی ناسكو هێمنو لەسەرخۆبوو، لەمەیدانی وشەی جوانی کوردیدا ورد لە گۆڕەپانی خەباتی چەکداری کوردایەتیدا

دروست بوو، لەگێتیی جوانکاریدا شوێنەوەر بوو، زمانی کوردی باش دەزانی، لەپەروەردە شارەزاو لەوانە وتنەوە سەرکەوتوو بوو، لەکۆڕی خەبات و جەنگدا خوێن گەرم و بزێوو چالاك بووە. بەهەموو جۆرێ جەمیل رەنجبەر لەهەردوو باردا، وشەی جوان و خەباتی چەکداری راستگۆ بووە لەگەڵ خۆی، بیروباوەڕە ناسیۆنالی و مرۆڤایەکییەکانی کردووە بەبەرنامەی ژیانی، نەك تەنیا بەقسە، بەڵکو بەکردەوە هەموو تێڕییەکانی گواستۆتەوە مەیدانی پراکتیك.

جەمیك رەنجبەر سی و سێ ساڵ لەتەمەنی بەقەوارە کورت و کەم، بەناوەڕۆك درێژ و زۆر لەسەر تەختەی قوتابخانەو گۆڕەپانی جەنگاوەری و بەندیخانە بردۆتەسەر، یادو بیرەوەرییەکی زۆری بەجێهێشتووە، بەڵام بەنرخترین میراتی ئەم کۆمەڵە شیعرەیە.

دوا مەڵبەندی ژیانی شاعیر چەك بەشانەوە، لەخەباتدابوو، لەگوندی جەلکانی پشدەرە رەقەی بناری کێوەڕەش لەناوچەی سەنگەسەر. کاتژمێری سێی پاش نیوەڕۆی رۆژی ١٨ی تشرینی دووەمی ١٩٨٠ بوو، دوو هەلیکۆپتەری پڕچەك بەدۆشکە کۆمەڵێك جەنگاوەری کوردیان گوللەباران کرد، لەئەنجامدا هەشت کەس شەهید کران، یەکێکیان جەمیل رەنجبەر بوو. کۆمەڵێکیش بریندار بوون، یەکێکیان ئەبوو بەکر خۆشناو بوو.

گیانی شەهیدی رێگەی ئازادیی کوردو کوردستان جەمیل رەنجبەری شاعر بەباڵەفڕێ خۆی گەیاندە بەهەشتی بەرین و لەگەڵ پەپوولە رەنگینەکانی کۆمەڵە شەهیدانی وشەی کوردی و دواڕۆژی کورد جووت بوو، بەتایبەتی لەگەڵ وەزیری نادری و مارف بەرزنجی و هیتر. لەوێ، لەدواییدا

پێشوازی لە عەبدولخالیق مەعروف و شاکیر فەتاح و دڵشاد مەریوانی و هیتر کرد.

ئەمانە هەموویان نەمرن چونکە نامرن. لەبەرئەوەی داهێنەری بەرهەمێکن ناویان لەبیرناچێتەوە، کۆن نابن، هەموو رۆژگارو نەوەیێکی کوردو ئادەمیزادی تری سەر رووی زەوی پێویستی پێیان هەیە.

هەولێر ـ مەڵبەندی رووناکی
١٩ی تشرینی یەکەمی ١٩٩٥

لکە زەیتوون لەگێژاوی خوێنا
خۆری راستی

لەئاوێنەی ژینی پڕتۆف
وێنەی لاویی خۆم بینیوە
لەئاواتی ئەندێشەو ئۆف
پەیکەرێکم هەڵواسیوە
لەگەرداوی چۆڵی ژینا
لەبۆشایی ئاسمانێکی ماتەمینا
داوی تەمەن دەهۆنمەوە
دەردەکەوێ راستو روونە
پیشەی ناپاکی گەردوونە
ئەو ژیانە منی ناوێ
وا دەمخاتە گیانە لاوێ
چاوی پیسیی پێم هەڵنایە

وەک مێملی لاو. •

لەڕێگایە..

لەباوەشەو بەتوانایە

منیش گیانی زیندووم لایە

دارو دەستەی رابوردن نیم

وەک کوڕی رۆژ لەخواردن نیم

بۆ دوژمن ناکەم لای لایە

بەبت ناڵێم ئەوە خوایە

هەر ئەو کەسەم

پەنجەی راستی هەڵدەبڕم

سینگی دوژمن هەڵدەبڕم

دەڵێم ئەوە تیشیکی خۆرە

بێگومانم زەردو سوورە

بەئاواتم بۆ کوردستان

هەڵبێ خۆری گەل سەربەستان

١٩٦٨/٩/٢٥

لەهاوکاری بڵاوکرایەوە

شۆڕشی زەوی

ئەی خەڵکینە..

دۆڵو چیاو دەشتو زەوی

هی کەسێکە بۆی ناخەوی

هی کەسێکە خۆی دەی چێنێ

لەپێناویا ماندوو دەبێ، بەرهەم دێنێ

من جوتیارم.. لەسەرکێوی بڕوای بەتین

خۆم داوێمە باوەشی ژین

بەزبارەی، بیری جوتیاری جحێلم

زەویو خاکی باپیرانم ورد دەکێڵم.

منی جوتیار
کرێکاری برای گەورەم.. ئاگای لێمە
ئامێرم بۆ درست دەکا
بۆ کێڵان و دروێنەوەی سوودی ئێمە
جەرگی سروشت بست بست دەکا

منی جوتیار..
رەنجی ئەونمە ئارەقەی بۆ خۆم نەبوو
ئەمڕۆ دەیکەم. بەجۆگە بۆ کفنی مردوو
کفنی مردووی دەرەبەگ و پاشایدوێنێ
رەگ و جەستە تولخاوەکەی لەگشت شوێنێ
بەدەستاڕی دەستی مێژوو دەهەنجنم
لەجێی ئەوا، لێی دەڕۆینم، تۆوی گەنم

١٩٧٠/٧/٢٠

گرمەی ژانی بەهارێك

ئەی خۆشەویستم
من لەتۆ ناگەم بۆ لەدایک بووی
خۆزگەم بەوساتەی
لەزستان ون بووی

خۆشەویستەکەم

بامۆسیقاکەت. شمشاڵی داس بێ

بلوێری جەفا... وێڵی پێ کاس بێ

هاژەی رووباری دڵی گەرمم بێ

گلێنەی چاوی کوورەی خەمم بێ

وشەی گۆرانیت نوێ بێ بۆ ئێستا

گەر بەبێ ترس..

قورت لەدەنگی گەرووی تر پەستا

گۆرانییەکەی تۆ، بێهاوتا دەبێ

گەرووی زێڕینیش بێپەنا دەبێ

ئەی ئەو بەهارەی خونچە ژان گرتوو

منیش دەمەوێ. دەمەوێ زیندوو

وشەو ئاوازی گۆرانییەکی دڕ

سازی ئازار نۆش

بێت شۆڕشم پێبکا بەخوو

ئینجا بەتێکڕا

خەڵکی کوردستان

چەندین بیرسز,, دەهێنمەوە هۆش

ئەرێ ئازیز گیان

لەدوێنێکەوە.. گوێم لەدەنگێکە

لەگەرووی ویستی کوردا دەردەچێ

پرشنگی ئاسۆش. لیخن رەنگێکە

بەتواوی بیستن..

ترسی تیا دەچێ

١٩٧٠/٩/١٥

لەژمارەی (١٦)ی هاوکاری بڵاوکرایەوە ساڵی یەکەم

فێرگەی خۆشەویستی

ئەی دەنووکـ سوور
ئەی گڕی چاوی ناو سنوور
ئەگەر ڕۆژێ، فرمێسکی چاومان خواردەوە
نانی دەستی داگیرکەرمان هەناردەوە
گەر لەزمانی هەژار فێربووین
لەئازاری برسی تێربووین
ئەوسا باڵی ئاشتی دەردێ
ڕۆژی یەکسانیمان هەڵدێ

***

ئەی دەنووکە سوور

ئەی گڕی چاوی ناو سنوور

کەچووین بۆ خوێندنگای بەهار

لەدارستانی سنگتا

سەربەست گریاین

لەکانی ساردی چنگتا..

بۆ ئاگری مەبەست گریاین

ئەوسا پەری ئاشتی دەردێ

ڕۆژی یەکسانیمان هەڵدێ

***

ئەی دەنووکە سوور

کە ئەندامی لەشی کوژاراو.. کرایە پیت

لەسەر دێڕی وشەی تۆڵە

دیمان هەژار.. پەیامێکی نوێی بەکۆڵە

ئەوسا نامەی خۆشەویستت بۆ دەنێرم

بڕوانامەی شۆڕشگێڕیت پێ دەسپێرم

***

ئەی دەنووکـ سوور

ئەی گڕی چاوی ناو سنوور

وەرە هەردوو

بالە چاوی لێڵی سووری چیا بپرسین

باڵەدرەسی

خۆزی دووری گەل بنووسین

لەسەر پەڕەی دڵی زیندوو

با بنووسین: یەکسانی بوو

چی هەژاری شۆڕشگێڕە ماچی تفەنگـ دەکەن بوخوو

١٩٧٠/١١/٢٥

نەورۆزی کورد

هۆنراوەی دڵ.. لەقوڵایی بیری پرسۆز
زۆر جار وترا. بۆ جەژنێکی وەکو نەورۆز
کەنیشانەی یەکەم رۆژی سەرکەوتنە
سنوورێکی پێشکەوتنە..
رۆژی رزگاریو ئازادی
لەسەردانی (زوحاک)ی زۆڵ، رۆژی شادی
تیایا باسی سەرکەوتنی کۆنی کورد بوو
وشەی رەنگین بۆ ئەو رۆژە دەکەوتە روو
گەل ئەو جەژنەی لەیاد نەچوو
***

کوردی نەبەز گەورەو بچووک
لەگەژاوەی بەهاری بووک
لەپاڵ دۆڵو شاخی سەرکەش
بەپشکۆی گەش..
دەیان نووسی (بژی نەورۆز)
بژی یادی راپەڕینی کاوەی دڵسۆز.
***
هەمان نەورۆز
ئەمساڵیش وا یادی دەکەین زۆر شانازین.
بەڵام هیوای جەژنی تریش هەر دەخوازین
تا چەوساوەی کورد بگرێتەوە بۆ جەژنێ
دووبەرەکیو کێشەی ناوخۆ ببڕێتەوە
بۆ نەورۆزێک
وەک هی ئەمڕۆ، گشت دڵسۆزێک
بۆ یەک ڕێگا هەڵگرێکی تۆربەی بیرە

تۆبەری بیری کوردایەتی کوردی ژیرە
ئەوەی ژیرەو کەدڵسۆزە
لەخەباتا سووتەمەنی هەموو هۆزە
بەبێ گومان کە جوتیارە
چەوساوەیە، کرێکارە
تادوا ئامانج بەبێ کۆڵدان بەپەرۆشن
بۆ ناو نانی جەژنێکی تر تێدەکۆشن

***

تا ئەوانە دەخنکێنرێن
ریشەی نیازی ئەو پزیشکە دڵڕەشانە
دەردەهێندرێن
کە لەجیاتی چاری چاوی ئادەمیزاد
چاو هەڵکۆڵ بوون، بۆ خۆ ژیان
تاکو سپی رەنگی خۆری بیری ئازاد
رەش بین بکەن...
ئەو خەڵکەیان خستە گومان

چاک ناسینی ئەو زۆڵانەو دۆستو دوژمن
دەسکەوتێکە یەکجار مەزن
تا کورد بڵێ بۆ یەکێتی بەپرۆشن
بۆ ناونانی جەژنێکیتر تێدەکۆشن
بەڵام، بەڵام
تاخاوەنی درۆی زلو خۆ هەڵکێشان
تەرادێنی هەر لەباوبێ
تاکو خلتی میکرۆبی نێو کانی ژیان
بۆ خواردنەوە.. لەناو ئاو بێ
هەتاوابێ.. لەیەک ناگەین
جەژنی خۆشیو لەش ساغیمان.. گومان نابەین
تاکو تەمو هەوری پێش خۆر. ئەتوێتەوە
تا چوار پارچەی دڵی خوێنین
کەرت کراوی ئەنقەست بەزۆر
یەکتر بەبیر. بەکاری نوێ نەگرێتەوە
ئاهەنگیش بێ دڵی بەهار ساردو سڕە
خۆمان برسین. چەوسێنەرمان تێرو پڕە
***

تاکلیلی سەربەستیمان لای زۆرداربێ

رزگار نابین

تا چەوسێنەر لەنێو خۆمان وەکو هاربێ

بەختیار نابین

سابا نەورۆز چرای بیرمان هەڵگیرسێنێ

دوژمن بەگەڵ بناسێنێ

چەوسێنەرەو چەوساوەکان جیاکاتەوە

ئاڵای یەکێتی دڵسۆزان هەڵکاتەوە

١٩٧١/٣/١٥

لەهاوکاری ژمارە (١٠) بەناوی (ج بێدەنگ) بڵاوکرایەوە

هاواری کوردێکی ئێرانی،
لەبەردەم سێدارەدا

نازانم چۆن..

ئەو گریانە بگۆڕمەوە.. بەپێکەنین

چ گریانێ؟!

بۆچ ژانێ؟!

گریەی دڵی برینێک لەمە هاباد!

کەوتە گیانی گیانی کوردی ژێر دەست

تا ئەمڕۆکە، لەسێدارەو ئازار دەژین.

*

وا دوژمنە بیرخاوەکان

لەسەر سکی چەوساوەکان

شایی دەکەن..

سەرچۆپی گر: شاهەنشایە

شوێنی سەما: کوردستانە

بەندیخانە: شێوەی رقی مرۆڤ کوژی ئەمەریکایە

شاباشەکەی: رەنجی جوتیاری گەلانە

بەدرێژی ساڵ.. پەتو گوللەو رۆڵەی ئازت

بەبێگاری.. ئیش و کاریان.. دەس لەملانە

*

هەرباوکە وەسیەت دەکا..

کچم، کورم، گوێتان لێبێ...

من قوربانی چاوی هیوای رزگاریمە

دژی دەزگای دەرەبەگ و سەرمایەدار

لەگەڵ مردن.. دڵداریمە

*

هەر ئافرەتە.. بەرۆڵە رۆ:-
بۆیە مێردەکەی منیان کوشت
خوێنی هەزاران وەک رۆڵەی قازییان رشت
چونکە لەکارگەی شۆڕشا هەڵێنجرابوون
بەچکەی گیانی خوێن مژراو بوون
ئازاد خوا بوون

*

هەرجوتیارە:-
لەوتاری درۆزنەکان، تێرمان خوارد
لەنووکە نووکـو هێرژنی..
گەرووی تینووی بێهیوامان.. تێرمان خوارد
لەئازارو پەرگەندەیی.. لەلێدانا
لەفرمێسکـو خەم شیلانا.. تێرمان خوارد
لەچۆڕاوگەی خوێنینو ئارەقەی گیانا
تێرمان خوارد

*

مافی مرۆڤ.. لەکاغەزا..

درۆیەکەو هەڵواسراوە

سەر کارەکەی.. لەراست شادا، دەمکوت کراوە

لەجیاتی سەربەستی گریان

بۆ چەوساوەی گڕی سبەی ناو کوردستان

سەربەستی کۆمەڵ کوشتنە

پیاوی (قوام السلطنة)

کردەویان: هەر بەکۆمەڵ کورد گرتنە

هەر بەکۆمەڵ: خوێن رشتنە

چونکە گیانە، ئەم کردەوە

گیرفانێکە، پوولی تیایە

گیان کڕین و.. ماچ و قژی لوولی تیایە

*

خۆشەویستم

سەیر نییە ئەگەر بیستم

شەقلاوە جێی هێڵی گەرمی ئیستیوایە

دارستانی تەروفێنک، وشک بووە

گەرووی جۆگەی خۆشەویستی بێ نەوایە

چونکە تەرمی بەستەڵەکی دووباڵی شەو

ئالاوەتە بینی، لەشی خۆشەویستم

بەزەبری زۆر، کەوتۆتەخەو

١٩٧١/١١/١٠

سێ گۆرانی لە رۆژێکدا

تەراخۆما.. کاتێ تیشکی چاوێ دەگرێ

لەدەم چاوا.. برژانگی سوور پەخش دەکرێ

ئاسۆی نیازی کوردی دیلیش

لەژێر تەلارێکی روخاو

ئابڕکا چاو..

چاوەڕوانی خۆرهەڵاتی خەباتێکە

خەمی ئاووس.. وابەتەمای ئاواتێکە

*

دەرۆزەکەر..

لەکۆلانا. لەشەقاما.

کاتێ نانێک داوا دەکا

بۆ پوولی. بانگی خوا دەکا

رووی ژێر دەستی گەرووی هەژار

بانگی هێزی شۆڕش دەکا

داخی تینووی شاری برسی

وشەی رزگاری دەپرسی

*

کرێکارێک..

لەمەیدانی بێکاریا

لەمەیدانی دارکاریا

تووڕە، تووڕە گیرفان بەتاڵ

کاتێ بێئیش دێتەوە ماڵ

تاو دەداتە، یەغباری رەش
وشەی شیعریش
خۆر هەڵدێنێ بۆ.. ئاسۆی گەش
زۆربەی بیرە نووسراوەکان
لەمەیدانی چەوساوەکان
یەکێ نەبوو کاری پێ بێ
یاگوێی لێبێ
بۆیە شیعری ئەمڕۆی شاعیر
دەنگی بەرزە.
لەمیکرۆفۆنی کردارا
نابێ دیل بێ..
لەناو دیواری بێزارا

١٩٧١/٥/٢٢

لەژمارە (١٢٨)ی هاوکاری ١٩٧٢ بڵاوکرایەوە

وەختە لەدایک بم

دۆستەکانم، هێشتا وشەم..
سواڵکەرێکی، ژێر تەلاری دەوڵەمەندە
هێشتا وشەم بێ نانو ئاو
چاوەڕوانی خێری بیرە، بیری خەندە
هێشتا وشەم،
جوتیارێکی بەبێ عەردو، ماف خوراوە
لەژێر زەبری دەرەبەگا..
گیانی هەستم وەکو منالْ. بۆ خۆر دەگرین
ترساوێکی بێژەی بڤەن
لەچاویانا دەڕژێ ئەسرین
هەچەندە وایە.وشەکانم
لەباوەشی دایکی بڕوا فرچک خۆرن

زۆر چاوتیژن..

وەک بڵێسەی لوولەی تفەنگ. پشکۆ سوورن

وشەکانم. وتەکانم. سەنگیان هەیە

کۆرپەیەکی زمانزانن

پەروەردەی شیری گۆی مەمکی بابە گوڕی کوردستانن

دۆستەکانم.. نازانم

ئێوەش وەک من وان!

وشەکانم، وتەکانم

هی بازاڕی فرۆشتن، نین

لەپەروەردەی بەرەی زیندووی

سبەی دەدوێن.

مایسی ١٩٧١

لەگۆڤاری قوتابخانەی باتاس بڵاوکرایەوە لە ١٩٧٢.

کوتەکی مێژوو

(لەدەریا مەنگە کەشا هەر دەپەڕینەوە)
باوەڕی نێو چەپکی دەمار
بەئاوازی گۆرانی شار
رستی قامکە..
شەوی شوومی تێکەوتنمان
خر دەپچڕێ
داری شەپکی..
پاپۆڕەکەی سەرکەوتنمان
بەمستی گرانی چەوساوە
توند تێک دەخرێ.
پاڵەوانی شانۆکە کێ بوو؟
کاتژمێری رووداوەکان

دەچرکێنێ..

دەڕوا دەڕوا.. باوەش دەگرێتە بەڵێنێ

لەسەر شانۆی چەوسێنەرە ناسراوەکان

هەڵدەگژێتە پەیامنێری بانگی درۆ

هاوارێکی لەدایک بوو..

دەکاتە پاڵەوانێکی چەقی شانۆ

١٩٧١/٧/١٠

لەژمارە (٢)ی ساڵی ٢ی گۆڤاری هەولێر ١٩٧١ بڵاوکرایەوە لە ئەیلولا.

بڕیارێك لەگەڕووی ئاگردا

خۆشەویستم..
سەیر نییە ئەگەر بیستم
ئاسمان بەناو عەردا تەپی
تیزابی خوێنی لێپەقژی
چونکە ئاسمانی چاوی تۆ
لێوی دیناری هەڵمژی
خۆشەویستم
سەیر نییە ئەگەر بیستم
لەجیاتی کەو، قەل دەخوێنێ
لەسەر لوتکەی گیانی من خۆی دەنوێنێ
خۆشەویستم.
سەیر نییە ئەگەر بیستم
تێرو پڕی

لەئامانجی خۆت دەخورێ

چونکە گیانە..گیرفان لاڵە، گیرفان لاڵە

قسەم تاڵە، قسەم تاڵە

خۆشەویستم..

سەیر نییە ئەگەر بیستم

ئەو چیا بەرزەی سەفین.. چاڵە!!

سەیر نییە ئەگەر بیستم

دەمی مردوو..

لەوتنی راستی قاڵە

گیانە، گیانە..

ئەی یاری رابردووی دوێنێ

تینی دڵی خۆشەویستیت بێ خرپەیە

مەلی بەرزایی ئاواتت

بێ ئاوازو بێ چرپەیە

١٩٧١/١٢/١٨

لە (نوسەری کورد) دا بڵاوکرایەوە، ١٩٧٢

لکە زەیتوون لەگێژاوی خوێنا

-١-

ئای بۆ وشەی زمانزانی دەروونی رۆژ
چۆن گـ
گوللە بۆ سینگی دوژمن.. وا دەتەقێ
ئای بۆ بیری پێشمەگەی لات
لەقەد پاڵی هەموو کێوێک
لەسەر لاشەو خوێن دەچەقێ
ئای بۆ دایکی گەرووی ئازار
کە بەمەمکی بابەگورگورٍ..
لەژێر گڕی سینگی تۆڵە
رۆڵەکانی گۆش دەکردن
زامە سارێژنەبووەکانی.. پاپیرانی
بەفرچکی رزگاری (خۆی) نۆش دەکردن

-٢-

بوتوورەیی..

دەرگەم لەساڵی حەفتاو یەک بەدڵ داخست

پێچکەی ناڵەی سیمفۆنی ژین

چاوی ساڵی نوێی هەڵێنا..بەزەبری مست

دوێنێ.. پێرێ،

کۆمارێکمان لەدایک بوو بەرگتان نەکرد

کەلێیان داین..

لەپێناوی قامی دیلی، وەک پێویست بوو

دەنگتان، نەکرد

-٣-

بەتوورەیی..

پەردەی شانۆی زامی چاوم، هەڵدایەوە

قژی خۆریش..

بەهێمنی بۆسەر سینگی خۆشەویستم، رژایەوە

چونکە پێرێ..

ئارەقەی دیلیمان نەسڕی

هەر دۆشاومان بۆ بن گونی خۆمان دەکرێ
چونکە دوێنێ..
مافمان خورا.. خۆمان کڕ کرد
هەرگیرفانی خۆمان پر کرد

-٤-

دەستی خەمی..
پێشڕەوی ناو بوورکانی خوێن.. بەتووڕەیی
پەتی مێژووی دوێنێو ئەمڕۆی. توند گرێدان.
گڕی ئاسۆ.
بۆ پێکانی شەوی شۆڕش والەڕێدا
چونکە تاپار.. تا ئەمڕۆکەش..
لەپردی پەیمانی چەورا. هاتین. بەغار
هیچمان نەینا.
نەبۆ برسی. نەبۆ هەژار

-٥-

-أ-

شیعرەکانم،خوێن و گڕن
وەک دایکێکی، کۆرپە ونبوون
بۆ پەلاماری پەیامێ.. هارودڕن
دەگوێ بگرن، لەهۆنراوە، لەشیعری نوێ
خۆ گەر شیعرم بەرتیل بوایە،گوێتان ەگرت!
دەمی بیری گیان مردووتان..
وەک پارووپەک قووتی دەدا.
ئەگەر شیعرم تۆی شەڕ بوایە.. گوێتان دەگرت
دەستی رەشی زامی دوورتان..
لەکێڵگەی برایەتی گەلا.. زوو تۆی دەدا

-ب-

ئەگەر شیعرم، قابیل بوایە بەژێر دەستی
گوێتان دەگرت
خوێن و زامی گرپە دوێنێ..
بەبار داخی پێ دەخواردن
ئەگەر شیعرم دانسی شۆخی ئاهەنگ بوایە
گوێتان دەگرت

بلیتێکی گران بایی..

سەدان دینار، زۆر قوربانی پێ دەژماردن

-ج-

ئەگەر شیعرم سامان بوایە، گوێتان دەگرت

سایلۆی نیازی چاوی برسی

خێرا دانو پارەو خوێنیان، هەڵدەمژی

یا گەر شیعرم دیلی زۆرداریتان بوایە

لەپردی زەبری دیوەخان

بۆ بیستنی، هەر وشەیەک

چەندین بەندەتان دەکوژی

-د-

شیعرەکان..

گۆرانییەکی بیری نوێیە

پارووی دەمی زگی، برسیی کوردی پێیە

شیعرەکانم خوێنو گڕن

وەک دایکێکی، کۆرپە ونبوو

بۆ پەلاماری پەیامێ.. هارد دڕن

بۆیە ئەگەر..

بڵێن ئێمە..

بڵێن ئێمە، لەشیعرەکانت بێبەرین

لێتان ناگرم..

دەرەبەگن، بۆرجوازین

ترسنۆکن، بەگشت جۆرە ژینێ رازین

دیارە دڵتان، چاوتان، بیرتان

هێشتا فێری هۆنراوەم نین

١٩٧١/١٢/٢٨

لەکۆڕێکی ئەدەبی خوێندرایەوە

بەبۆنەی یەکەم میهرەجانی شیعری کوردی لەکەرکوك نووسراوە کەچی لیژنەی میهرەجان ترسنۆکانە ماوەی خوێندنەوەی نەدا.

بورکانیچل
لەکێڵگەی خەما

هێشتا باوە

تەرمی ئاوزینگ نووزەی ماوە

هێڵی پەڵپی کشانەوە

چاوەڕێیە..

تاهۆڵاکۆ لەگەڵ تۆردووی چەوسانەوە

لەگۆڕی نەفرەت لێکراوی هەڵسێتەوە

بەڵکو مژدەی.. وێرانکاری، ئێستای پێیە

*

هێشتا باوە

هێڵی کشانەوەی درۆ

سەر دەکاتە کەڵبەی گورگ

بەفرچکی ئەو دێتە گۆ

دەمانبا بۆ چاڵی مەرگ.

*

هێشتا باوە..

ڕێی سەدانساڵ بەچاو نوقانێک دەبڕین

لەسەر قۆچی مانگا دەفڕین

کەس نازانێ چ بانێکەو چ هەوایە

هاوار لەوەی (هەیهوای نایە

*

هێشتا باوە..

چاوی کزۆڵ نووزەی ماوە

هێشتا تینوی برای برسی

کەسیان لەیەکتر ناپرسی

هێشتا کونی لوولەی تفەنگ

نەبوویتە دەرگەی نیشتمان

چەوساوەکان هەموو یەک دەنگ

ڕێک نەخراون بۆ پاڵپشتمان.

*

هێشتا باوە.. چاک دەزانم.. هێشتا باوە

چاوی کزۆڵ نووزەی ماوە

هێشتا گوللەی وتەکانمان.. هەر چرووکە

فرمێسکی شەرمی هۆنراومان

ئاوی دەمە!! نازی بووکە!!

قاچی ماندووی دیلێتیمان

فێڵ لە (دەرزی)ی سڕبوون دەکا

باڵای کۆمی پیرێتیمان

درۆ لەگەڵ هەڵچوون دەکا

*

هێشتا باوە..

تەرمی ئاوزنگ نووزەی ماوە

ئەوەی وتم: پەڵەی داوە

بەڵام هەرگیز.. لەناو کێڵگەی ئەم ماتەمە

لەگەڵ زللەو نووکی قەمە

ڕۆڵەکانی خەم گەورە بوون

پیتی شەپۆر..

لەسەر دێڕی شیعرا ونبوون.

ڕەنگی چاوی وێڵی پرسە

چارەی ئەم بارەی لا قورسە

جەستەی هەڵباز، لەکۆڵدانە

پێچکەی تۆڵە، لەخوڵدانە

گرمەو سرودی ئەم جارە

بەئاراستەی پەنجەی خۆرە

یەکجار هارە..

بوومەلەرزەی ژێرەو ژوورە

وەک تامەزرۆی..

ماچی دڵداری لێکدوورە.

١٩٧٢/١/١

لەهاوکاری ژمارە (   ) ١٩٧٢٣ بلاوکرایەوە

لەپێناوی
ڕۆژێکی بێ کۆتاییدا

هۆ دایەگیان..

ئەو سەردانەی کە بۆی دەچم

یەکجار دوورە

ئاسۆی هەموو ڕۆژێکی ڕێی

بەخوێنی زۆرداران سوورە

هۆدایەگیان

چاوەڕێی دیتنەوەم مەکەن، نایێمەوە

لەسەردانی ڕێگەی ژیان

بەم زوانە نایێمەوە،

*

هۆ دایەگیان، لێم مەپرسە نایێمەوە
تاکو نەبمە ئاسنگەری داسێکی تیژ
تەبارەی ژەنگاوی پوچەڵ بەخێرایی نەدوورمەوە
کەپڕ لەئازارو ترسە
هۆدایەگیان، لێم مەپرسە
بۆ بێمەوە. بۆ بێمەوە؟
*
هۆدایەگیان..
تاجۆخینی، بیری مردووی وتەی قەڵەو
نەکەم بەخۆڵەمێشێکی بەردەم هەوا
تا زۆرلێکراوی کوردستان.. هەڵنەستێنم
لەقاوغی قرشەی خەوا
ئەم سەردانە هەرچەند بەئازاری ترسە
بەڵام دایە لێم مەپرسە، لێم مەپرسە
نایێمەوە، نایێمەوە

هۆ دایەگیان، ڕێگەم بدە
تازەندۆڵی ئازاری ژین هەڵنەدڕم
تاکو دەشتی باپیرانم..
بەگاسنی جوتیاری نوێ شۆ نەبڕم
تا تۆی برسیی پێوەر نەکەم
لەنێو سنووری زەویەکەم
بەسەربەستی هاوار نەکەم
هۆ دایەگیان لێم مەپرسە
کەچی ئەرکێکی زۆر قورسە
بەڵام دایە نایێمەوە، نایێمەوە
*

هۆ دایەگیان.. ڕێگە بدە
تاکو تاجی خەمی مێژوو لەگۆڕنەنێم
تا لەگەڵ خۆر..
سرودێکی بڕوای نەمر بەدڵ نەڵێم
هۆ دایەگیان، لێم مەپرسە
خەباتێکە، کەچی بەئازارو قورسە
بەڵام دایە، نایێمەوە، نایێمەوە
*
هۆ دایەگیان.. بەجێو دێڵم
تابارەگای خاکێکی سوور
بۆ وچانی چەوساوەکان دروست نەکەم
تاتەلاری ئامانجی کورد
لەکەلەشی کوژراوەکان دروست نەکەم
هەرچەندە بەئازارو قورسە

لێم مەپبرسە

نایێمەوە، نایێمەوە

هۆ دایەگیان.. واپێت دەڵێم

تاکلیپی سەربەخۆیی نەگرمە دەست

تاکو دەرگەی کوردستانی لەتکراومان

بەگوللەی هەق.. بۆ یەکسانی

بۆ بەختیاری.. بەرزگاری.. نەکەمەوە

تانەکەومە.. ناو باوەشی چاوی مەبەست

هۆ دایەگیان.. لێم مەپرسە

لێم مەپرسە..

نایێمەوە، نایێمەوە

تارزگاری هەژارەکان نەهێنم.. من نایێمەوە

١٩٧١/١١/٢

لەژمارەی تایبەتی رۆژنامەی هاوکاری ١٩٧٢ بلاوکرایەوە

تیشکێ بۆسەر هەڵوێستەکان

خۆشتدەوێم
خۆشویستیت، یاساییێکە
خۆشەویستیت سنوورێکەدەبێ من تیای دەس بەسەربم
لەئازاری دڵیش نەدوێم
خۆشتدەوێم، گەر لەدەفری یاسای تۆبم
لەچوار دیواری ماڵێکا
وەک شەوی تۆ، وەک رۆژی تۆ
فریشتەی دەس لەئەژنۆ بم
خۆشتدەوێم، لەگەڵتابم
چاوی برسیت لەچاوما بێ
خۆشتدەوێم، شاعیرێ بم
گڕی وشەی خۆشەویستیت
لەقووڵایی هەناوما بێ

*

خەشتدەوێم، خۆشتدەوێم

بەڵام گیانە. لەسەر ئەوەش تۆ دەتەوێ

مەلی وتەی جوانەمەرگم

لەکودیلەی دەنگی دزا، لات بخەوێ!

تۆ دەتەوێ شاعیرێبم.. ئەوە نەبێ ناوم بێنن

دەستەی کچان، هۆنراوەکانم بدوێنن

تۆ دەتەوێ کەس نەمناسێ

نەوەک ئاخم بۆ هەڵکێشن

نەوەک نامەم بۆ بنێرن

نەوەک دیاریم بۆ بسپێرن

خۆشەویستم، تۆ دەتەوێ

سۆزی ئەندێشەی پەیکەرت بمخواتەوە

گیانی گەورەم لە بوخچەی بەستراوی چاوت

تابەیانی.. بەئەندێشە..

دەرگەی ئاسۆ بکاتەوە

خۆشەویستم..

تۆ دەتەوێ وەک شاعیرەکانی پێشوو

کەرامەتم بگۆڕمەوە، بەماچی روو

تۆ دەتەوێ، کۆڵهەڵگری نازی تۆ بم

نۆدەتەویٚ.. سواڵکەری ئاوازی تۆبم

*

خۆشەویستم..

خۆشەویستیم، لەدڵۆپی فرمێسکایە

لەبرژانگ و قژی رەش و لەبسکایە

خۆشەویستیم.. لەگەڵ وشەی هۆنراوەما

لەنێو دەریای خرپنیتا، وا خنکایە

خۆشەویستم.. خشەویستیت، پەیمانێکە

سواری ئەسپی مێژوو بووە، لەگویٚ چەمیٚ

گرەو لەگەڵ شەپۆل دەکا

بڕوای چاوی جیهانێکە..

هەر دەتگەمیٚ، هەر دەتگەمیٚ.

ئاداری ١٩٧٢

لەژمارە (١)ی ساڵی ٣ی گۆڤاری هەولێر بلاّوکرایەوە

خۆشەویستییەکی گەرم

ئەی مۆمی تامەزرۆی هەستم
خۆشەویستم
تا تۆم نەدیت، تۆم خۆشنەویست
نەپێکەنین، نەگریانم نەدەزانی
تا ئاوازی وشەی خۆشەویستیم نەبیست
نەکەوتمە ناو گیانی هیوای کامەرانی
*

خۆشەویستم

ئەی مۆمی تامەزرۆی هەستم

تا تۆم نەدیت تۆم خۆشنەویست

خوڕەی رووباری دڵداریم نەهاتە هۆش

ژانی دڵم، وەکو هێزی هەڵمی خوێنین

لەئالەتی ژیانی نوێ نەهاتە جۆش

تاتۆم نەدی..

بەراوردی خۆمم نەکرد، لەگەڵ مردی

تاتۆم نەدی، بۆ خۆشی خۆر، رووناکی رووی

پێکەنینی منالآنم لەخۆم نەبیست

*

تاتۆم نەویست، خۆشەویستم

نەمدەزانی، هێلانەکەم ساردو سڕە

نەمدازانی.. باوکم دەرهەق دەستگیرانم

بۆ خوازبێنی لاتو کڕە.

*

خۆشەویستم
ئەی مۆمی ئامەزرۆی هەستم
ئەو خۆشەویستییەی کە هەمبوو
هەڵەتە بووی دورگەی خەم بوو
نەمدەزانی کە پێویستم بەخۆم هەیە
نەمدازانی کە پێویستم بەگەل هەیە!
پێویستمان..
بەپردی سەر جۆگەی خوێنی دەم کەل هەیە
*
نەمدەزانی.. لەبازاڕی ئاڵۆزکاوا
پێویستیمان بەتۆ هەیە
نەمدەزانی وا دوژنمی خۆشەویستیم
لەرێی سەختی ئاسۆ هەیە
*

ئەی مۆمی تامەزرۆی هەستم

تاسەودای نیازی تۆم نەبوو

لەتاریکی خەمی شەوا..

نەک هەر مەشخەڵ.. تا مۆم نەبوو

*

هەتا دووربووم لەو کاروانەی بۆ خۆر دەچوو

بۆگریانی.. ماڵوێرانی نەموت پەککوو

تا تۆم نەدی..بەراوردی خەڵکم نەکرد، لەگەڵ مردی

تا تۆم نەویست

نەمدەزانی پەرگەندەیم

نەمدەزانی.. قوربانی ئەم مەڵبەندەبم

نەمدەزانی داوای مافی ژیان بکەم

نەمدەزانی.

فرتەنەکەی (چینی میللی)و (ڤیتنام) هەڵکەم

*

تاتۆم نەویست

گوندی دیلم نەبینی بوو

خۆشەویستیم ئەڤینی بوو

تاتۆم نەویست، نەڕەی ئاغەم نەبیستبوو

ڕۆژی شۆڕش..

وابەزوویی.. هەڵهاتنی نەویستبوو

*

خۆشەویستم

ئەی مۆمی تامەزرۆی هەستم

وشەی گەرمت

نەخشەی ژینی پێشووی دڕیم

لەمەنجەنیقی تۆی دڕیم

لەمەنجەنیقی تۆی ئازیز

بەناو هەژارانا فڕیم

دڵگیر مەبە.. هێزی باڵی بێئارامیم

بەخۆشەویستی تۆ کرێم.

شوباتی ١٩٧٢

چوار دیاری مەزن

-١-

یەکەم دیاریێ

مشتێ خوێنی چاوی قازیو

دڵی (خوڵە[١])ی پڕ لەبخوور

مەشخەڵێکی بڵێسە سوور

بەوایەری دەماری گەل

هەڵدەگیرسێ

لەبیری نەوت

لەرووباری خوێن دەپرسێ

---

[١] خوولە: شێخ مەحمودی نەمرە

-٢-

دووەم دیاری (تاپلۆیەکە)

بازووی هەژار..

زگ بسییەکانی یەکگرتوو

وەک چەپکە تیشکی دەم کەلی

چاوی زیندوو

بەملوانکەی ئارەقەو خوێن.

شەتەک دراوە

چاوی دەوێ بیر بناسێ

لەکوردستان..

ئەم ملوانکەیە هەڵواسێ

-٣-

سێیەم دیاری (یادگارە...)

یادگاری نووچی شۆڕش: مۆسیقایە

لەژێر تیشکی گوللەو تفەنگ

لەسەر لاشەی چەوسێنەراندا هەرایە

سروودی جەنگ

دەنگ خۆشێکی دڕی دەوێ

تا لەپەیژەی..

ئاوازی شۆڕش سەرکەوێ

-٤-

چوارەم دیاری (رزگاری)یە:

ئەی ئافرەتی دایکی چاوسوور

بۆتۆ: دیاریم، هێنا لەدوور

گیانی (ڤالنتینا)و (خانزاد)

دووباڵی زێڕینی ئازاد

تالەدورگەی دیلی ژیان

ئازا بفڕێ..

تافرمێسکی

چەوسانەوەی پێشوو بسڕێ.

١٩٧٢/٧/١

لەگۆڤاری دەنگی مۆسیقا، ژمارە ٨ی ١٩٧٣ بڵاوکراوەتەوە

چوار پێشمەرگەی دایکێك

ئەگەر ڕۆڵە..

چاوت بۆستەی خۆری پێیە

دڵت وێنەی منی پێیە..

باماچت کەم.

گەر هەناسەت..

هەوری بەبارانی پێیە

یا فرمێسکی خەڵاتی شارانی پێیە

زوو پێم بڵێ، بابتناسم

من نامەزرۆی دوڕناسێکم

پوولی نامەی شۆڕش بێنێ
بروسکەی چاوی (ماردین)ی
کوردی هەژار ببزوێنێ
زووچێم بڵێ، تابتناسم
دەبێت گوللەت.. بەرەی خوانی
تەلاری ژان وەک مافووری خوێنی گەل
داتەکێنێ

-٢-

گەردەلوولی
هەوێزی ناو کۆلانی دێ
چاوی شەوی دوێنێکەمان پڕ خۆڵ دەکا
کوڵێنگی کوێر..
دارتێلی ژێر، روناهیمان بن کۆڵ دەکا
یاسای چەتری دڕندەی (شاه)

لەهەناسەی هەنووکەمان

راوی بەرخی ئاسۆ دەکا

پەپوولەی نێو زەردەخەنەش

چاوەڕوانی چرا جەرگی (مەکۆ) دەکا

ساگریانی چاوی دوێنێ

ئەمڕۆ گوللە لە (مەهاباد)

فرمێسکێکی گڕ دەتکێنێ

-٣-

وا خەریکە مەرەکەبی پاندانی بیر

بۆ نووسینی بەچکەی شیعر، بویتە ئەسیر

لەکالانی شەوی دیلی

کەسەرەتای تیغی تاسەم هەڵدەکێشم

دەکوڵێتەوە. برینەکانی پڕ ئێشم

لەحەلەبدا، لەدێرەزوور

(حەب)ی مردن، بەدەم گەرووی خەم دەسپێرم
دەرزی ژیان، لەتەرۆکی زیندوو دەدەم
پزیشکێکیان لەخوارەوە بۆ دەنێرم

-٤-

ئەی خانەخێ.. دەپێم بڵێ
تۆ نهێنی، پایزی من پێ دەزانی!
لە (مەلحەمە)ی برینی. برسێتی ژیان
زۆر رەوانی.
هاتوومە لات:
چیرۆکی فرمێسکی شوسەی شەقامی خوێن بگێڕەوە
چیرۆکی ئاگری بەری..
چەند ساڵەی خوین بگێڕەوە
وەڵامی نەورۆزی دوێنێ..

بەپاپۆڕی دەریای مێژوو بنێرەوە
منی میوان.. لەهەولێرا..
نیشتمانی جۆخینی نان..دەپارێزم
سانتیمێکی نەخشەی گێتی
دەخەمەوە ناوە ئامێزم.

نەورۆزی ١٩٧٣

کێ.. لەسەر بەرزی بەرتەمەنترە

وتەی چەوساوەیەك

لەرۆژنامەی (بیری نوێ) بلاوكراوەتەوە.

(خۆر) بێزار بوو لەبێدەنگی

لەتاریكیو لەدرێژی شەو

سڕبوو. وشەی: (كەی دێ). گەنگێ؟!؟!

لەپرسینی هەواڵی شار

لەپرسینی، كۆتایی خەو

*

لەپەرستگای خەونی وشە. دەممان سوا

ساڵو رۆژمان تەرخان کرد بۆ بێدەنگی خوا

لووتو دەمو سییەکانمان

لەمژینی بۆنی کەلاکی نەوسنی، پەنگدراوە

ویژدانی راست، لەئازاری ژینی ئەمڕۆ

لەسێدارە.. پەتی دوێنێی لەمل کراوە

*جەندرمەکانی تاریکی پێیان وتم..

لەدیدەنی خۆری ژینا.. چاوی گەشم ببەستمەوە

*بەدبینەکان پێیان وتم:

دڵی زیندووم، لەگۆڕێکا، بەهەردوو پێ بپەستمەوە

*دەنگ ناسازان، پێیان وتم:

سروودەکەی دڵی گریاو تۆمار نەکەم

*ترسنۆکە جێ گەرمەکان پێیان وتم:
لەکوشتن و چەوسانەوەش، هاوار نەکەم
پێیان وتم، تەڵقینیان دام
بەخوترمەی سوودی خۆیان، لەزینیاندام
هەتا خێرا، فێریانکردم
بەرەو ئاسۆی پێچەوانەی خۆیان بردم
ئەوکاتە هات.. لەدایک بێ منالّی خەم
ئەوکاتە هات.. پێنووسەکەم گڕبنووسێ
بنووسم (هەم) هەر بڵێم (هەم)!
ئەوکاتە هات.. ئاوازە زۆر گریاوەکەم
بەسروودی وشەی نەمر. چەوساوەکان گشت بپرسێ
ئەوکاتە هات.. وشەکانم، لەسنووری ناو سێدارە رزگار بکەم
ئەوکاتە هات.. قەلی برسی هەڵفڕێنم
بەسەربەستی بڵێم، بخۆم، بەوریایی، هاوار بکەم

/ /١٩٧٢

شیعر بەبووك دەبەن

دەچم شیعرێک لەبیری زامم هەڵکەنم

کەهەر نرخی مەرەکەبی، هەستی تێچێ

دەچم شیعرێک لەخۆری رازم دەخوازم

گریاوی بێ:

بەتەوسەوە بۆی پێکەنم

زامی کوڵ بێ، هاوار بکا، بەنوقورچێ

تابلۆیەک بێ:

دەریای چاوی خۆشەویستی لێدەردەکەوێ

جووتێ دڵدار لەژێر چەقووی نەریتی کۆن

بەتاسەوە یەکیان بوێ

دەچم شیعرێک لەبیری زامم دەخوازم

دیمەنێ بێت.

بێپارەیی‌و گیرفانی لاڵێ تێدابێ

پردێ رووخاو..

کەژاوەی یاری پێدابێ

شانۆیەک بێت: گرمەی هەوری باوکی تووڕە

دڵێک لەخەم بخنکێنێ

خەڵووزی رق..

وێنەو نامەی نەخشەی دوارۆژ بسوتێنێ

شانۆیەک بێت:

دایکی بێزار، لەپی دەستی بکێشێ بەهەردوو چاوی
بزەی لێوی خۆشەویستیش
وەک کۆترێ..
هەڵبنیشێ بەتاساوی..

*

دەزانن من کچێکم خواست
بەڵام شیعرێک دەگۆزمەوە
دەزانن من گیانێکم راست
دەرگەی ئازار.. دەدۆزمەوە؟

*

ئەمرۆ هەندێ وشەم خۆشویست
شیعرێکی شۆخم لێچنی
پیتەکانم هەڵگیرساندو..
ئاواتێکم خستە بنی.

١٩٧٢/٨/٣

دوا ماچی وشه

بۆکچێکی مامۆستا کەهەر بەخوشکی خۆممزانیبوو.
سەردەمێ بوو.. چۆکی سوجدەی من پەرستیت
لەسەر تاڵی ئامانجی دوور.. چاک سواربوو
تالێرە بووی.. پەیکەری من
لەناو باخچەی پڕ لەمیوەی نیاز روابوو
*
مافی خۆت بوو، کەوا خۆت بۆ من هەڵگری
خەمی تەڵخی بەتەنیاییت
بەئاگری من پەرستیت
لەئاسمانی شوێن پێی خانزادا داگری
*

ئەی ئەو نازەی
گەردەلوول بووی لەڕووی لاوێ
ئەی ئەو فیزەی، وەکو بیرێ.. تەنیا خۆتت خستە ناوێ
*
ئەی کۆچ کردو..
لەساڵی پار.. زۆر جار ویستت
جامی یەکەم خۆشەویستیم پێبڕێژی
زۆرجار وتت: دەبێ شێوەی دەسگیرانت
لەگۆڕی یادا بنێژی.
بەڵام تەمی دڵی هەڵچووت
لەگەڵ شیعرم نەبوو بەجووت.
*

لەپارەوە.. ئاشی ئاوی خۆشەویستیت

دەنگی دەهات

تاکۆچی تۆ.. مزگێنی تیشکی ناوی من

هەستی روناکی ناوی من لەدەم کەلا زوو هەڵدەهات

*

ئەی کۆچکردوو..

دادگای شیعری شاری کۆیە

بابزانێ.. ئۆباڵی ئازاری خۆتت لەئەستۆیە

ئاخر تەمی دڵی هەڵچووت

لەگەڵ شیعرم نەبوو بەجووت

*

دوای کۆچی تۆ.. شیعری هەتیو..
هەموو رۆژێ لەشوێنەواری رێگاتا
لەپێخوستی هەنگاوەکانت دەگەڕێ
لەنێو کۆڕی دەستەی خوشکان لەجێگاتا
لەرۆژباشی، نێو چاوەکانت دەگەڕێ
وا بەدوای باسێ دەگەڕێ
باسی تۆ بێ
بەدوای وتەیەک دەگەڕێ
شیرین بەسۆز.. بەتام وەک سوپاسی تۆ بێ

١٩٧٢/١٠/١٤

هەریر

سەرەتای لەدایکبوون

هاشەی بای با... بوو،

پۆستەی بارانی هێنا بوو

لێی نووسرابوو

ئەی هەژارانی ماف خوراو

لەخاکی زێڕینی لالاّ

لەوەرزی ساردی ئەمسالاّ

خێوەتی باوەڕ داکوتن

دەی داکوتن.. گورزی بەکار

خێرا وریا، بچێ بۆ شار

لێی نووسرابوو..

ئەی هەژارانی ماف خوراو

با ئەستێرە.. بباریتە شەوی کەڕی جگەر سووتاو

لێی نووسرابوو.

بۆ شەوی ونبوونی مێژوو

(ئەدیسۆن)ی کارەبای بیر

بابێتە ناو.. بابێتە سەر شانۆی یەخسیر

*

دەنگی دەنگێ

خوڕەی خوێنی دڵی چیابوو

زۆر گریابوو

لەناو کێڵگەو تەبارەی رەنجی ئەم گەلە

ملوانکەی فرمێسکی زیوین

بەهەشتاوی زۆر بەپەلە

چیرۆکی ئارەقەی ژینی دەگێڕاوە
نوێنی خەوی جوتیارانی دەپێچاوە
دەی گێڕاوە..
ئارەقەی چاو.. هەوجاڕو داس
لەژێر رەشماڵی بێگاری
خۆیان یەکجار برسی تر بوون.
گۆزەی رقی دیلی پڕ بوون
دەی گێڕاوە
دەنگێ بەکوڵ دەی گێڕاوە
جوتیارەکان.. نوێنی خەویان دەپێچاوە
لەگەڵ گزیرو تێخوڕینی سەر رەوسە
لاشەی مردن لەدایک بوو.
راپەڕین و هەڵمەت بردن لەدایک بوو

لەگۆڤاری (بیری نوێ) بڵاوکرایەوە
١٩٧٢/١١/١٠

پێکەنینێک لەباوەشی گریانا

چاوێکی تیژ.. لەژێر چاویلکەی بەردەسێڵ
بیر بەنینۆک هەڵدەکەنێ.
بەقاندەرمەی قەڵاتی کورد هەڵدەگەڕێو..
بۆداهاتووی چاوی خوێنین، پێدەکەنێ.
لەراپۆرتی ئارەق رێژێکا نووساربوو:
هەرچی بڵێم تەمی هەوا دەی قۆستەوە
تەرازووی شەو.. بەدوامەوە
خۆی دەکێشێ.
بلدۆزەری سەرەتای سوور
دەیان قۆرتی دێتە پێشێ.
هەرچی بڵێم/ وەک بولبولێ

دەخرێتە ناو قەفەسێکی خەمی بێدەنگ

بۆیە هێشتا

مستەکۆڵەی.. هەستی ڕەنجی تروسکەی شەنگ

لەکالاّنی گڕی خۆڕا هەڵناکێشم

لەراپۆرتی ئارەق ڕێژێکا نووساربوو:

هەرچی بڵێم:

لەمزگەوتا.. لەدیوەخانی گریانا

کۆترێکە.. هەڵگیرسێنی گڕی.. شڕی

بەبیرهاتووی.. ئەهریمەنی لانسی خەوە

ناڵێم (ناڵێم)! تا بەژانی خۆم دەتەقم

زامی بێدەنگ..

سواخی ژووری دەنووکی جەنگ.

وتی: ئەی سواری ئامادە.. پێشمان کەوە

فریای شۆخی.. ئەو گیان، بەخوێنانە کەوە

بیرهەڵکەنێکی زۆر تینوو..

لەقولایی ناخی برسی
دڵ بزوێنی کارێزێکە
باخچەکانی سەوڵی دەریا.. رقی گوڵەکانێ وشکە
کۆرپەی رەگی کێوی ئاوات..
هەر تامەزرۆی ئامێزێکە.. ئامێزێکە.
نان برسیە.. چونکە لەسەر خوانی رەنجی هەژار دوورە
ئاو تینوە.. چونکە ئاوی زێراب.. (ئاوە).!
خەم دڵخۆشە.. کراسی بێدەنگی سوورە
هەڵمی ماندوو بەئاواتە..
لەجێگەی شەو ئالای سبەینە هەڵواسێ
لەعەردی رەنج گەنمی بەرهەم بدورتەوە
بەئاواتە.. دڵدارەکانی ئارەقەی دڵ بناسێ
هەڵمی ماندوو
بێبارانە.. دەمی داسی بێبەرهەمە
زەوییەکانی، باوەڕی گەل

نایانەوێ. شین بێتەوە، دڕکی چیلکەی ئەم ستەمە
کامێراکەی چاوی ماندوو..
جارێکی تر وابە (تیشک*) سینگی هەمووان دەپشکنێ
جارێکی تر.. وێنەکانمان..
لەگەرۆمەی ئاوڕی دوور دەشواتەوە
وەکو دەریا..
ئاوی جۆگەو رووبارەکان.. دەخواتەوە

١٩٧٣/٧/١٤

*تیشك (اشعه).

لە کۆڕێکی ئەدەبی خوێندرایەوە

ژانی شۆڕشی سبەینێ

لەمیهرەجانێك لەکەرکوك بەبۆنەی ١٦ی ئاب سازکرا.
شاعیرانی شارەکانی کوردستان بەشدار بوون، خوێنداریەوە.

لەدوێنێوە.. وا دەپرسم
کەی خۆر هەڵدێ، لەچاوی تۆ
هاتم، هاتووم..
کەی بیابانی من ماچ دەکا
کەی رێی دووری دڵم دەبڕێ
کەی دێ..
بێ وتینوێتیی گەرووی ژینی من ماچ بکا؟
*

سەرگوزشتەی منالّی بووم

لەباراشی خەمی ئەمرۆ..

گەرمْ گەڕام..

کەدیتمەوە..

بۆم بار نەکرا.. بۆم لیٚ نەکرا..

ئاورِم داوە.. ئاشەوانێک هاتە فریام

سەر گوزشتەی تفەنگی سوارا

خەوی دەهات..

زۆر نەمابوو، رانە مەرِێک..

لەپاوانی مردن راخات

منالیٚ بووم..

لەکۆریتی هەژاریدا.. دەنگێکم بیست

گریانم بیست.. هاوارم بیست

شەو تێپەڕی، رۆژ تێپەڕی.. خەوم نەها

تومەز کچ و کوڕی خەبات

یەکیان دەویست..

ژەهری دوژمن.. نەیتوانیبوو لێکیان بکات

*

سەرگوزشتەی منالّێ بووم

بەدەزووی کۆلارەی ئاشتی

هەڵگەڕامە، سەر قۆنداغی، کێوی ئارام

کەسەیرم کرد..

تائاگریش.. لەجیاتی نەوت.

بڵێسەکەی هەر خوێناوە

کە گێڕامەوە، بۆ دایکم

وتم: دایە برژانگی مێژووی چەند ساڵەم

لەناو زامی کۆترێکی دەنوک سوورا، هەڵهێناوە

*

سەرگوزشتەی هەژارێ بووم

لەتینوێتیی گەرووی چرای تارم پرسی: بۆ بێئاوی

وتی: ئاخر روبارەکان پڕ لەزێروون.

لەئافرەتی ناو کەلاوەی ژانم پرسی: بۆ بێپیاوی

وتی: هێشتا کەس نەیخواستووم

لەدڵداریم نەگەیشتوون

سەر گوزشتەی منالێ بووم:

لەرۆشنایی چاوم پرسی: بۆ بێپشووی

وتی: هەرچی من دەی بینیم وا چەوساوەن

لەماندوێتی قاچم پرسی: تۆ بۆ ماندووی؟

وتی: هەندێ.. زۆر حەساوەن.

زەنگی دڵی کاروانی خۆر هێشتا ماتە

باستیلی شار.. سپارتاکۆسی تیا قاتە

*

هاتم هاتم، ئەمڕۆ لە ژێر سێبەری زام
ئێمەی بەچکەی مێژوو ناکام
چۆن ڕزگار بین پرسیارمانە
پرسیاری کورد یەکجار زۆرە
وەڵامەکەی..
لەبەهاری کوردستانی ڕزگارایە
لەتێربوونی زگی برسیی هەژارایە.

١٩٧٢/٦/٢٨

کێ لەسەر بەرزی بەتەمەنترە

گوڵێ خۆزگە..

چۆن بۆ چڵی داری ژیانی دەگەڕێ

یاچۆن سعات قورمیشی خۆی لێونبووەو

ئارەقەی دواکەوتن دەسڕێ.

گیانە منیش وێڵی چاوتم..

سەد ئەوەندە لێت دەگەڕێم

*

بەفری لوتکەی خەمی ئامان.. لەبارانی خۆی دەترسێ

شەوی ئەمرۆش لەسبەینەی بەهارانی خۆی دەترسێ

منی گرێش.. بەخۆشەویستی تۆ هەڵبووم

لەوەتی هەم.. خوێنی دڵ لەبۆرییەکانی خۆی دەپرسێ.

خۆشەویستم..گوللەو برین دۆستی یەکن

گریەو خۆشیش.. ژان‌و ناڵەو هەستی یەکن

پێکەنینی لێوی وشک.. دەڕژێتە ناو..

چاوی گریاو..

خۆشەویستم بویتە مەکۆی..

ویژدانێکی لەخەو هەڵساو

ڕەنگە وشەی خۆشەویستی

لای هەندێ کەس چاک سوایە

گیانە.. نازی خۆشەویستیت

گەر هێز نەبێ نوزەی نایە

*

باکیژۆڵەکان بزانن..
من خۆشەویستێکم هەیە
هەموو ڕۆژێ.. لەسەر شەقامی ڕووی چەقۆ
ماچم دەکا، ماچی دەکەم
لەبەرزایی ئەستێرەو خۆر.. هەزار پەرستێکم هەیە
لەباوەشیا.. بێچوە ئاگرێ هەڵدەێنم
لەسەر مێزی جۆخینی ڕق.. گەرووی خوڕین دەنووسێنم
دەی پەرستم.. دەمپەرستێ
*
بائافرەتەکان بزانن
زۆر لەمێژە.. هەناسەی ژینی بێزارم
خۆزگە خوازی هەوای پاکە
زۆر لەمێژە.. ڕێگەی خۆشەویستیم تاکە
چەنگەڵی پڕ..

گوندو چیای بەبۆمبا سڕ

بەستەیەکە.. سرودێکە..

هەر ماندویەک خەوتن نەبێ چاری ناکا

هەر شۆڕێک.. گوللە نەبێ باری ناکا

*

گیانە ..گیانە.. وەرە بڕۆین..

ئایا ئاگر. دێتە بیری، پێچەو عەبا بسووتێنێ.

ئایا خەنجەر دێتە بیری، پەتی خنکان بقرتێنێ

ئەی چیاکان..

ئایا روبار لەترسانا چیتر بەرەو هەوراز دەڕوا

ئەی جوتیاران.. ئەی هەژاران

تاکەی ئاغا، تەلارەکەی بەئارەقەی ئێوە بشوا.

خەمەکانمان وادەپرسن

ئایا ئایا خوێنەکانمان، شەهیدانیان لەبیرماوە

هەتیوەکان.. باوکەکانیان لەبیرماوە

لەسەر شەقامی رووی چەقۆ

خۆشەویستم کاتێ خێرا ماچم کردی

گەر بپرسم

ئایا ئایا، تۆش موچڕکی لێوی منت لەبیرماوە

هاورێکانم وەرن بڕۆین..

بەرەو ئاهەنگ..

ئەو ئاهەنگەی.. سەرگوزشتەی سواڵکەرەکان تۆمار دەکا

بۆ ئاهەنگێ.. شانۆگەری مەیدانی کار، لەشاعیرانا بار دەکا

خۆشەویستم..

لەنامەکەت، زەنگۆڵی شەو بەچکەی موژدەم هەڵدەسێنێ

بۆن بارووتی نامەی دەرزن

شادبوونەوەی ناو قەفەسی شاری ئەنجن

هاوار دەکەن..

تەلاری سەربەرزی کۆمەڵ، هەژار نەبێ بەرزی ناکا

(رزگاری گەل) خۆراییش بێ..

(پیسکەی تەرپیر) قەرزی ناکا.

*

لەکاتێکا، کە ئاگرمان دەکردەوە

دەستی لافاو.. نامەکەی تۆی پێگەیاندم

کەتەلەفزیۆنم کردەوە

گریانەکەت.. چیرۆکێکی دڵسۆزانەی بۆ نواندم

ئەرێ گیانە

ئەرێ گیانە..

ئیتر نامەم بۆ مەنێرە

پوولی پۆستە نامەکانت دەپشکنێ

سندووقی سوور..

گۆڕی مردن.. بۆ وشەی جوان هەڵدەکەنێ

ئیتر نامەم بۆ مەنێرە..

بەڕێگەی کۆن بۆم مەنێرە..

تا دێمە لات.. یا تۆ بەخۆت دێیتە ئێرە

١٩٧٣/٨/٢

با کوردستان شەهید نەبێ

من ئەو شەوەم.. لەتاریکی ڕەویمەوە

بەیانی هات.. جانتای هیوای ئەو منداڵەم، لەخوێندنگای دێنێتەوە

ئەلفبای سەر تەختەی زامی خەناوی هات

هاتووم بڵێم.. ئەو برینەم، لەزستانا تەشەنە بووم

پەنجەی هێرۆشیمای ئازار.. چڵی زەیتوونی سوور کردم

بۆنان، بۆ ماف، بۆ قومێ ئاو.. تووشی دەیان فەرتەنە بووم

شەهیدەکان

وادێمە لای گۆڕەکانتان..

پەڕۆی کێلی مەزارگەکان.

دەس بەدوعای پەسارگەکان

قولاب لەجەرگم گیردەکەن

ئاوی بەرەو هەورازی دێ.. ئارەقەی چاو یەخسیر دەکەن
شەهیدەکان.. گوللە تەقێنراوەکەتان
سەدان نەجمەی نیشتووی سەرشانی سەبرِی
سوپای سووری خەمەکانتان
دەیان سێدارەی جێماوی لەئۆردووگای خوێن دادرِی
گوڵی هیواچێنی دڵتان
لەقەد پاڵی ئەمرِۆ سبەی
لەسەرچاوەی خوێنەکانتان سەردەردێنێ
گۆرِەکانتان خەو دەنوێنێ
خۆزیە وتە بەناو گەرووی کردارمانا دەپەرِیەوە
خۆزیە تۆڵەی خوێنەکانتان
ئاشتی بەکۆڵی دادەداو..
پاپۆرِی خۆر.. لەناو دەریای گریانمانا دەپەرِیەوە
*

شەهیدەکان

لەکەلەشی هەمووتانا، لەپەنجەرەی گوڵی گەنم

دەمانتوانی کوردستانێ دروست بکەین

لەدورگەی زامی ناو خوێنی هەمووتانا

دەمانتوانی ئاڵای دەستی مناڵەکان بچەقێنین

هاتووم بڵێم لەناو گڕی هەمووتانا... دەمانتوانی کارەبا ـ بین

بۆ ملی بۆرییە نەوتەکان.. خەناوکەی سوور دروست بکەین

بەڵام بەڵام، لەسەرمایەی چاوەڕوانی

مەلا چۆمبی.. نازم گزار زۆری کردین بەقوربانی

*

پێتان بڵێم

باخی شانۆ، گوڵی ئێمەی لێبۆن دەکرێ

رستی جل شۆرینی دڵمان. دڵۆپی سووری لێ دەتکێ

دیسانەوە، گڕی لوولەی هەناسەمان

بەزنجیری مەرگ چێنی دوژمن هەڵدەواسن

برسیەکانی کۆلێرەی ناوِ تەنووری قین
دیسانەوە توخوبی گیان دەبەزێنن
برسییەکانی تەبارەی خوێن
بەرچنەیەک مێوەی رقی کوردیان دەوێ
شەهیدەکان..
بۆ ئەوانەی لەژیانی سەربەرزیاو شەهید بوونتان
نێوانتانن
بۆ ئەوانەی میوانتانن
لەوێش سنووری سەربەخۆیی هەڵکەنن.

*

هاتووم بڵێم..
لەسەنگەری برسێتیدا، ئەگەر گولله روناکیم بێ
قۆڕەی سکم پاسەوانی جۆخینم بێ
دیسانەوە.. رەنجی هەرزان فرۆشی من، هەر تینوە
گەر بەنوشتەی بن باڵی کۆتری مێژوو

فاڵچیو مەلا سەرقەڵەمانە وەرگرن
دروشمی سەر دیوارەکان، لێی دەنووسرێ.
تف لەوتەی سەرمینبەری درۆزنەکان
ئای بۆ خوێنی بەفیڕۆ چووی شەهیدەکان
*

هاتووم هاتووم
هاتووم گوڵی ئارەزووتان دابچێنم
هاتووم چقڵی حوزەیرانتان بدورمەوە
هاتووم داسی کولی سەپان بسومەوە
هاتووم منالی ناو سکتان.. هەڵسێنمە پێ
هاتووم تۆپی هەژار بێنم، بێو بنەقێ
*

وەرن، وەرن. گیرفانی چەک بپشکنن

هەر گوللەیەک چروک دەرچێ.. بیبەنەوە

خێرا، وەرن دەرگەی شۆڕش بکەنەوە

زامی مێژوو، لەسەرچاوەی بابەگوڕگوڕ بشۆنەوە

وەرن، وەرن، خوێنی دەمارەکانی گەل شێکەنەوە

کاروانی کورد، بەسەر پردی ویستو زامی هەژار بەرن

بابپرسین... کامە چینن،

لەشۆڕشی ئەمجارەشمانا کۆچەرن.

١٩٧٣/٩/٩

-بەبۆنەی رۆژی شەهیدانی ١٩٧٣ خوێندرایەوە

(ئەوەبوو پارتی بەیاننامەیەکی دژ دەرکردم، بەدژی رێبازی (پ.د.ك)ی دامە قەڵەم. لەدەزگا رۆشنبیرییەکان دەریان کردم..؟)

مردن لەگۆڕی سەرشۆڕی دەژیت

لەکۆڕێکی ئەدەبی خوێندرایەوە

کاتێ ئاگر.. لەئاوپرژێن نەدەوەستا

خەرمانی رەش..

خیزی گەردووی خستبووە ناو دەریای ترسا

ئەستێرەکان.. ئاوازی شەویان دەمژی

روبارەکان.. کەنارەکانی خۆیان خوارد

گوڵەگەنم.. دەنکەکانی دابە کللۆ..

داسیان بەزستانا سپارد

گەڕامەوە لەلای مردن گەڕامەوە

*

پیپێتان بڵێم.. مردن کێیە!
مردن، مردن.. بووجەیەکە بۆ پوول دەگری
مردن چاڵە، بۆ گیانێکی زیندوو دەگری
قاندرمەی کارتۆنی ترسە
چۆن دز دەمرێو بەسەرشانی خەڵکا دەفڕێ
ئای چەند سەیرە..
پێش ئەوەی ناویان ژیان بێ
زۆر کەس ناوی لێنرا مردن
*
پێتان بڵێم مردن کێیە
مردن سکەو لەتێریدا دەڕشێتەوە
مردن گوڵە.. لەسەر شۆڕی
وەکو بووک دەگەشێتەوە
ئای چەند سەیرە.. پێش ئەوەی ناویان ژیان بێ
زۆر کەس ناوی لێنرا مردن.
*

کەلای مردن گەڕامەوە

دووکانی شەو.. مومی کاروانێکی دامێ

خێرا وتی.. کوانی زامێ.. کوانی زامێ

وەک برینی شاری ئاگر، قوڵو کوڵ بێ

هاوارم کرد.. کوا گوڵ وەک لە

زەوی خوێنا روا (گوڵ بێ).

*

کە لای مردن گەڕامەوە

ئافرەتێکی زگ پڕی لات خۆی دەکێشا

گرانییەکەی.. تفەنگێکی پڕ فیشەک بوو

لەژێر لکە زەیتونێکا، گڕی دەخوارد

لەپڕ دیتم: منالێکی گەنم رەنگی خۆی لەتەک بوو.

*

راکەن راکەن.

تەمەنی خەم وا گەیشتە تافی پیری

دەنکە تەسبێح لەسەر زامی خۆی دەژمێری

ئاخۆ کێیە.. لەتاریکی بانگ رادێرێ

تکیتی ڤین.. لەپاسی ئاشتی هەرزانە

لەبازاڕی رەنجی هەژار

خۆشەویستی مەزات دەکا

پەیکەرێکی باڵ شکاومان..

خەڵات دەکا.

١٩٧٣/٧/١٨

هۆنراوەی منالان

منالی سەردەمی ژان و خەم

هۆنراوەکان لەبەندینخانە وتراون

کوانێ بابە

بابە، بابە
سەهۆڵی خەم لەدڵ لابە
بەسیە دووری..
خۆ تۆ ئاگرێکی سووری

*

بابە، بابە

چاوی بەیانی هەڵدێنم

تۆی رزگار بووی تیا دەبینم

رۆژیش خێرا، شەو راودەنێ

موژدەی سەربەرزیت دەدەنێ

*

بابە مەڵێ دەست بەستراوم

لەبەندینخانە گیراوم

خۆێنت لەدڵما ناسرەوێ

هەرگیز تۆمان، زۆر خۆشدەوێ

١٩٧٨/٨/١٠

بۆسێ کیژۆڵەکەم

-١-

کیژۆڵەکان..

جاران وابوو..

گەر چۆلەکە.. بفڕیبایە، بەناو رەزی

کێوەکانتان

باڵی دەشکا.

گەر شەپۆلی پێکەنینتان

برژابایە، دەریای حەزی هیواکانتان

حەیاو دەتکا..

منی گەنجیش.. وەک بولبولی باخی گریاو
باڵ شکاوی عەشقی (شەم) بووم
لەناو هیوای ئاگرینی کیژۆڵەکان
گڕبووم دەژیام
نەک ئەسرین ڕێژ
هەر خۆم چەم بووم.
کیژۆڵەکان.. دەمویست خۆربم
لەناو کەلی سینگی کچا چاوهەڵبێنم
دەمویست خۆربم، تۆقەی گوڵ بم
ئارەقەی شەرمی ناو بوخچەی رازی دڵ بم
دەمویست زامی داگیرساوی شۆخی بەند بم
تاله ئەشکی دەسگیرانی بیرەکانم
باڵی فڕینی بۆ بێنم

-٢-

کیژۆڵەکان.. نووکەمرۆی ئافرەتێکم

ماچی ژیانی لێدەکەم

خۆشەویستی ئافرەتێکم

لەشکری کیژی سەردەمی، پێ زۆر دەکەم

ئەمڕۆ باوکی سێ کیژۆڵەم

باڵی فڕینی سەربەستی، سێ بچکۆڵەم

ئەو جۆگەیەم.. شەپۆلی پێکەنینتانم لێڕەتدەبێ

تاکو شەوەی بەرئاگردان

دارلاستیکی، پەنجەی رقی شەکەت دەبێ

١٩٧٧/٩/٢٣

بروسکەیەك لەدڵەوە

پێشکەشە بەو قوتابیانەی تازە چرۆ بوونو بەزۆر لێکیان دابڕین

شاگردەکان.. جێتانم هێشت
کەجێم هێشتن
سەرکەوتنتان..
هێشتا بێچووی ناو هێلانەی تێکۆشان بوو
کەجێم هێشتن..
ئازوخەی ماڵوێرانیتان
لەناو تەرازووی کێشان بوو
ڕۆیشتم و .. خۆشەویستیم.
ماڵئاوایی لەیادگارتانا نەکرد
ئستەش چاوم لەگریانە
لەئێوەیان دابریمو خستمیانە بەندیخانە
ڕۆیشتمو بەهاری سوور

مەلەی لەناو روبارتانا نەکرد

خۆشەویستیم..

ماڵئاوایی لەیادگارتانا نەکرد

شاگردەکان..

حەزم دەکرد گەرمییەک بم

لەژێر جلی دڕاوتانا..

راوی تەزووی زستان بکەم

حەزم دەکرد ئاسمانێ بم

گوللەی سامی بزەی ئێوەم لێتێپەڕێ و

پاسی بەری بێستان بکەم

دوورنیم لێتان

منداڵەکان..

لەڕۆژ باشا.. لەسردوودی بەرەبەیان

دەتان بێنم

لەگەڵتانم.. لەخاوێنیو..

ئاوێنەی دیواری ڤیان.. دەتان بێنم

منداڵەکان..

وەک شاگردێ وەک فێرکارێ

هاوەڵتانم

لەگەڵ زەنگی هەموو بەیان
وەک چەپکە نێرگزی ژیان
لەگەڵتانم،. شاگردەکان
دوورنیم لێتان
نزیکتانم
توخمی شیلەی گوڵە گەنمی فەریکتانم
لەناو جانتای کتێبتانا
دەرس و شیکاری شەوتانم
نزیکتانم
کاوەی نەورۆزی خەوتانم
لەهاتوو چۆی قوتابخانە
دڵم لەناو دڵتانایە
پەپولەی زیندانی تەمەن
لەناو باخی گوڵتانایە
شاگردەکان..
لەفێرگەی خۆشەویستیتان
بەپڕ پۆڵە خوێندەواری
مرۆی ئازا، بەخێو دەکەم
لەناو مێرگی سەرەمەرگا، وەک چەتەیەکی ماڵوێران

ئێوەی بوێر، بزێو دەکەم

شاگردەکان

ئێوەن شۆفێری شابیری چاڵی مێژوو

ئێوەن بەری گۆڕستانی ژینی پێشوو

ئێوە داسی هاوێنێکن

درەوی بەفری دۆڵ دەکەن

ئوتێلی ناو دێهاتی گیان

بەفرۆکەی زام چۆڵ دەکەن

شاگردەکان.. بەمن دەڵێن: لێمان دوورە

واتێنەگەن..! هەرگیز کۆتری ئەندێشەم

لەچیمەنو شاخی سبەی

دەنووک سوورە

منالْی سەردەمی ژان

مامە، خاڵە..

مەڵێن، (هەرەوەز) منالە

تەمەنی زامی من پیرن

کۆتری ئاسمانی شادیم

لەژێر چەقۆی خەم بەخسیرن

*

باپیره گیان..

دایکم لای لایەی لێبڕیم

یەخەی غەریبی بۆ دڕیم

تاڤگەی گریان دەڕژێتە چاو

مەلەوانی مێژووی هەستم

یادی ئاگرینی خەستم

لەگەڵ شەپۆلێکی رژاو

لەروباری ژانی منا

لەهەواری زەلکاوی رقی دوژمنا

لەکۆچێکا.. دادەگیرسێ

کەوی باوەشی ئازارم

لەپشکنین، لەفەلاقە

لەهەڵواسینیش ناترسێ

*

مامە، خاڵە..

مەڵێن، (هەریار)ەو مناڵە

ئەوە نییە.. مناڵەکانی شارەکەم

داوی یاریان لێدەکەم

دەڵێن جلمان لەبەرنییە

دەڵێن.. دەڵێن: کەس گەواڵەو

هەوری رەشی وەکو ئێمەی لەسەر نییە

دەڵێن: خەڵکی، لە (شەت) خنکا

باوکی ئێمە،.. بەپەت خنکا

دەڵێن: هاوڕێو خزمەکانمان

دەستو پێیان بەزنجیرە

بۆیە حەزی مناڵیمان

لەیاری شەقامو کۆڵانا.. دڵگیرە

*

مامە، خاڵە..

مەڵێن (بوێر)ەو منداڵە

ئەوە نییە.. منداڵەکانی شارەکەم

داوای یاریان، لێدەکەم

بەرەو دێهاتەکانی دەچن

لەشەوێکا..

بۆ بڕیاری.. بەرەبەیانی مل کەچن

*

مامە، خاڵە..

هێشتا شخارتەی دڵی من

لەگیرفانی رەشی شەوە

گوڵی تەمەنی داهاتووم

ئاوزنگی سوورەو پڕتەوە

وەک ئەسپی خۆر..

لەکۆچایەو

چاوەڕێیەو، نەهاتەوە

پێچی دووری.. بەلافاوێ.. دەخواتەوە.

١٩٧٨/٨/٢٥

رووبار

شیلەو موچڕکی ناوزەوی
نەشەو نەرۆژ، هەر ناخەوی
مژی دەریا، دەیان کێشێ
بڵقەو خوڕەی دەنگی ناخە
هەستی گەلە، ئاسکی تینو
ڕەویٚ کۆتر، سبەینە زوو
پەزی کوێستان..
ئەسپی کاروان
نوێژ بۆ شەپۆلەکان دەکەن
سامی گڕی گوللە دەبەن
لەگەڵ برژانگی کەنارا
بەرووبارا..
ڕاپۆرتی ناو لاشەی قەوان
دەگەیەنن بەئاشەوان

١٩٧٨/٧/٢٠

کەی پاییز جەژنی گوڵ بووە

دایک:- ڕۆڵە مەگری، ئەمڕۆ جەژنی منالآنە

پێکەنینی ڕوومەتی خۆر...

جەنجەڕێکی بێکالآنە

کوڕ:- دایە جەژن، مانای چییە؟..

دایک: - ڕۆڵە مەگری..

واتە لەبەر ئاگردانی،ماڵی خۆمان

کولێرەی سوور دەبرژێنین

ڕۆڵە واتە..

حەزۆکەتان، وەکو گولآو

بەسەر گیانی دایکو باوکتان دەپرژێنین

کوڕ: - جاکوا ئەوە.. جەژنی منە

وەک هێلەگەی بەرچاوی خۆر.. هەمووی کونە

دەپێم بڵێ

دایە جەژن لەکوێوە دێ؟

دایک:- رۆڵە جەژن.. سواڵکەرێکە

لەشەڕواڵی گرێدراوا..

ئازوو خەی

زستانی پێیە

کاروانێکە، بەناوتیشی، چەوسانەوە

جڵەوکێشی، ئەسپی شێیە

کوڕ: جا دایە کەی دەگاتە جێ؟

دایک: کە لەفێرگەی برسێتیا

خوێندمانەوە..

بمری چەوسانەوەی ئینسان

خوێندمانەوە.. بژی هەژار

سبەی شۆڕش.. دەکا بەنان

١٩٧٨/٤/١

ماچێکی سارد

ڕێی خۆشەویستیت دەزانم
بەڵام بەفر گرتوویەتی
چاوی حەزی تۆ دەبینم
هەوری خەزان ڕشتوویەتی
*

ئەو گوڵەی تۆ زستان ویستت
چی بکەم هەر هاوینان هەیە
ئەو کرێوەی لەخۆر بیستت
لەوەرزی ساڵی تۆ هەیە
*

بۆچی شاخم پێدەکێڵی

کەتیشکی چاوم گاسنە

بۆ دروێنەی عەشقم دەکەی

دیارە دڵی تۆ ئاسنە!

*

بۆجۆگەی سەربێستانی سینگ

لەدەریەندی مەما دەبڕێ؟

یادی ژێر کەپری بەرگزنگ

نەکەی بۆ کۆشکی خەم بدرێ

لەگەڵ چەمی بەهارێکا من دێمەوە

باوک: بڕۆرەوە..

ڕۆلە چەپکی حەزی گەرمی هێوای منی
قژیزەردی خۆرەتاوی، بزەی سواریو
زامو هاواری دوژمنی
بڕۆرەوە..
منال: نەء بابە گیان
با بیابان..
لەناو حوتی دەریای کەمەندی خەمدا بمکوژێ
باوەکو تۆ
لەناو سنووری حەپسێدا، گیان ببرژێ
نابابە گیان..

بەروناکی چاوی بیرت

شەوی دووریم وێران دەبێ

بەڵکو خەمی هەردووکماییش

لەیەک کفنا.. تەبا دەبێ

باوک: بڕۆرەوە..

بڕۆ رۆڵە، وەکو گەڵا لەبەهارا

گیانی دەرەختی ژینی من،

جێمەهێڵە

کڵپەی عەشقی.. راپەڕینی

من بشێڵە.

١٩٧٧/٨/٩

دووریم بزەی بەیانییە

دوررم دوورم
بەگریەی خۆم پشت ئەستوورم
مەلەوانی دەریای خەمم
زامدارێمکی بزەی سوورم
ئاگرێکەو بنی نایە
خۆشەویستم، کە دەتگەمێ
ماچی رزگاریت دەدەمێ
کڵپەی خۆشەویستی دوێنێ
خەرمانی شەو دەسوتێنێ
کاروانی دڵ دەخاتە ڕێ
دادەگیرسێ، لەشار لەدێ
دووری دەستگیرانی خۆرە
سۆزی شۆڕشی لاوازە
دوریم ژانی کپ دەبیستێ
رواوە لەخۆشەویستی

١٩٧٨/٩/١٠

کەوش چەکوشی لاتاوانبارە

کۆمەڵە هۆنراوەیەکە لەبەندیخانە نوسراوە

باکێڵگەکان بێباران بن

-١-

منالێکم، سەعات تەمەنم دەژمێرێ‌و جیهان دەنگم ناگرێتەخۆ

وەکو مەلێ، دابڕابێ لەهیلانەی

هەستی زیندووم، دابڕاوە، لەشیلانی مەمیلەی تۆ

خۆشەویستم، با کەمتیاری، خوترمەی دەستی زەمانە

هەموو بەزی گیانی هەژار هەڵبواسێ

بادینارێک، راوی گوڵەگەنم بکاو

گیرفانی گڕ باهاواری لەناو هەڵسێ

خۆشەویستم.. بادەنوکی کۆتری سوور

لەپەرێزی زەمینی چاو، چینە بکاو، بارانی خۆر بخواتەوە

بانووکی کەو.. بێتە سەرین، ریز بێ لەسەر هەرزاڵەی شەو

زریانی کێو.. دەرگەی بەهار داخاتەوە

خۆشەویستم.. چاک دەزانین

هەر بورغوی زوڵمی دوژمنە. سیلاک دەبێ

مێژووی مناڵی توورەییم... بەگاز گیانی دەکاتەوە

دەنگی من و هەرچی مەلە

لەروباری تێکۆشانی، باڵدارەکان دەکاتەوە

-٢-

خۆشەویستم،خۆشەوییستیت

وەک ئیمپریالیستی دوێنێ، دورگەی دڵی داگیرکردووم

برینە هەژارەکانی گەل، لەڕێکخراوی شیعری سوورا

گوندو شاری، نامەکانمی، لەباوەشی دەفتەرێکا

داگیرکردووم

-٣-

خۆشەویستم.. منداڵێکم
وەکو (مەسیح).. چرۆی زمان
لەزستانا. خونچەی ئاگر دەپشکوێنێ
منداڵێکم... وەکو (ئەیوب) وەکو.... وەکو...
لەناو گڵکۆی ئارامی خۆر
سواری کەستی خەبات بووەو
لەتەک هەرچی کێوی بەرزە
چاڵی گزیو خەمی مێژوو دەڕووخێنێ
وەکو شەماڵ
بەری خۆڕاگرتنی گوڵ دەجوڵێنێ

١٩٧٧/٨/١٨

شاعیرێکم

پیرەژنێ بام... لەمنداڵدانی ژانی رق
مناڵێکی گێرم بوایە
وەکو نوقڵی بەراتی خەم
پێنووسەکان
بەدەم رۆژنامە زەردەکان
وێنەکەمیان دەکرد بەپەند
پزیشکەکان.. ئەم منداڵە ساوایەمیان لەخۆی دەسەند
کەچی ئەمڕۆ، شاعیرێکم.. لەمنداڵدانی مێشکی دڵ
شعری برسیو تنووم دەبێ
پێنووسە چاو رژاوەکان.. نانێ نادەن بەوشەی گوڵ
کوێرو مردوون
بۆیە تادێ.. بەچکە گڕی هەڵچووم دەبێ

*　　*　　*

جومبازێ بام، لەسەر پەتی یاری شەوا
چاوی بازدانم کوێربایە
هەناسەی خەم، چەپڵەی سەرسام
نەک رۆژنامە.. هەزاران کەس لەناو دڵی خۆیان دەنام
کەچی ئەمڕۆ، شاعیرێکم
جومبازی پەتی ئازارم
کلیلی جێی نانم لایە
هاواری چەوساوەکانی، ناڵەی شارم
بەڵام لەناو گۆڤارەکان
باسی ئێمە، زامی ئێمە، نووزەی نایە

* * *

زگتێرێ بام.. باسم دەکرا
هیتلەرێ بام، سوپاسم دەکرا
دیارە منیش.. شاعیرێکم
لەناو دەنگی ئاگرینما.. خۆڵەمێشم
شاعیرێکم.. لەناو لولەی تفەنگێکا
هەناسەی ژینی رزگاری، هەڵدەکێشم

١٩٧٧/٨/٢١

لەرۆژنامەکانی خۆمان، لەئیسگەکانی بێگانە زۆر شتم لێك داوەیەوەو بەبەراورد نەدەگیشتە تۆسکاڵی مەسەلەی ئێمە کە لەبەندیخانە دەست بەستەین، هەموو کەسێ لەسەریانا، هەڵدەدەنێ..

هەردێمەوە

هاورێکانم...

کەدێمەوە سەرم وەکو شاخی زۆزان

بەفری زۆری لێدەکەوێ و،خۆری عاشق خەریکی قژداهێنانە

کەدێمەوە.. دڵم سەنگەری جوتیارەو

شەنەی جۆخین، سەوڵی کەشتیی خوێنی گیانە

شەنەی خەرمان لەناو دەروونی بڕژانە

هاوڕێکانم.. کەهاتمەوە

بناری چاو، بەربەرۆژکەی زستانێکەو

هێشتا بەفری لەسەربانە

*   *   *

هاوڕێکانم، کەدێمەوە

وەک (منارەی چولی) بەرزقیت دەبمەوە

کەهاتمەوە

شەقامی شار دەگوێزمەوە

لەدوکانی سوخۆرەکان، لاشە بەهەرزان دەفرۆشم

قەترانی خوێن، وەکو بازن... بەدڵداری نوێ دەفرۆشم

هاوڕێکانم.. کەهاتمەوە

وەک منارە. دێرینەکان قیت دەبمەوە

لەمیکرۆفۆنی (پێنج فەرزە)

دەبمە (نوێژو) سورەی سۆشیالیست دەخوێنم

لەریزی مام سۆفیەکانا.. (کولێرەی یەکسانیم تیایە)

لەهەموو چۆکدادانێکا... هەڵسانەوەم لەگەڵدایە

* * *

کەهاتمەوە.. دەبمە بەهاری کەلاوەی
قەلآتی جاری جاران و... خۆر بۆ کۆلآنەکان، دێنین
هەرچی منالّی گەڕەکە، گورز گورزانی دەکەن و
قەرزی کرێکارانی شار، لەخانوە بەرزەکانی هەولێر دەسێنن

* * *

کەدێمەوە.. وەکم منارەی چۆلّی بەرز، قیت دەبمەوە
کەدێمەوە.. گیانم تۆپەلّی ئاگرەو
بەچەکوشی چەوساوەکان، دادەگیرسێ
سۆزم لافاوی روبارەو
لەرامالّینی زەلکاوی، کەس ناترسێ

١٩٧٧/١١/٩

پیری بەندکراو

(مامە سوارە، تەمەنی پتر لە ٩٠ ساڵ دەبوو خەڵکی دێهاتەکانی چۆمان بوو، لەسەر چەك لەبەندیخانە گیرابوو بەیەکەوە دەژیاین)

•

مامە سوارە

لەروباری لۆچی رووتا، قوڕاوی شاخم لێ دیارە

لەپێچی مێژەری سەرت.. شەختەی نزاری باپیران

هێشتا وەک تێلەگە قەسەر لاتان بارە

مامە سوارە.. ئینسانێکی، مرۆڤێکی

سەد زستانت بەسەربردووە خۆت مایەوە

وەکو بەفر.. نەتوایەوە

مامەسوارە

دەیان روبار، لەبەهارا.. سەری هەڵداو

لافاو ناوی جۆگەی لێنان

فرمێسکی خۆر. .هاوین جۆگەی، بەئارەقە ژیان

مامە سوارە

لەکتێبی تەمەنی تۆ، مێژووی ئازار دەخوێنمەوە

مۆری رەنجی، رەنجبەری دێهاتەکانت

لەگیرفانی (بەگ)و (میر)ی گۆڕستانا دەبینمەوە

مامە سوارە.. تۆڕێ رێواس بەکۆڵتەوە

بارە داری قەڵاشکەریت، پووشانەی ئاخوڕی میرە

تاماندوو بوون رۆژانەت بێ.. چەوسانەوەت لەمل گیرە

*　*　*

مامە سوارە.. لەگێتیی تەمەنی تۆ

بالۆرەی شۆخی چەوساوەی، کەنگر لەکۆڵ دەبیستم‌و

حەزی لەسەپانی خۆرە

کەگەردەلوولی هەناسەی، باوەش دەگرێتە، کۆشش

ڕێواس لەکۆڵ لەلاوکی تەنیاییدا

سەربەست دەبێ‌و.. گڕی وێرانی. لازۆرە

هێزی هەڵسانی لازۆرە

لەڕووباری خۆشەویستی، مەلەوانەو رووت‌و قووتە

شەرم لەئارەزووی ئاگا

تا لەوێنەی یاسای کۆمەڵ

گورگ لەتەک (مەما) جووتە

مامە سوارە

لەکتێبی تۆ، زۆر دیمەنی نوێ دەبینم

چەرچی‌و دێوەرەی ژانی تۆ

کاریتەی خانووی دێیەکەت.. دەبڕنەوە

گوێزو رەزی باخی مێژووت

بەخاولی نەڕەی بلدۆزەری دوژمن دەسڕنەوە

مامە سوارە

مناڵەکان... چاوەڕێتن.. لەوبنارە

رۆ رۆیانە.. دەگریەن بۆ جووتێ گوارە

بۆ دەستگیرانی دێرینیش.. کوانێ گوارە

مامە سوارە. کوانێ گوارە؟

کوانێ گوارە

بێنە گوارە

١٩٧٧/١١/١٥

کەوش... چەکوشی لاتاوانبارە

(ناوەڕۆکی دانپیانانم... تا لەدادگای کەرکوك پێ حکوم درام بە (٥) ساڵو مانگێ)

دانپیادەنێم: کەشکۆڵی ماسیم هەڵگرتو
تەوژمی رووبارێکم بەست
هێنام، نەوتی، خۆرەی تاڤگەی پێ راچەنم
لەپڕ موچڕکی کارەبا
گڵۆپی تاریکیمی گەست
دانپیادەنێم: هەژارێ بووم.. لەکۆشکی ئاسمانی خۆرا
کە(مان) لەگەڵ (مردن) تۆرا
تیشکم بۆ تاریکی دزی

دانپیادەبێنم: شخارتەیەک... دەسکەوتی گیرفان بڕینی، هاوینم بوو

پووشی ترسنۆکی زستان.. زستانی زام

کەسوتاو لێی لەهەرادام

دانپیادەنێم: هێلکەی درۆی باڵداری (ڤالدهایم)م دزی

گۆڕیمەوە بەتفەنگێ

کەخەو جوجەڵەی هەڵهێنا... رابو سازی کڵپەی دەنگێ

دانپیادەنێم: (ئافرەتێکی مەمک براوی فەلەستین)

لەناو بوخچەی قودسا دەژیا

دزیم هێنام، هێنام هێنام

مۆمێکم بۆ داگیرساندو تێر بۆی گریام

دانپیادەنێم: بیستم، بینیم (نان) دەستگیرانێکی دیلە

قاسەی دوژمن بێکلیلە

پڕمدایە، چەکو نانو دەستگیرانم

نایە کۆڵی بەرەبەیان

ئەمڕۆ لەدادگادا گیران

یاسا وتی: دایکه برسی... لەناو شەوی چەوساندنەوە تازەبووکە

دادگا وتی: بەپێی بڕگەی زاوای دزی تاوانباری

یاسا وتی: تۆی تاوانبار

بەپێی بڕگەی زاوای دزی تاوانباری

دایکە برسی. لەناو شەوی چەوساندنەوە تازەبووکە

منیش وتم: شەقڵەی لێدان

لەکەلاوەی ئازاردانا.. چەند بەهێز بێ. هەر چرووکە

هەر چرووکە

١٩٧٧/١٠/٣

بۆ شاسواری... سواری ئەسپی هەتاو بووە

بۆ هاوڕێی شەهیدم، شاسوار

وەک هێزێکی، رژاو بەناو گیرفانی بۆرجوازییەکان
وەک (بێگاری.. دەرەبەرگیی) گڕ دەتکێنێ
بەدەروونی جوتیارەکان
وەکو پووشی، لەناو بڵێسەی ئاگردان
وەک ئەوانە.. خوێنەکانمان، دەبن بەداس
مافی دۆڕاو دەدرونەوە
خوێنەکانمان.. دەبنە هەسان، خەنجەرو شیر دەسوونەوە
هێزی شەپۆلەکان دەڕۆن
رەنگی زامی هەرچی سنووری دەستکردە
لەکەناری راپەڕینا، دەریا دەخۆن

*　　*　　*

من دەمەوێ، کرێکاری کارگەی شیعر وتنێ بم
خۆم خاوەنی (کەرەستەی خاو، هێزی بەرهەمهێنان)م بم
هێزو بیرو، وشەو زمان.. رقی چەوساندنەوەی ژیان
لەمیهرەجانی برسێتیم
هەر خۆم شیعری تێکۆشانم بخوێنمەوە
هەر خۆم بەفری سەرمایەدار، بتوێنمەوە
من دەمەوێ شیعرێ بڵێم رووناکی بێ
بەدەست شاسواری بەربەریان
من دەمەوێ شیعرێ بلێم، زۆر لەشیعر گەورەتر بێو
شۆڕشێ بێ بۆ گۆڕینی (خەو بۆ هەڵسان، شەو بۆ بەیان)
شۆڕشێ بێ، بۆ گۆڕینی هاتنە سەرکاری هەژاران
من دەمەوێ شیعرێ بڵێم یاسایێ بێ
بەدەست شاسواری شۆڕشڤان
من دەمەوێ شیعرێ بڵێم، زۆر لەشیعر گەورەتر بێ
کوتەیەکی بێ بۆ گۆڕینی یاسای ژیان

* * *

لەخەو هەڵسن، تەکان بدەن

ئەی کرێکاری رووی زەمین

تاکەی هێزو ئارەقەی بازووی کراوتان

چەکی سەرمایەداران بێو.. لەوڵاتانی ژێردەستە

برامان پێ لەناوبەرن

دەی راپەرن

هاتین، هایتن هەموو هاتین

تەکان بدەن، ئێوەش وەرن

* * *

کاکە شاسوار.. لەگەڵ برینەکانی تۆ دەژیم

برای عاشق، تەکان بدە

لەناو هەموو دەریایەکی قەدەغەدا

پاپۆرێکیو.. سامی چەکی نەتۆم دەگری

لەناو هەموو لووتکەیەکی یاساخ کراو سەنگەرێکی

لەناو هەموو گوندی ژانا ئاگرێکی

خۆت گوللەیتو.. دوژمن لەزامی تۆ دەمرن

* * *

برای عائق تەکان بدە

لەجەژنی لەدایکبوونتا

پارچە گۆشتی ئەمرۆکەمان دەبەخشنەوە

لەشەوانی بەراتمانا، داڵو بۆمبا

ژیان کوژ دەنیشنەوە

لەرۆژی لەدایکبوونما.. کێردی دەستی بورجواکان

دەیانەوێ چیاکانمان سەر ببڕن

دەیانەوێ سامانی ناو کێڵگەکانمان. بگریەنن

دڵو مێشکی هەڵبذڕن

*   *   *

برای عاشق... کاتی کەسواری خۆر دەبیت

سەدان سوارت لەگەڵدایە

کاتی کەسواری خۆر دەبیت رووناکی ئەستێرەکانی

ئاسمانی نەوبەهارانت لەگەڵدایە

برای عاشق

کاتێ کەسواری خۆر دەبیت. هەرچی فرۆکەی دوژمنە
هەر لەفرگەیدا دەمریتو قورئانی مردن دەخوێنێ
کاتێ سواری خۆر دەبیت، (دەنگی خۆشت)
لاوکو حەیرانی هەژاران، دەهێنێتو
تەقەی زۆردار دەوەستێنێ
کاتێ کەسواری خۆر دەبی. ئەستێرەکان لەشکری تۆن
لەنۆتەکی شەوی سەردەم، لەهاتوچۆن

*   *   *

کەکە شاسوار.. تەپەی ئەسپ
لەدوێنێوە، سامی تاریکی نیوە شەو. پێی زانیوە
تەکان بدە
دەستگیرانت، کەمانێکەو سازی بۆ گیانی تۆنیە
دەستگیرانت سەنگەرێکەو دڵداری خۆی تێدانییە
دەستگیرانت ئاگرێکە
هێشتا تیشکی لێمان دوورە

تەکان بدە.. وادەبینم

زین‌و لغاوی ئەسپەکەت.. لەخوێن سوورە

کاکە شاسوار.. ئێمەش سواری ئەسپی تۆین‌و..

راوی دوژمنەکانی تۆ دەکەین

هەرچی دوژمن پێی ناخۆشە.. مەوا دەکەین

شەو یاسا بێ، ئێمە رۆژین

لەکوردستان، چیا لێمان قەدەغە بێ

لەجێی شەماڵ تیا دەژین‌و خۆمان لوتکەین

ئەگەر مردن، دەستبێن، لەشوانکارە بگرێ

ئێمە هەناسەی بۆن خۆشی بەرزی ژینین

ئەگەر خەوتن لەناو بێشکەی دیلێتیدا

لای لایەی زامی ئێمە بێ

ئێمە هەرگیز راپەڕینین

١٩٧٨/٢/٢٠

ئەو نووسەرانەی
دەروونیان چاڵی بەفرە

(بەبۆنەی بەستنی پێنجەمین کۆنگرەی یەکێتی نووسەرانی کورد لەهەولێر بەسترا.. هەڵبەتە هەموو نووسەرێك ناگرێتەوە..)

یەک، دوو، سێ چەند ئاسانە
تفی سەر شۆڕی دەژمێرێو.. وشەی دەمی وەک هەناسە
گەڕان.. گەڕان، لەکۆڵانا..
لەشارەکانی خۆمانا..
تا.. (بژی)و (با)ی تیا بنووسن
هەرچی گڕە..
هەرچی دارستانی چڕە
بەسۆپەرمانی عەنتیکە
دەیانەوێ شاخو دۆلیش، داپەڵۆسن
*

سالّ ژماردن، پوول ژماردن، زۆر ئاسانە

تفی سەر شۆڕی بژمێرن!

وشەی داسی دۆرکانتان، وەک هەناسە

چاوی رستەکانی ئێوە، کەم بینایە

تانەی ترسنۆکی تیایە

گیرفانی وشەی کۆنگرەتان

وەک گیرفانی (یەرخۆکە)ی[1] شێت پێرار، برا

وەک جەڵەبی یاسادانانی (ئاغەکان) بەشەو کڕا

شەهید (شەهاب) جەعفەر، ئەنوەر

عوسمان گڕو، مەجید کەریم[2] وەستا ئەنوەر

کرێکاری کارگەی هەولێر

---

[1] بەرخۆکە: شێتێکی منالّ پەروەربوو، پارەیەکی زۆری هەبوو، رووتیان دەکرد.

[2] مەجید کەریم: شەهیدێکە لەکاتی نووسینی ئەم شیعرە، شەهید نەکرابوو بەڵام لەکاتی نووسینەوەی ئەم دواییەی شیعرەکە، خرایە سەر.

جوتیارانی دێهاتی پڕ لەخێرو بێر
چاوی ئێوە، نایان بێنێ
لەکونجی گەرمی زیندانا، لەکوشتن‌و تێهەڵدانا
وشە کوێرەکانی ئێوە.. نایان بینێ.
*
پەت‌و سەکۆی سێدارەکان
بۆتە یانەی ئێوارەی ژینی لاوەکان
لەسەعاتێ هەزاران جار..
(سۆندە)ی کێبڵ بن پێی خوێناوی ماچ دەکا
دادی زللە، قژی مێوژمان قاچ دەکا
ئەدیبەکان..
وشەی ترسنۆکی ئێوە.. ئەم دەنگانەمان نابینێ
لەخوێن، لەگڕ، لەلافاوی چەوساوەکانا، دەترسێ
ئەگەر دەیان کۆنگرە بگرن
بەری خۆری زامەکانی هەژار ناگرن
*

ئەدیبەکان

ئێوە لەشار گۆنگرە بگرن.

ئێمەش هەرچی شاهید هەیە

لەژێر لێدان، شەقی پۆستاڵی (دوگلەدا)[٣]

لەسەر سەکۆی هەموو جەمێکی زیندانا

هەرچی شەهیدی خۆر هەیە.. دەیان ژمێرن

هەر کێی لەناو تەونی دیلی ئێوە دەمرن

دەیان ژمێرن

کردەوەکانتان دەبژێرین.

پوول ژماردن، رۆژ ژماردن، ساڵ ژماردن

چەند چرکەیەکی پێش مردن

زۆر هاسانە..

---

[٣] (دوگلە) بەعەرەبی راست (دق لە) لەدەزگای تایبەتی مەحکەمەی کەرکوک لەسەربازەکان نەیان دەهێشت دەست بەئاوبگەیەنین،خێرا بەویتریان دەوت (دوگلە).

بڕیارەکانی کۆنگرەتان

داسی کولی (سالحاغە)یە[٤]..

ملپێچی (ڕەش)ی لەملەو. بەفیکەیی لەحەیرانە

بڕیارەکانی کۆنگرەتان..

(حەمە ڕەزا)ی[٥] شێت نابینێ.

کاتێ کەپێی ئەڵێن (دەروێش). بەشی هاوارو گریانە

زامەکانی.. هی (چوارچرا)ی گۆڕستانە.

*

ئەدیبەکان..

داوی وشەی کۆنگرەکەتان..

گەر چۆلەکە بۆ شازادەی پاشا نەگرێ

---

[٤]ساڵحاغە: بەناو شیتێکە گاڵتە بەشارستانییەت دەکات، لەشەقامەکانی هەولێرا داسێکی بەشانەوەیە، بەگوێرەی باری ڕۆژ زۆر بلێیی دەکات.

[٥] حەمە ڕەزا: کۆنە ئەفسەرێکی سەردەمی (قازی محەمەد) لەداخی هەرەسهێنانی کۆماری مەهاباد تێك چووەو خۆی بەدەروێشی (قازی) دازانێ.

ڕەوە کۆتری سەربڕاو

بەدیاری بۆگیرفان نەبرێ..

نابێ..! نابێ!!

ئەگەر درۆی هەموو دنیا. بکەن بەبلوێری حیزی بلوێر ژەنێ

نانی (کانە)تان[6] نادەنێ..

١٩٧٨/٧/٣٠

---

[٦] کانە: ئەم جار جارە خواردنەیە کە لەبەندیخانە دەیدەن.

سەرداری بەندیخانەم

وتیان: برا خەمت نەبێ.. بەندکراوی

لەخەمی دووری ئاڵاوی

وتیان گیانە: بەردەبیتو لێوی زامەکانی گیانت

ماچی خۆڵی وڵات دەکات

گڕی دووریت، بەردەبێتە شەوانی ساردی ژیانت

وتیان: برا، بەندیخانەی تۆ خۆشترە

رقی هەتاوی ئارەزووت، گەرمو توندو بەجۆشترە

وتیان: ئێمەش لەبەندیخانەدا دەژین

هەوای سەربەستی نامژین

وتم: دەبا وەکو ئێوە بەرەڵڵابم

وەکو هەتاو.. لەماڵی شۆڕش زاوابم

جا بائێمە تەنها ڕۆژی، بەئارەزووی خۆم ئاوابم
دەبا ببمە تفەگێک و لەدەست منالی ساوابم
بەرەڵلابم
وەکو هەتاو لەماڵی شۆڕش زاوابم
دەبا ببمە (نیزەکێک و) هەموو دەشتی کوردستانمان بسووتێنم
خۆ دەتبینم خۆشەویستم هۆگر دەبێ و
لەکەژاوەی هیوامانما.. دەی هەژێنم

١٩٧٨/٨/٢

سوپای
بنکە سوورەکان

جوتیارەکان... جوتیارەکان

سەرمامانە..

سەرمامانە.. باثاگرێک بکەینەوە

برسیمانە.

برسیمانە.. بامنالآن ژیرکەینەوە

رێمانبدەن

با تفەنگەکان تەڕنەبن

ئەگەر جوێنیشمان پێبدەن..

ئێوە تووشی شەڕ هەر دەبن.

*

جوتیارەکان.. سەرمامانە..

داڵدەماندەن.. خوێنی خۆمان ئاگرمانە

داڵدەماندەن برسیمانە

گڕی چاوی دەشتی ئێوە.. لوقمەی دەمی شۆڕشمانە

لابردنی ماکی دوژمن.. کۆششمانە..

جوتیارەکان.. ڕێگەماندەن..

کۆتری سپیی جوانمان پێیە

وەکو چەتری بەفری ئێوە، هەڵمانداوە

دەژین، دەژین

لەگەڵ گڕی.. لەبننەهاتووی ئەم ڕێیە

*

سەرمانانە.. بەم زستانە..

برسیمانە..

سەرمامانبووو برسێتیمان

کردوونی بەدسکەلای قوربانی هەژار
وچان نادەین
تادەرەبەگ، دێتە ژێر بار
وچان نادەین.. تابرسێتی ناهێڵین‌و
دێکەی ئێوەش، دەکەین بەشار
جوتیارەکان..
بستێ زەوی، کێڵگەکانتان، وەکو لاستیک
لەدارلاستیکێ ئاڵاوە
ئێمەی گوللە، بەردێکی ناو چەرمی ئەوین
هەندەت زانی..
داڵ‌و قەلی گەنکەکانتان پێکاوە.
جوتیارەکان..
تینومانەو.. بارانی ساڵی نەهاتین
سەرمامانەو.. خۆری گەرمی، بەهاری ناو زەوی لاتین
برسیمانەو خۆمان نانین
چەمی گرین.. کانی ژانین
داڵدەمان.. دەستمان دامێنی زامتان بێ
مەترسن نابێ، خەمتان بێ
بۆتان دەبێنە جۆگەلەو، زەوییەکانتان بۆ ئاو دەدەین

بۆتان دەبینە ئامێرو..

لەگەڵ لوولەی چەکەکانمان، جاڕی شۆڕشی تیا ناو دەدەین

داڵدەماندەن.. تاڕەشماڵی برسێتیمان..

لەگوندەکانتان هەڵبدەین

جوتیارەکان.. لەکوێ خەوتوون.

کەباسی سەربەستی دەکرێ.

ئەحەی کورنۆم دێتەوە بیر

لەتەک ئەوا کەناوی شۆڕشیش دەبرێ

پێڵاوەکەی ئەحەی کورنۆم دێتە بەرچاو..

کەچۆن دەبێتە نوێنەرو.. وەزیر

١٩٧٨/٦/٢٠

ئەو بایەنیم

تەنها ژووری هلمژی

ئای لەو دڵەی کەوەرزش لەگۆڕەپانی سنگت دەکا

ئای لەو چاوەی، لەپێشبڕێکی تیشکی خۆرا.

ئەوی دووریم دەگرێنیٚو.. ئاگر تێکەڵ دەنگت دەکا

*

گیانە ئەگەر با بوومایەو بەند بکرابام

خۆ نەبدەووم هەناسەی خۆبادانی شەقاەکان

نەدەبووم بەئۆکسجینو..

گرِ خۆشکەری، سەهۆڵ بەندی تەلارەکان

(با) بوومایەو..

دەنووک سووری، ناو سییەکانی هەژار نەبام

ماڵ نەدەبووم.

وا بوومایە. گەمی سوورەکانی عیراقم پاڵدەدا لەدیجلە ژان
بەرەو لوتکە سەرنەکەوتبام
پێڵووی چاوی گەل نەدەبووم.
من ئەو بایەم.. شەماڵەکەم، لەناو کەلی کێوەکان
پڕاوپڕی دڵ رژاوە
تەنها گیانە.. گەردەلوولو زرپیانەکەم، بەندکراوە

١٩٧٩/١/١

ڕۆژی
لەدایکبوونم

زۆر نووسرا بوو..

ژان، بیرە نەوتی دەروونە

خەم، گرێکە، لەهەڵچوونە

زۆر نووسرا بوو..

شارێ گیرا.. زۆرکەس کوژرا

بۆمبا تەقی.. بەناو هەوری قرچەی گەرما

زۆرمان دەبیست، مافلا مرۆڤ

واتە لێدان..

سزا زیندان.

زۆرمان دەبیست، شۆڕش شۆڕش
شۆڕش لەناو.. خوڕەو شەپۆلی ئارەقەی کرێکاران
زۆرمان دەبیست، فاشست، نازی
هێرۆشیماه ئەتۆم بازی.
تازانی سوور فێری خویچندەواری کردین
خوێندمانەوە
چەوسانەوە
خوێندمانەوە
نان و ولات و ژێردەستی
خوێندمانەوە.. خەبات، سۆشیالیست، سەربەستی
لەفێرگەی شەو نووسین فێربووین
تانووسیمان..
(چەکی چاوی مێشکی هەژار)

بارگەی شەپۆلی رووبارین

گردو کۆری گشت تەلانێکین.. هاتووین بەغار

لەشاخی سوور، گردۆلکەی رەش، نووسیومانە

لوسووتانی خۆمان گڕین

لەناو لوولەی ویستی برسی،گوللەی دڕین

تافێری نووسینی ئەم وێنانە نەبووم

هێشتا نەبووم.

کەفێری بووم.. لەدایک بووم.

١٩٧٩/١/٢٥

بەیادی تاڤگە سوورەکە

بەبۆنەی تێپەڕبوونی ساڵێ بەسەر شەهیدبوونی. شەهاب، جەعفەر، ئەنوەر)

ساڵێ رۆیی‌و سێ چاو... ئاگر دەگرن

ساڵی دەبێ.. داڵی خنکان بەخوێنی لاشەیەان دەمرن

بیناهیان.. بێدەنگ نابێ

زامەکانیان.. ناگریەن‌و بازووی چەکیان ، دڵتەنگ نابێ

ئەی چاوەکان.... لەبیرمانن

دەژن. دەژین، لەناو لوولەو ژێی تیرمانن

گوێمان لێبوو.. هاواری خۆشەویستیتان

وەکو خۆر چۆن‌و داناگیرێ‌و تیشکەکانی، هەر دەبەخشێ

ئێوەن ئەوەو.. بەرەو سەرمای چیاکان دەکشێ

بتەقنەوەو هاوار لەفاشی هەڵسێنن

یواتان بوو بەگەرووی خۆراگرتنتان

پەتی سێدارە بپسێنن

* * *

ئەی چاوەکان

وەک چۆن گەرمی گیانی گڕە

ئاوی پەڵە، لەناو کێڵگەو رەگی رووەک، سۆزی کرە

لەبیرمانن، فیشەکدانمان لەرێبازی ئێوە پڕە

لەزستانا، چەند پێویستمان بەجلی گەرمو ئەستوورە

زامی ئێوە، چەند لەبازوووی لەبیرچوونی ئێمە دوورە

لەبیرمانن، دڵمان لەناو دڵتان سوورە

*   *   *

ئەی چاوەکان.. پار ئەم کاتە.. سەنگەری گرتان داکوتاو

(کەڵ ژیانو کەمیش ژیان)

پار لەم شوێنە... وشەکانتان، تەرمەکانتان

وەکو تاڤگە... رژانە کەندانی برسیو رقی جیهان

*   *   *

هۆ چاوەکان

داسەکانتان، دایە دەستی حەزی سەپان

تا تەبارەی ملی خوێن مژ.. بسڕنەوە

تاخەرمانی داگیرکراو

بەئارەقەی جوتیارەکان بکرێتەوە

ئەو چەکوشەی نیشانتاندان

بزمار دەکتێ‌و

لەکارگەکان لای کرێکاری دڵدارە

ئەمڕۆ هەرچی هەڵوێستێکە.. لەوان بارە

سەری دوژن وردو خاشەو

هەرچی قەڵەوی قەد کێوە، لەهاوارە

* * *

ئەی چاوەکان

ساڵێ ڕۆیی‌و.. تیشکەکانتان، ئاگر دەگرن

داڵی خنکان بەتۆوی لاشەتان دەمرن

زۆر چاوی تر... بۆ بارەگای ئێوە دێن‌و

بڕیاری سەربەرزی دەدەن

لەخاکی گڕ تێبەربوا، بەرماڵی شۆڕش رادەخەن

زۆر گیانی تر

تەرمەکانتان ماچ دەکەن‌و دەبتە پردی بەرەو بەیان

لافاوی ورناکی زۆر چاو

میوانی ماڵی هەژارە، بۆ خواستنی یەک دەستگیران

١٩٧٧/١١/٢١

ئەو كتێبەی،
وشەی بەخەنجەر نووسراوە

کەم ژیان‌و کەڵ ژیان

ریزە چیاکان..

وەکو تەونی بەرەبەیان.. راچەندرا بوون

برۆی روناکی چاوی خۆر..

وەکو ریسی مافووری دەستی قەیرە کچ

بەگوڵاڵەی باڵای لاوی رایەڵ کرابوون

*

لەنێو، جوت مەمکی ووکەلا.. لەدەربەندی

ژانی دایکم.. راوی نام‌و..

وەکو تەورداس، کوێرایی تاریکیم بڕی

بومە رووبار، خۆم هاویشتە هاژەی کەندێ

*

هاتم هاتم..

ناویان لێنام داسی سەپان

ماچی گوڵی گەنمی تەبارەم دەکرو..

کەدەمبری..

تنۆکی زیزبوونیم بۆ دەسڕی..

لەجۆخینا.. قەدو گەڵای (گەنمە سوورە)

بادەیبرد بۆ.. هەر هەڵەتێ زەق‌و دوورە.

خێرا ئاغە

ڕەوسەو دانی، لەعەمارا هەڵدەلووشی

وەک شۆخی بەزۆر مارەکراو

خەنجەر، ئاگر لەڕێگا دەبوو بەتووشی

*

پۆستەی خەرمان بەرە کەرتیی جوتیارەکان

لێی نووسرابوو، گەنمە سوورە، هاوار.. بۆ (داس)

کەی پەیمانی.. گەوزە برسێتیمان وابوو

*

هاتم، هاتم.. ناویان لێنام (مامە سوارە)

عەشقی کچی زۆرداری بووم

لەبەندەری دڵداریما..

ئێشکگری (ئاڵو وێڵی) هەژاری بووم

ئەسپێ نەبوو.. کچی ئاگر، لەپاوانی ئەڤینی زوو

لەگەڵ منە تاوی تێدا.

تاگەواڵەی، شوانکارەی شەپۆلەکانم

هەڵیگرت‌و هیچنای، هێنای بەرێی نوێدا

لەگەڵ منا تاوی تیا.

*

هاتم، هاتم.. ناویان لێنام (ئاگره سووره)
بوومه کلیل.. بۆ کێڵانی هەر کێڵگەیەک
دەرگەی جوتی.. جوتیار نەبێ نەیکاتەوە
بوومه خورشت.. بەربوومه گیانی دەوڵەمەند
تاقورقوشمی نەڕژێته سەر
چاری نابێ‌و.. خەوی مردن دەیباتەوە
ناویان لێنام ئاگره سووره
بەقسەی رەق چوومه ژوانی
(هەڵبەت قسەی هەژار رەقە)
لێوی وشک‌و تاسەی گەرمی برسی‌و اینووەکانم هێنا
گڕی تاقگەو خوێنی دوژمن، رووبارێ بوو
دەممان تێنا.. بکوژه ببڕه
پشکۆکانمان، هەندێ چژان
دوچمن شەوی بەسەرداهات
چاوی وێستانییەکانی مە..
نیشانی تەمەنیان، گره.
*

هاتم، هاتم..

ناویان لێنام بزمار کوتە

چەکوشێ بووم

ئەو دارتاشەی، شەسکەمیلی ئەنجومەنی..

کۆشکی سپیی دروستدەکرد

ئاسنگەرێ کەشیش بەندی..

بەندیخانەی خوێنی (باستیل)ی خەستدەکرد

هێزی منی پێنەکرا

کەوی کێوی باوەڕی پێهەڵنەفرا.

١٩٧٨/٨/٣٠

کاتێ هەژار
قەفی سنوورەکان دەبڕێ

کۆمەڵە هۆنراوەیەکە زۆربەیان
لەبەندیخانە نووسراون

سێ دیمەن

-١-

بەتریفەی مانگەشەوا

لەیادگاری تەلخی (ئەوا)

دڵ وەک تاڤگە بەخوڕ دەڕژا

دەڕژا بەناو سنگ و قڤا

وەکو تەمی پیچش دەم‌وچاو

ئێوارە بوو، (پەیمان) بەناو

خۆی پێی نایە بان ئەو جەرگەی

هی یادی رۆژی ئەو مەرگەی

کە ئاسمانی ویژدان گریا

گیانە..کەس نەهاتە فریا

-٢-

باڵندەی بن عەرد، بوون بەجیفڵقە

جەوەندەی ژێرزگ، زگی کەری دێز

مت بوو بێ شڵۆقە

ئەمیان پان بووە، ئەوەیان زۆر گریا

گریا، گریا..

گریا، بۆ برِیا..!!

-٣-

جۆخینی ئاغەو جوتیاری ئەو دێ

ئاگرێکی گرت، تاکو سەر لەنوێ

هەریەکە بۆ خۆی ئارەق برێژێ

تەرمی چەوسێنەر.. رەنجبەر بینێژی

١٩٦٩

وتەیەك

شیلەی دەروونی تەمەنی لاویم
خستە گۆمیلکەی خۆشەویستی تۆ
سەربوەتی[1] ژینی، دورر لەگەرداویم
کردە، تەرخانی جوان پەرستی تۆ
بۆیە هەر نەبێ رێز لەوەبگرە
لەپێناو نرخی بەدڵ تێکۆشە
ئەگەر جارجاریش پێم وتی: بمرە
کەبۆ بۆ تۆ وابووم، تۆش بڵێ خۆشە

١٩٦٩

---

[1] سەبوەت: ئارام، سەلیقە

پیرۆزبایی!!

بۆئەو شۆخەی
بقسەی من عەباری فرشێ نەدا
دەک پیرۆزت بێ، ئەو کفنە رەشە
تیا ئەیشاریەوە، ئەونیگا گەشە
مردوو کفنێکی سپی دەپۆشی
بەڵام کچێ تۆ!
تۆ بەزیندوویی خۆ گیانت دەپێچی
ئەگەر سەرپۆشی
خۆشت دەرفرۆشی
کوا زیندووی..
مردووی!
ئەی بۆ سەرپێچی..

١٩٦٨

چرپە

دڵی شەیدا..
لەباوەش سۆزی بادا
خستمە سواڵ
گەردان بەدوای جوانی کەژاڵ
وەک هەڵگری تورەگەی راز
پشتم سوار
هەژار، رسوا
چەند هەوار کەو زۆر پێچمکرد
تابیگورمەوە بەمراز
لەپڕ گوڵی گرانم سوک بوو
ئەما ماندووبوونی پیشوو
تومەز جوانێک، منی دواند
خەمی دڵی منی هەژاند.

١٩٦٩

فرمێسکێ

(بۆ ئەو کیژە فەلەیەکە وتی:

بۆ: نابێ منت خۆشبوێ!!)

لەئاسۆی چاوی پرشنگدار

لەئاواتی گەش‌و دیار

لەدوو لێوی تەڕی دواماچ

لەجووت مەمکا لەسەریا (خاچ)

کە هەڵبەزی بەسەریانا

خۆی موچڕکە لەناوگیانا

لەدڵ‌و چاوی شارماوی

کەبۆ دڵخوازی داماوی

هەناسەی سارد هەڵدەکێشێ

دوور دەستگیران. جەرگی دێشێ

لەئەندێشەی دڵی پڕ سۆز

کە کەوتوّتە نێو تەپو تۆز

ئالەوانە..و لەهەموویان

بۆ یادی خۆش، کۆڕی ژیان

وا دڵ دەگری، بەبێ ئۆقرە

جارجار جەستەم دەمد تەفرە

زۆر دڵۆپی خۆشەویستی

خۆشەویستی کەس نەبیستی

هەڵدەرِێژی بۆ جۆگەم

تارِاماڵکا، درکی ستەم

ئەگەر گیانە.. هاتنە لای تۆم بێترس بێ

ماچی کوڵمو لێوی ژیان.. بیبێ پرس بێ

کاتێ کەتۆ

باڵت گرت بۆ گەشتی ئاسۆ

کاتێ وتت:

باسەربەست بم منیش بۆ خۆ

ئەوسا گیانە.. زۆر بەهیوام

رزگار دەبین

لەکۆشی گەرمی یەکسانی

دەس لەمل یەک..

لەژیانا، بەختیا دەبین

١٩٦٩

وازبێنە

کیژۆڵەکەی شارستانی

دەستگیرانی، منی لادێی کوردستانی

تۆ وازبێنە، لەژیانی بورجوازیت

لەبیرت چوو خۆشەویستم

لەبیرت چوو

وتەی ناخی هەژار خوازیت؟

دەوازبێنە

لەئاڵۆزی بیری دەوێنێ

لەو گۆرانییەی، هەستی زیندووم دەگرێنێ

دەوازبێتە

لەئەندێشەی کۆشکـو تەلار

لەنازی نێو، جانتای دینار

دەوازبێتە، دەوازبێنە

١٩٦٩

لەئاهەنگا

تیشکی روویتۆ ماچی کردم

لەهۆڵی ئاهەنگی نازا

بەرەو شانۆی چەندین چاوی

وەک تۆی بردم

خستمیە شەڕ لەگەڵ نیازا

لەجووڵەی لێو، تێت گەیشتم

نامەت دەوێ

تامەبەستی هەردوکمانی

تیا دەرکەوێ.

*

لەباتی نامەی پڕ گومان
خۆم هاتمە لات..
بەپەنجەی خەم بەزەنگی مات
لەدەرگامدا
لەدەرگەی زامی نەترسا
کەتۆم بینی
رزگارم بوو..
لەژێر بارێکی زۆر قورسا
*
کە هاتمە لات..
بازێک بەسەرما نیشتەوە
بوومە سەرکردەی دەوڵەتی خۆشەویستیت
لەسەر تاخچەی هەردوو مەمکی
کەس نەویستیت
لێی دانیشتم
بەئامانجی گیان گەیشتم

١٩٧٠

–لە(ژین) لەژمارە (٧٠) بڵاوکراوەتەوە

لەهەگبەی شارا

(ئەو هەستانەی سبەینان زوو لەمەیدانی کرێکارانی هەولێر
دەبیستریێت)

دەنگت تێرە..

لەیارەگا، سەردەرێنە

بۆ شار بۆ دێ.. زۆر بۆ ئێرە

چاک بڕوانە،نەخۆشخانەی شاری کوێران

شالو کوێران..

تێبگە لەپژمەو ناڵەی

ئەو ژیانە یەکجار تاڵەی

تەشەنەی زام لەدڵ ژوورا.

لەئاگری نێو تەنوورا

دەنگی برسی

کەس نای پرسی

*

دەگوێت لێبێ..

لەتۆماری.. یەکجار زۆری ئەو دەنگانە

لەو ئاوازە، ترسێنەرە بەسەنگانە

دەڵێن: کوانێ کارگەی گران!

کوا خواردنێ.. نرخی هەرزان؟!

بێئیشین، ئیش

کوا ئیش، کوا نان؟

چی بەسەر هات، وەک یەک ژیان

*

لەناو نوشتەی هەڵواسراوی ئۆتۆمبێلا

لەچاوزار، خۆیان پاراست!!

لەموفەڕکی سەر کڵاوی کوڕی گێلا

کوڕیان پاراست

بەختی کوردیان

لەجۆلانەی، گۆڕی پیاو چاکا هەژاند

چەوسێنەران..

لەناڵی بەردەرگەی تەلار

چاوی گەلیان..

بەپوول دەڕواند.

*

چاوەڕوانی.. بارێکی ئاوی سوورین

زۆر پێویستین

لەداگیرکەرمان نابوورین

تاشەتڵەکانی رزگاری، یەک یەک دەڕوێ

جوتیاری دێی کوردستانم

سەربەست دەوێ

١٩٧٠/٩/٢٠

ئارەقەی تورە

برِوابكەن..

دوا دنەگوباس لەشارەكەم راگەیەندرا

ناڵەی جوتیار..

هی كرێكار

بەگوێی مافا، چپێندرا

دایكی دڵسۆز.. گریا،گریا..

لەگریانە..

بۆ توڵەی خۆی و رۆڵەكەی

باودێك هێرۆشیمای لەنێو گیانە

١٩٧٠/١٠/١٠

سەرنجی هەڕەشەی چاو

خۆشەویستم
دویٚ کە ئەونگوستیلەی ژینم،خستە پەنجەت
لەتارمایی نیگای کپ و فیزو لەنجەت
پەیمانی مردن‌و ژینتلەگەڵ بەستم
کەچی گیانە..
پەنجەی هەتیو دوێنێکەم
لەچاوەڕێی
دیاری ئەنگوستیلەی دڵت
گەستم، گەستم
*

لەئەیلوولی، گیانی برسیی ئەمساڵمانا

گەڕاین بەدوای مووچەو نانا

لەسەردانی ئەمجارەمان

بەکامێرای، چاوی حەزی بێکاریمان

وێنەی ناخی ژیانمان گرت

جوتیارە بێزەوییەکانی، گوندی بیرمان

هاواریان کرد، عەردمان دەوێ

کارگەرە بێنانەکانی شاری (ژیر)مان

هێرشیان برد وتیان: کوا نان

لەشاری ژان

وتیان کوانێ سەربەست ژیان؟؟

١٩٧٠

گۆرانییەکی
خنکاو

هەڵگەڕام بەکێوی دڵتا

تا تۆم خۆشویست

گەڕام لەدوای رووی وەک گوڵتا

تابەدیلی ناوی تۆم بیست

*

خنکاوی چاوی گیانی تۆم

توامەوە لەئارەقەت

بۆ فریشەی یاد خەم دەخۆم

بۆ سێبەری مێژووی لەت لەت

*

گیانی شیرین..

لەبازاڕی هەستی ڕەشا

مەزات دەکرای

بەقەپاری گازی دینار.. لەباوەشا

لەژێر بەزەیی جامبازدا

دەبرای، دەخورای

*

کەباڵیۆزی خۆشەویستیم، ناردە چاوت

لەخۆری ویژدان خۆم بینی

لەسەرمایەی بڕوای بتەو

نووسیم ناوت.. نووسیم ناوت

هەڵمهێنا چاوی گەشی ڕۆژێکی نەو

*

گیانە گیانە.. بڕوات بێ

تۆ ئاوازی خۆشەویستی ڕەنجی تاڵی

لەباتی خەم.. باشییت بێ

تۆبەرهەمی سرودێکی وشەی قاڵی

١٩٧١

لەپەنجەرەی دەرس وتنەوما

بۆ ئەو کچە مامۆستایەی خۆشەویستی منی

لێبوو بە کۆترێك و بۆی نەگیرا.. لە (باتاس)

نەورۆزیش هات..

شانۆی هەستم کرایەوە

بەفری زستانی ئازارم، لەاوەشتا توایەوە

رووناکی چاوەکانی تۆ.. گڕی هەستی داگیرساندم

خۆشەویستم..

لەبەیاری خوشک و برادا، بەدڵ چاندم

*

گیانە.. کاتێ دەیبیستمەوە

یاکە جارجار.. هەناسەی ژووری پۆلەکەم گیان سڕدەکا

ئاوازی نیازی دوێنێکە، گوێ پڕدەکا

لەچی، لەچی؟

لەجامی خۆشەویستی من

لەپاکیو جوان پەرستی من

*

لەچیرۆکە ئەفسانەکەی شانۆی لادێ

دڵی شێتی منیان رتکرد

لە (قورئانا)، لە (ئینجیلا)، لەدەشتێکا

هەزاران جار، ناوی خوا دێ

سەیر نییە... لەفەرهەنگی گوندەکەشمان

بەچاک بەخراپ

لەبارەی تۆ، ناوی من بێ.

*

خوشکی بەڕێز..
ئەو ئاوازە ناسازانەی کە گوێت لێیە
پێبیلکەی خۆ هەڵکێشانی چەند کەسانە
لەناو تەیارەی کۆمەڵا
داسی کولیان بێهەسانە
هەمدیس بەڵگەی
سەربەرزێتی مانیان، پێیە.

*

کەی خۆی هەڵدێ لەچاوی تۆ
کەی بیابانی من ماچ دەکا
کەی ڕێی دووری دڵم دەبڕێ
دەڕوا.. دەڕوا بەرەو ئاسۆ
کەی تینوێتی..
گەرووی ژینی من ماچ دەکا

هەریر ١٩٧٢/٣/١٠

بۆ ئومیدێ

(لەنازێکیا.. لەکۆچ کردنیا، لەشوکردنیا، لەوسێ جارا، بزوامدمی...)

گیانە، گیانە..

بەهەناسەی پڕ لەهیوات

لەئاسمانی گیانی تۆدا..

وەک باڵۆنی خۆشەویستی، بەباڵ کەوتم

لەگەڵ نازو حەزی گەرمت

بەکارەبای جوولەی مەمکت

لەناو بێشکەی چاوت خەوتم

*

گیانە ئافرەت..

کەنامەی ئاگرینی تۆ

بەفووی دینار کوژایەوە

کە فرمێسکی یادگاری بێچارەییم رژایەوە

بەفری سەفینم رشتە نێو باوەش تۆ

وتم دڵسارد.. دەی تێر بخۆ

*

کەپیرۆزباییم لێکردی..

ئەنگوستیلەو کاتژمێرە بچکۆڵەکەت

وەک خەم ژمێر وەردەگێڕا

ئەوکاتە بوو.. دەستت بەناو جەرگم گێڕا.

*

خۆ دەزانم..

ئێستاش چاوی پەشیمانیت لەگریانە

بەڵام چی بکەین، چی بکەین گیانە

نەتزانیوە •

(لەجێی[1] قوزەڵقورت، سندانە)

هەریر ١٩٧٠

---

[1] پەندێکی ناوچەی هەولێرە.

ئاگر لەخەمی
دووری بەردەبێ

خۆشەویستم.. کەجێتهێشتم

رووباری چاو.. بۆ هەورازی گریان دەچوو

کەجێتهێشتم

تەپەی هەنگاوی ناو دڵت

لەناو رەشماڵی تنەیاییم

بۆ ئێوارەی ژیان دەچوو

خۆشەویستم.. بۆ جێتهێشتم

منم گیانە.. مەچەکی خۆشەویستی تۆم

لەزیندانی دووری رووتا.. بەستراوەیە

بەگرتنم.. شایی بەفرەو..

وادەزانێ بەدەم خۆرا حەساوەیە.

بۆ نازانن.. قورگی زامی تێکۆشەران

شەیدای کانی ئەو چاوەیە

چەند دووریش بم.. لێم نزیکە..

قژی سپیو پیرێتیمی لافەریکە

خۆویستم، کەجێتهێشتم

وەک گوڵی بەرشەماڵی غەریبی گەل

لەناو باخی جێهێشتنما

هەناسەی بۆنی پەرۆشی

لەئیینجانی دڵما، جما

*

کەجێتهێشتم..

نەمدەزانی گەڕانەوەت، گریانێکە.

جیا بوونەوەی

(هەناسەوسی) تاوانێکە

نەمدەزانی کام ئارەزوو

لەناو کۆشی دەربڕینما نقوم بکەم

کەجێتهێشتم

نەمدەزانی.. چۆن زیندانی چەوسێنەران

بەبەر زەبری ئەتۆم بخەم.

١٩٧٧/٨/٢٦

لەبیرت چووم
بۆ گۆرانی

لەبیرت چوو، لەبیرت چووم
لەبیرت چوو، سەردەمی زووم
خۆشەویستم، لەزیندانە
هەوریٚ.. سنووری گیانمانە.
خۆشەویستم، باڵاریٚ بوو
بەئاسمانی جوانی تۆدا تێپەڕ دەبوو
سۆزم تەکانی سواریٚ بوو
لەفرمێسکی دەشتی روتا..
گولٚ تەڕ دەبوو..
کاتیێ دەڕۆی.. کاروانی گڕ، لەڕێگایە
کاتیٚ دەڕۆی. دلٚ خۆشەویستی تۆی تیایە
خەونەکانم، گوڵی گەنمی دڵداریە
چاوەکانم، گۆمی مەندەی بیزاریە
*

دوای چی دەڕۆی

دوای ئەوەی کە.. کەشتیت لەدەریام پەڕیەوە

دوای ئەوەی کە، فرمێسکی خۆتت سڕیەوە

ڕۆیشتیتو دڵسۆزیمت هەرزان کڕی

ڕۆیشتیتو جۆگەی گەنجێتیمت بڕی.

دوای چی دەڕۆی..

جێتهێشتمو..دووریت کردە دەستگیرانم

وەک مانگانە خەمت خستە دڵو گیانم

*

لەبیرت چووم..

لەهەناسەی نامەیەکیش، ناو نابەی

لەبیرت چووم..دیارە نایەی خەمم لابەی

لەبیرت چووم..

منیش وەکو ئاگر هەڵچووم

قەفی زەمانە دەپسێنم

ناوی ژیانی نوێ دەێنم

١٩٧٧/١١/١٤

شیرین بوکە، بەستەی
نەورۆزی بۆ دەڵێم

(بۆ مەزهەری خالقی گۆرانی بێژ)

زۆر جار مەلی غەریبی دڵ

لەسەر میلی رادیۆکەمدا هەڵدەنیشێو..

ئامۆزاگیان دەڵێتەوە.

لە(گیانو گیان)ی خالقیو..

هەراو هۆریای دەروونی من

لەنێو (رۆڵە. کۆرپەی شیرین...

جۆگەی کەلی یادی گەرمم دەکرێتەوە

*

برا مەزهەر خۆ ناتناسم

لەدەربەندی گۆرانیتا بەتفەنگی تاسەت کاسم

گرشی دەنگت دۆستی دێرینی هەستمە

بزەی سابلاخ.. سۆزی ئای ئای

دەستگیرانی گیانی گیانی..

لچوار چرایەو مەبەستمە.

*

منیش وەکو تۆ، وەک (وەفایی)

وەک عاشقێکی ئاسایی

چاوەرێی شیرینم دەکەم

شیرینی من..

بەخولی دۆلی رەشی چاو..

قژی زامی گوڵ دەڕێسێ

شلکەی رانیگیانی سەرمای پڕ لەژانی

لەتەونی شۆڕش دەپرسێ

بەتەشیی پێڵووی چیاکان

شیرین تیشکی خۆر دەڕێسێ

خەڵکی پۆشاک و نان دەپرسێ

*

ئەی هونەرمەند..

گوندی گەرووی هەناسەی تۆ

لەقەدپاڵی چیای دڵی من.. هەسووتانه

گوڵەکانی.. باخی مەستی، سۆزی قوڵت

لەناوچەیکی غەریبیما.. بەندە لەنیوەی ئینجانه

کاکە مەزهەر..

چاوەڕێی کام تەشی رستن لەشیرینی دنەگت دەکەی

کام لای لایە دەهۆنیەوە

کامە گریان..

لەدایکی کۆرپە کوژراوا..دەسێنیەوە,

*

کاکە مەزهەر..

لەو شیرینەی کە خۆشمەوێ

چاوەڕێی کام تەشی رستنی لێبکەم!

دەمێک شیرین دەمناسێ

نازی چاوی لەئاگرۆکەی کاروانی رێگا ناکەوێ

دەمێکە شیرین دەمناسێ

تەشیی سوورو قژی گزنگی بۆ دەبەم

کاکە مەزهەر.. سەیرە باسی شیرین دەکەی

شیرین منو وەفایی شاعیر دەیناسین

خۆشمدەوێ.. ئەو دەزانێ

چ تەبارەی ئازارێکی داوەتە بەردەمی داسێ

شیرین تەنها من دەناسێ

*

کاکە مەزهەر..

لەناو گەلیی گەرووی تۆدا، گەر دەنگ دەبووم

لافاوی سووری بەهاران، نەبوومایە

لەرەی خوڕەی خۆم دەبڕی

لەکوێستانی گەرووی تۆدا.. گەر زستان بام

بەگڕی شوانکارەی هەژار..

فرمێسکی چیاکانم دەسڕی.

*

ئەی هونەرمەند.. لەهەڵسانی بەندەکانت

شیرین باوەشم پیا دەکاو..

هێشتا هەوری خۆشەویستیی..

بەسەر کێڵگەی غەریبی گیان نابارێوە

منیش لێرە.. باوەش لەشیرین دەگرم و..

هێشتا هێزی، دەست بەسەری دەنگی دوورم

لەبێتەلی (ئامۆزاگیان)..

لەتۆمارگەی (کەمەرەشل) نەمەییوە.

*

شیرینی من هەردوو کوڵمەکانی سوورە

بێریڤانی ژانی گوندی دەم سنوورە

بەرهەڵبێنەی چەرمی سەری شەهیدانە

مارەبڕی..ڕەزگاربوونی کوردستانە

١٩٧٨/٨/٩

لەگەڵ زامەکانا دەژیم

تینووم بۆ ماچی جۆگەیێ

هەردوو لێوی نابێتە سەر لێوی برینی چەوساوە

برسیم بۆ ماچی کیلگەیێ

لێوی هەموو برسییەکانی تیا روابێ

خۆشەویستی..

قژی گەرمی هەزاران بووک و زاوا بێ

*

لێوی گرم..

ماچی توورە بوونی دەوێ

ماچی هەنگاوی ئەو (گەلە مندالانەی)

لەشەقامی شەنکاریا

تەرمی شەهیدان دەنێژن

موچرکەکانی ئارەزووی برسی سبەێ

دانەوێڵەی دۆستو دوژمن
لەجۆخینی ئەڵقەی بەرهەم
بەخۆڕاگرتن دەنێژن.
لێوی گرم..
ماچی منالآنی دەوێ
لێوی سووتاو..
باوەش دەگرێتە ئەو خۆرەی
لەسەر گۆڕی هەژارێکا تفەنگێکەو..
وەکو شۆڕش لەزام دەڕوێ

١٩٧٨/٢/١٤

زامەکانمان بەبای (هەرە) فێنك نابێ

سوورِی پانکەی بنمیچی رق

زای ناودەنێ.. باوەشێنی گیانمان دەکا..

زام‌و سووتانمان تێدەگرێ‌و..

وای ناو دەنێ..

گوایە ئارەقی پێستی لەش

بەبای (هورِە) فێنک دەبێ

وای ناودەنێ..

کەجۆگەلەی رەنجی (ڤیتامین)و خوێنیش

هەر بە (با)ی ئەو وشک دەبێ.

دەزانی رووی کیژۆڵەکان بۆچی جوانن

وەک بەفرو خوێن..

چاوی گەشی بەربەیانن

بۆیە جوانن..

بەشەماڵی کوێستانی خۆشەویستی سوور

باوەشێنی گیانمان دەکەن

بۆیە نیانن..

شەپۆلی ئاواتی بەجۆش

لەسەوزایی دەم رووباران

باوەش دەگرنە تیشمی خۆر.. بەراوردی ژانیان دەکەن

کۆژۆڵەکان بۆیە جوانن..

فێری شنەی باوەشێنی قژی پەرشی قۆڕ پێوانن.

*

کیژۆڵەکان.. بۆیە جوانن

نیگای ئاڵی بەربەیانن

بیدەستو پەنجەی بەخەنە

دروێنەی گازی خاو دەکەن

تەوری تیژن.. بەدەست گرێ گۆڕهەڵکەنە

کیژۆڵەکان.. بۆ یە جوانن

کێڵگەی چەوساوەیی هەژار

بەگاستی چاودەکێڵن.

مارەبڕی خۆشەویستی شۆڕشێکن

چەکوش‌و بیورو بێڵن

١٩٧٨/٧/١٧

بەچکەی شەپۆلی ژانەکان

-١-

کاتێ کۆتر بەرز دەفڕێ.
ئەگەر تەقەشی پێوەنێن.. دەربەست نییە
گەر نیشتەوە
لەو هێلانەی بەچکەکانی تی خوراوە
سەربەست نییە.
بۆیە لەزامی هێلانەی قاچو دەنووکی ئاڵ دەبێ
هەرچی دژی داگرکەران
چەکهەڵنەگرێ.. دلای تاڵ دەبێ

-٢-

لەشەوی سک تێرەکانا..

خانوو بەرز، ملوانکەی تاریکی خەمە

منارەی خەو، مێزەری مردووی لێدەنێن

قوللەی بەیانیە برسییەکان

هێشتا وەستای گڕی کەمە

تاکو سوورە هەتاوی رۆژ

شەوی خەوی بەنجیخانە.. هەر ناهێڵێو

تاڤگە خوڕەکانی بەهار..

هەرچی هێزی هەژار هەیە

لەڕووباری پرشەپۆلا.. لمی دوێنێ بەجێدێڵی

-٣-

کەوی کێوی.. لەم کێو بۆ ئەو کێو رادەکا

راوکەر بەدجوایا عەبدالّە

هەستی کلچۆڵ دەهۆنێتەوە

شمشاڵی خوێن...! فووی پیا دەکا

قاسپەی خرۆش، دەبێـە ژان، گرمە، ناڵە

کە کەوتە ناو داوی رقی دوژمنانی.

لەبیر دەکا.. کڵپەی سەربەستی کوێستانی

گەر بەریدەن.. ماڵی دەبێ‌و هەڵنافڕێ‌سۆی ژێر دەستی

دەرنابڕێ

کەچی مەلی کێوی برسیی ژانی کولم

لەقەفەسی هەرای دوژمن کەوی نابێ

سەرم بڕن..

ئالآی سووری کەلی (شاخ)م، نەوی نابێ

١٩٧٨/٧/١٣

چاوی..
تەری سۆزمە

(شیعری گۆرانی)

وەکو گوڵی.. قرتاوم لەچڵی باڵا

وەکـو رەنگی سوور..

تکامە ناو لۆچی ئاڵا..

گیانە، گیانە..

گڕی چاوکـ.. لەهێلانەی رووتا، کرە

دڵم لەخۆشەویستی تۆی، ئازیز پڕە

خۆشەویستم

هەستی بەندم، بێگاری خەمو ئازارە

ورەم لەناو کێڵگەی دووریتا جوتیارە

دوای ئاوڕی تیشکی چاوت، دیلی کردم

زۆر لێکراون..

هەڵمەتی خێری پێ بردم.

گیانە گیانە

هۆ ژنە خۆشەویستەکەم

ئەیهێزی زنجیر پسێن و.. هەڵوێستەکەم

کە هاتیە لام..

گوڵی کوێستانم بۆ بێنە

گریەو هەرای مناڵەکانم بۆ بێنە

هۆ ژنە خۆشەویستەکەم

کەڕۆیشتی.. باراشی خەمی زیندانم

ببە بۆ ئاشی رووباری کێوەکانم

هەرچی گەنمی وڵات هەیە،بیکەنە نان

تاتێر ببێ،

زگی ئێمەو دڵدارەکان

١٩٧٨/٧/١٨

خۆشەویستم
ڤیتامینی مێژووی منە

خۆشەویستەکەم بێرییە

چارۆگەکەی هەولێرییە

دەستگیرانم بێری رەشماڵ نشینێکە

شوانکارەی گڕی ئەمساڵی

لەپووشانەی بەگ بێزارە

بێری، حەزی لەبازنە

حەزی لەمێخەکی یەخەی بەرینارە

*

خۆشەویستەکەم بێرییە

چارۆگەکەی هەوڵرییە

خۆشەویستم.. قەدپاڵێکە، لەکانیاوی غەریبیدا

بڕی تێنوێتیم دەشکێنێ

شمشاڵی شوانێتی دێرین

لەپاڵەوانی یادو دوورا

بەقەپاری یادی دوورا

بەقەپاری پەزی برسی دەبزوێنێ

خۆشەویستەکەم بێرییە

گوانی خوێنین دادەدۆشێ

پسپۆری ماستی بەهارە

دێ نشینەو..

مارە بڕی رەنجی شارە

١٩٧٧/١٠/١٥

راپەڕین

لەبازارا..

کەدیلیکیان، هەراج دکرد

ترس و سامی دابزڕکاو..

لەنیشتمان، لەژان پڕبو..

یەکسەر دەمرد..

هیچ گیرفانێ

نەیتوانی ئینسان بکڕێ

کەچی چرنۆکی ئەم (دیلە)..

توانی گەرووی خاوەنەکەی

گورج هەڵدڕێ.

١٩٧٨/٨/١١

گڕی بورکانی کێوەکان

(بۆ شەهید جەعفەر)

کەم مێژووە.. قۆناغەکانی زۆر گەشە
کام سپیو سوور پێست ڕەشە
کام کتێبخانەی وڵاتە
بەقەد مێشکی شۆڕشگێڕی، پڕ زانینە
کام ڕاپەڕین
بەقەد تینی زامخی کوڵی هاوڕێی مەرگ
تێرخەباتە..دڕولاتە..
مەگەر هەر بیری باوکێکە
شۆڕشی کوڕی دایکێکە
گریاوی بێشکەی ڕەنجبەرە
بۆ ڕزگاری چەوساوەکان
وەک سۆپەرە

بەرزی ئاسمان، قووڵی دەریا
تێکرِە شینن
ناگا بە(شینی)ی چاوی تێکۆشەر
شەکر، چوکلێت باقلاوە شیرینن.
ناگا بە شیرینی هەنگوینی خوێنی سەر
*
رەنگی (شین)م لەبیر ناچێ
چاوەکانی جەعفەر شین بوون
گەرمی هەتاومان لا ناچێ
هەنگاوە سوورەکانی ئەو..
هێزو تین بوون.

١٩٧٨/٨/١٠

نێوان بەفرو ئاگر

کە لەدوای دوژمن ئالاین
من و دوو کەس لێمان دەدرا
ئەوی راستەم کەلێیان دا..
وتی (گیانە، لەگەڵ ئێوەم.. بژی دوژمن)
ئەوی چەپم تا کوشتیان
دەیوت: زووکەن، خوبشمرم
لەخوێنی من.. لەجیاتی گوڵ تفەنگ دەڕوێ
گوللەی توڵەی..
کریکاران دەتان کوژن

١٩٧٨/٨/٢

چەند گۆرانییە بۆ سەرەتا

(وەڵامی چەند پارچە شیعرێکی شاعیر لەتیف هەڵمەت کە بەناوی (چەند پارچە سەرەتایەك بۆ یەك گۆرانی) لەیەکێ لەژمارەکانی گۆڤاری رۆژی کوردستان بڵاوکرایەوە)

-١-

پێکەنین

ئێمە لجەرخێکدا دەژن
خەم: گریانو خوێن رشتنە
خەساندنی راپەڕینە..
ئەم سەدەیە..
سەدەی سووتانی خەرمانی داگیر کەرە
سەدەی زامی چەوسێنەرە
سەدەی نانە
نەدۆندرمە، نەئەسپرین

بۆ برسێتی هەژارەکان

نابن بەکۆلێرەو هەنگوین

لەچ دەرمانگەی ئەم سەدە

دەرمانی پێکەنین دەبێ

هەڵبەت، شۆڕش

میللەتی پێرزگار دەبێ

-٢-

رۆژنامە

رۆژنامەکان

ناتان خەمە، تەرازووی شایانی رەخنە

نەهەژارن،

نەبوێرن

نە، وەک ئێمە دڵتان لەزاما کون کونە

تابڵێین: ئەی رۆژنامەکان

نەتانوێرا.. بڵێن شای شار،دڕندەیە

بەرگی بەری..

ئارەقەو قینی ئەمگەلە پێوە دیارە

بۆ سبەینێ خۆی ناگرێ

لەبەر لافاوی ئەم رقە کوشندەیە

١٩٧٨/٦/١٩

کاتێ مرۆڤ دەبێتە مادەیەکیتر

سەربازێک لەسوپای سوورا

گەر بگیرێ..

دەچێتەوە زگی دایکی

بەگوللەیەک..

ماچی دڵی خۆی دەکات و

لەپێناوی.. گوڵ و زام و خوێن و خاکی.

١٩٧٨/٨/١٢

کاتێ هەژار قەفی
سنوورەکان دەبڕێ

تاسولێ بم بەپێی کچی دیهاتەکان
رووی داگیرکەر مجیاج بکا..
لەپاژنەما..
قورِ بزمار، تفەنگی پێی بریندارن
مامزە کێوی دڵدارەکان
سنووری ئۆردوگای (ناتۆ) دەشکێنن و
چەکوش وەشێنی ئازارن
تاباخچەبم قەدم دیلی رەشەبابێ و..
زریان میوەم هەراج بکا..
رەگم وەکو رەگی لوتکە، دەکوتراوە
باخەوانم، وەکو دەریا..
میوانی گشت بەندەرێکەو..
پاپۆڕی چەرچییەکانی دوێی تیا خناکاوە

١٩٧٨/٨/١٢

شوانی ڕوتەڵە

لەشەوینی، شوانی زستان

کاتێ گورگ فەرمان ڕەوایی گرتە دەست

بڕیاریدا.. شمشاڵو نای..

هەرچی قوڕگێکی دەنگ خۆشە

بەسیکاردی کەڵبەی برسی.. هەڵتڵیشێ.

بریاریدا..

هەرچی ڕووتەڵەی وڵاتە، بیانکوژێ

چونکە شوانی پەز ڕۆتەڵەن!

دەستی گۆچان ئەم گەلەن

بڕیاریدا، باجو باوان، مێرگی ژوان

لووتکەکانیش هەڵبەکێشێ

چونکە مۆڵگەی پەزی چوانن

چاوی کەلی بەربەیانن

١٩٧٨/٨/٥

فولەگری زامەکانی هەژار ناکەم

کە دەبینم..جوتیارەکان، هەژارەکان
زەوییەکانیان داگیر دەکرێ
هاوینی درێژ
رێ بەرووبارەکانیان دەگرێ
بێدەنگ دەبم.
تالەدێهاتی مارەیی باپیرانیان
لەکێڵگەکان..دەریان دەکەن
کاورە کۆربەی پەزی شوانێ
لە (کەویسار)ی گیان دەکەن

بێدەنگ دەبم..

لەکودیلەی هاژەی لافاو پڕ زەنگ دەبم

تاکو چەوساوەکان خۆیان

لەخەرمانی زامەکانیان شین دەبنەوە

تابورکانی لووتکەکانیان، رادەپەڕن

ڕێک دەکەون کۆدەبنەوە

١٩٧٨/٨/٧

ئاواتەكانی سەربەستی

بەناو رەگی هیوامانا.. دەتوێمەوە

دەبم بەئندێشەی رووت و..

لەقابلەمەی بەندیخانە

دەمكوژن و.. دەژیەمەوە

دەبمە مەلێ، لای رووبارێ دەنیشمەوە

كەنارەكان..

دەترسن و.. راوكەرەكان دەمگرنەوە

دەبمە گوڵ و.. لەمێرگی یادگاریما

بۆنم شۆخی شار دەیمژێ

لەپڕ، خێرا..

بەهار لەچیاكان زیزدەبێ و..

بەفر دەبێ بەلاڤاری و.. ئگر دەڕژێ

*

ڕێبواری ئەندێشەکانم..
بۆ هەر شوێنێکی دوور دەچن
هەیتەکانی بەندیخانە..
وەکو شمار.. لەپێی بەربوونم ڕادەچن
*
دەستی سەربەستی دەرەوە
بەکەلەبچەی هەناسەی ساردم دێتەوە
جا هەیتەرەش..
ئاوا ئەندێشەم ڕاوبنێ
گەر شەپۆلی (گڕی گیانم) خۆی دەربچێ
دەبێ بەچۆن، تاوانی قورسی ناوبنێ.

١٩٧٨/٨/٢٦

ڕازو سکاڵا
بەستەی مەلێڵ

لەنێو چوارچێوەی سنووری تەسکم
چۆن هەڵپێژم ئەسری هەنسکم؟!
خۆ ئەگەر بڵێم: ئازادیم ئەوێ؟
تیرێک بەباڵو جەستەم ئەکەوێ!!
بۆیە چاو پۆشم لەو ژینە تاڵە
تا ڕۆژی ئەبێ خەمخوارم زاڵە...
ئەگینا ژینی نێو ڕکـ* کوا ژینە؟
پڕ لەمەینەتو ئازارو قینە...

١٩٦٧

* ڕك: قەفەس

بەباوەڕ

لەراوابم، لەداوابم، لەهەر کوێ بم
لەدێهاتو لەنێو شارا لەهەر رێ بم
راستو رەوام، گسپەی سۆزی نێو کۆمەڵم
ریشە بڕی درڕک گوڵی تاسە گەلم
کێردی دەستی کامی ژینی پێشکەوتنم
هەڵێنجەری گەردی بیری سەرکەوتنم
بۆ (داری زل) شوێن گرێکی درەختی بەر
بەباوەڕی زادەی مەبەست ئەبمە نەشتەر
کۆڵکەری رزیو، مرۆو مووچی، هەزار ساڵی
گەر ببیرم، بۆ زویرن (ئەحە)و (قالە)؟

چەوساوەیی‌و دەردو مەینەتم سوار ئەکەم
ئەی تەقێنم! ئەوەی لەدڵە دەرئەکەم
ئەڵێم: خەوی سەر سەرینی چەخی پێشوو
ساویلکەیی‌و خۆپەرستی‌و نەفامی بوو
هەموو دێنم بەگڕێکی بیری رۆشن
ئەی سوتێنم ئەکەمەوە سرووودی وتن
جا هەر ئەلێم: لەهەموو شوێن ئەیلێمەوە
خۆم‌و هەستم یا مەبەستم ناتوێمەوە

١٩٧٦

خۆزگی توروسکیٚ، لەو ژینەی نەمویست
سردوودم ئەوت لەهێلانەکەم!
زایەڵەی هیوای ئازادیم نەبیست
لەگۆشەی خاکی نیشتمانەکەم

ئەی کیژۆڵە

وەرە گیانە کەم تۆ مەستی من بە
خۆم بەخت ئەکەم، مەبەستی من بە
جاریٚ زۆر بەسۆز وەرە بەداواما؟
وەک یاری دڵسۆز منیش حواحوامە؟
بۆ هەر ئەبیٚ کوڕ مەستی ئێوە بن؟
لاوانی هەژار پەستی شێوە بن؟
بۆ من نەتبینم شادو سەرسام بم؟!
بەشێوەو وێنە دڵ پڕ لەکام بم

زۆر مخابنە: ئەو لەشە جوانە
لەژێر پەردەیەو دیلی زیندانە!
جوانیو ناسکیو تریسکەی نیگا!
بۆ بەپێچراوی بڕوا لەڕێگا؟!
جا ئەی کیژۆڵە تۆ وەرە بەدوام!
چەرخی بیستەمە دانیشە لەلام
باسی پێشکەوتن، شادیی ژین بکەین
نەفرین لەبڕوای پەستیو کین بکەین

١٩٦٧

ژین وەك ئاوێنە بۆ كەس نامێنێ
تەنیا هەر ژیرە خۆی تیا ئەبینێ
ژیان گەر ناوبێ، بێئاگر، نەزان
بەكلۆی سەهۆڵ خۆی نەسوتێنێ

یادی دێیەكەم

تۆمارە لەیاد دێكەی رابردووم
شوێنی منالیی‌و رۆژانی زیندووم
ئەمبەرو ئەو بەر سینەی دێزەچیا
ئەڕوانێتە دێ رووبار لەبنیا
تارایی سەوزو ئاسمانی شینی
هاتی دەغڵ‌و دان بەرزی پشتێنی
بالۆرەی كچان لەسەر كانی‌و ئاو
ئەزرنگێتەوە رووەو گوچێكەی لاو

تەپەی سواری راوکەری نێو دەشت
گورج تێئەپەڕێ بەرەو رووی بەهەشت
دەنگی بەسۆزی بلوێرو شمشاڵ
تەزوو ئەخاتە ناخی ژینی تاڵ!
باوەشی قەرسیل لەدەوری ماڵان
جوانی جیهانی بردووە بەتاڵان!
گفتوگۆی سەپان بۆ کاتی درەو
بۆ ئامادەبوون پرسیارە یا گرەو
ئیتر چۆن بژیم لەدوور ئەم دێیە؟
دڵم یادگاری ئەو کاتی پێیە:
کەدائەنیشتم لەشوێنی گولآن
ئەمنوارشییە کانی بەردەڵان

ئاڕایتەم ئەکرد توانجی دڵداری
بۆ نازەنینی گوڵی بەختیاری!

دیمەنیم ئێستاش وەک خەونە لەیاد
لەڕووگەی شادیم بۆ ئادەمیزاد:

بۆیە کەپەنجەم بەپێنووس نەخشی
تیشکـو پرشنگی ئەوێ ئەبەخشی!

بەویچتەی چیاکانی یاروبار
هونەری پێدام تا هاتمە گفتار

١٩٦٦

پەیمان بێ

پــەیمان بــێ دایــە تــاکو دوا تۆڵــەم
پێشکەشی گەل‌و ئەو خاکــو خۆڵەم
ئامۆژگــاری تــۆ هەمیشــە دایــە
بۆمــان پــەیڕەوو نەخشــەو بڕوایــە
تــاکو بەخشتی کــەم گیانی بێگــەردم
بــەدۆڵ‌و چــیاو نــزارو هــەردم
نــازی دوژمنــت ئــارەگرم بــەخوێن
مەرجــە تامــاوم نەشــکێنم بــەڵێن

١٩٦٦

لێکدانەوەیەك

بەمێشکی بەتاڵ بەرەو کوێ ئەڕۆم؟
ڕێی تاقیکردن ڕێی دۆزەخە بۆم
مێشک بێ خوێندن گیرفانە بەتاڵ
ژیریم نایبڕێ سەرکەوم ئەم ساڵ
منیش وەک خەڵک دەبا پاڵکەوم
بۆ ساڵێکیتر نابێ بسرەم
بەڵام ئەوکاتەم گشت لەکوێ رابورد؟
ئێست هەست ئەکەم بۆوام بەسەر برد؟
بێگومان سستی کاری خۆت وا کرد
کات ساڵی بڕی منی ریسواکرد!
چەند ناشیرینە دوو ساڵ لەیەک پۆل
چاتر (حەماڵ) بم بۆ گەل بار بەکۆل

من جێمێنم هەڤاڵیش رادنە
بەسەرما لافی فیزاوی لێدەن
سالێ لەژینم لەدەستچوو کاتم
سەر شۆڕ بەگەردوون ئەبێ خەلاتم!
گشت هۆی ئەوە بوو نەم ئەخوێند رۆژێ
رابردوو چاش چی؟ پەنجە بکرۆژێ!

١٩٦٦

بۆ هەر کوێ بڕۆم بەگوڵ شیرینم
بزە لەسەرلێو یارم ئەبینم
ئەبووژێتەوە وەك خونچیلا بەهار!
ئەبم بەچەپکەی باوەشی ژینم

هەنسەو جوانی*

هەر چەند ئەکەم بێئارامم
یەکـ ناگرێ کامو زامم
بۆ دیمەنێکـ وزەی گیانە
نەرمە نیانە...
باڵای نازدار
لەناو گوڵزار

---

* بیرۆکەی ئەم هەڵبەستە لەهەڵبەستەیەکی (عەبدوڵلا پەشێو) وەرگیراوە.

وتەی شیرین روویەکی گەش

ئەشکـو سۆزی گریەی باوەش

بەڵێ جوانە...

گشت شێوازێ جیچی سورمانە!!.

** ** **

گیرانی بێیان پێکەنینی

کەبەناز بۆم رائەمێنی

ئاوازی دەنگی بزێوی

خەندەی چاوو دەمو لێوی

هەموو جووڵەو دانیشتنی

یا وچانو پاڵکەوتنی

ئاه هەڵکێشان...

بۆ یادگاری (شەوی ژوان):

بەڵێ جوانە هەموو کاری لەیار جوانە

گشت شێوازی جێی سوورمانە!!

** ** **

رۆیشتی سووکـو لەنجەی
ئەمووستیلە کردنە پەنجەی
هەستی پاکـو گفتی شیرن
بالآی ڕێکـو جەستەی خرپن
ورشەی قژی..
ڕەشی بژی..
لەرەی مەمکـو سمتی خڕی
بادەستی ناسکـو پڕی
سوري قاچی..
کراسی پاچی..
هەموو باسێ لەیار جوانە
بزەو گفتی جێی سوڕمانە!!
** ** **

هەستو دەنگی وێنەو رەنگی

وێنەو رەنگی

ژیریو گپی یادو بیری

تانەو تیری..

پەستیو شادی..

لێکدانەوەو کەوتنە یادی!

هاڵدانەوەی (پەڕی یادی)

لەدڵداری لەئازادی

گشت نەریتی لای م جوانە

چونکە ژینم بێئەو ژانە!

** ** **

هەر مردنی بۆم ناووتریٚ بڵێم جوانە
ریشەی جوانی تێکەڵ گیانە
چونکە ناشێ..
بێخۆشویستن بێدڵداری!
پڕ لەکین و بێبەختیاری
بۆ باوەشی..
یاری جوانی بکەوتە ناو!!
دەستبخاتە سەر قژی خاو
وەک مەلێکی نێو رکی چۆڵ
بەند کرابێ بەدەستی زۆڵ
(بۆ دڵخوازی پاکی جوانە)
بەڵێ جوانە..
نەک بۆ کەسێ لەناو تاوانیە
بێبەزەیین ئەرەجێنن ئەو (دوو جوانە)

١٩٦٧

هۆ.. شوان

کاکەی شوانی چاپووکو دلێر
دڵسۆزی بلیمەت بۆم لێدە بلوێر
بێلاوێنەوە جیهان بێنە جۆش
بە (لاوک)و (حەیران) لابەرە خامۆش
بەرامبەری دێ سۆزت ببەخشە
بۆ راو شوێن دابنێ نەخشە
بۆ روبارێ لەوەڕگەی جاران
دانیشە لەژێر سێبەری داران
هەڵکێشە (ئاهی دەردی دڵداری)
رووکەرە کێوو لوتکەی هەزاری
ئەم خاکە جوانەی سروشتی ژیان
دەنگی ئاگرین هەڵدە بۆ گیان!

دەم دەم ئەگۆڕی شوێنی ئاژەڵت
هەستو هیوای نوێ ئەچێتە دڵت
بۆ ژێر کەنداڵی بەرامبەری دۆڵ
دەنگت ئەداتەوە ئاوازی بەکوڵ!
ئینجا لەسەرخۆ بەشمشاڵەوە
بۆ بەرایی ڕانبەرەو ماڵەوە
گۆچان هەڵئەبڕی خۆ وریا ئەکەی
پسپۆرو زانا ئاژاڵ ڕێ ئەخەی
ەخۆر ئاوابوو ڕووناکی بڕا
مەل بۆ هێلانە گشتی هەڵفڕا
مێگەل دێنیەوە بۆ نێو قەرسیلی دێ
پاشی وچانێ دیسان دەستبەجێ

ئەڕۆی بۆ (شەوین) بەتاریکی شەو
چاوت وێڵ ئەکەی بۆ لێکنانی خەو
گۆرەوی (چلین) لێهەڵئەکێشی
لەگەرماو سەرما ئەڕۆی بێئیشی
خوا هەر بتهێڵی کاکی شوانی لاو!
کەجێی دێنی راژەکەت(١) تەواو
١٩٦٧

---

(١) راژە: خزمەت

هەندێ بۆ یەکێ بەکوڵ لەباسن

نازانن (کەر) بەکورتان ئەناسن

بەبۆنی (کەباب) دڵێك هەڵفڕا!

زوو بەداخەوە (کەر) بوو داخکرا

ڕۆڵەی دواڕۆژ

بەمنداڵی خۆت پێشکەش کە

هیوای تۆیە لەناو بێشکە

ئەو لەشو گیانەت بۆ چییە؟

کەپێشیلی ژێر دەستییە

بۆ ڕزگاریو بەرژەوەندیت

تاوژمنت لێی نەسەندیت

تەقەلا دە تاکو لاوی

بەفەریکی نەخوراوی

تاسەوێلکەو مێشک پاکی

رامەبورێرە بەبێ باکی

هەوڵ بدە کۆششبکە

بیر لەزانستی تیژ بکە

فێرۆی مەدە کاتی بەسوود
خەریک بە، بەهەوڵی خۆشنوود
بۆ پارێزگاری گەل‌و وڵات
تا ئەپشکوێ خونجەی ئاوات
ئەو سامانەی بەرهەم ئەبێ
نیارە (دوژمن) بۆ خوێنی ببی!!
دەسا وەک مەردێ سوێند بخۆ
دڵسۆزی خۆت بکە بەهۆ
بۆ سەربەستی خاک‌و گەلت
لەدەست نەچووە.. کات‌و هەلت
وڵات باوەشی ئەکاتەوە
هەڵمەتت گڕ ئەداتەوە
(خەبات بکە ئەی قوتابی
بەئاواتم زۆر تەبا بی)
پنجی ژیریت پەل بهاوێ
خوایە ژەنگت نێتە ناوی!
١٩٦٧س

ئەندێشەو یاد

خەونە ئەبینم یا. راستە گیانە..؟!
باڵم تێهەڵسووی. ران لەسەر ڕانە
چەند بەتاسەوە بووم بۆ ئەم ئاواتە
دڵ وا پەرژینی دەوری باڵاتە
نازدار، با پەردەی سەردڵی خوێنین
بکەین بەتارای خەوی خۆشی ژین
بەناز ژیرم کە لەلێوی گەرمت
باجەستەم کپ بێ بەتەمی نەرمت
پارسەنگی مەمەت وان لەسەر بازوو
وەک یەک گرانن بێشکەی ئارەزوو
وێڵی‌و کەم ژیریم، پێت دائەمرکێ
کەدەست لەمل بین ئەبین بەچەپکێ

گیانی پیرۆزت گەنجینەی گوڵە
گوڵزاری خۆمەو بەهەشتی دڵە
وەک مێشکەی چاوگێڕ، مناڵی گریاو
جا تەشکت ئەگرم، بۆ فرچکی ناو:
باوەشی گەرمت وەکو (قۆزاخە)
جێی لەدیادچوونی خەفەتو داخە
بەپێ ڕۆژکەی ورد، پێو پا ئەکەم
ئەمژم شیلەی سۆز لەسەر (خوان)ەکەم

١٩٦٧

هەڵیدەوە پەردەی شەرم

بیسێنەوە سەڵاوی گەرم

گوێ مەدەرە (ناتۆرەی کوێر)

زووکە بۆلام نەرم.. نەرم

ناکامی

لەهەردی ئاوات گوڵێکم رواند

خوێناوی سوورم بەسەر ئەپرژاند

هێندە شەیدا بووم لەبۆ ئەم گوڵە

چونکە هەڵچوونی بەپەڕەی دڵە

لاوی ئومێد بوو (باخچەوان)ی گوڵ

زۆصر بەپەرۆش بووم دەربێ پۆپ و چڵ

بەڵام باخچەوان بێ گرنگی دان

(گوڵی ئاواتی ئێمەی هەڵکێشان)!

١٩٦٦

بێزاری

ئەی غەمی دڵ، هەر تۆی دوژمن
بۆ وەستاوی لەڕێگەی من
دەڵێم گەڕێ! بۆ خۆم بمرم
تارزگاربم وچوان بگرن
لەدەستی زۆرلێکی وەک تۆ
کە ئەم شێبی، بۆ بەێ هۆ؟!
ئیتر ناڵێم بەم ژیانە
کەژیانە، غەمو ژانە
ئێشک گرێ هەموو کارە
لەگشت شوێنێ لەمن دیارە
وەک ئەفسونە خۆی ئەگۆڕێ

ئەبێ بە (خێو) بۆم ئەنۆڕێ

بۆ هەر شتێ دەستی بۆ بەم

ئامادەیە دەست بەجێ غەم

بۆهەر گوڵێ کە رووم تێکرد

بوو بەدڕکـو دڵی لەت کرد

یاپێش ئەوەی بێم بۆ بەری

گوڵی هیوای من زوو وەری

بۆ هەر کانی کە ئەچمە سەر

چکی ئەکەم.. نەمرم ئەگەر!

بکەومە دوا بۆ کام هیوا

هەر ئەی برم مەجە بخوا

بۆیە: غەمم بەسەر ژیان

نەگبەتیشم بۆ زۆر کەسان!

بۆهەر کارێ بکەومە رێ

(جەنابی) من هەر ئەی برێ

(غەم درۆیە.. هەر من غەمم)

(بەسەر ژیان پەردەی تەمم)

جاخودایە.. زوو بم سرە!

بۆ بەزەییت گیاننم شرە!!.

مخابن گوڵی ڕەنگینی بۆن خۆش
(گوڵێك)و (بەیون)و)لاولاو)ی گڵ پۆش
لەژێر تەپەی پێ، نەنجن.. نەجنن!
هەزاران چوزەی تر بوون بەخامۆش

سکاڵا

شالوور چاوەڕێ گژی بەهارە
پەپولەش هیوای باخی گوزارە
تادێنن ڕۆژێ وچانێ ئەگرێ!
لەژێر تیشکی خۆر ئەخوێنێ ئەفڕێ
دڵیش بریندار غەمو پڕ ژانە
لێئەدا لە بۆ ڕۆڵەی تاقانە
ڕۆڵە: هەر من بووم پەروەردەم کردی
بەرەو سەربەرزی ژینم بردی

بەئارەقەی چاو، بەقوڵ کوتانم
بەخێوم کردی، گوڵی ژیانم
هەزار هەڵدێرو دەردم چێشتووە
تایەک پێ ئەتۆم بۆ پێش بردووە
کۆشپ‌و مەینەتم: دەردی هەژاری
هەر لەبەز تۆ بوو، کەوتمە ژێر باری
هەر بەم ئاواتە، چیم لێت (چاو نەبوو)
چاوم لەژێری سێبەری تۆ بوو
کەپێ گەیشتی زۆر دڵسۆز بی بۆم
بەڵکو بەرهەمی رەنجی تۆ بخۆم
ئێستەش لێکەوتوو ریش سپی‌و پیرم
لەتۆ چاوەڕێ، یارمەتی‌و (خێرم)
تەنیا تۆم هەیە، ئەی خۆشەویستم
(شادو دڵخۆش بووم، ناوت کەبیستم)
دەستت لەنەمان ژیان گیر بووە
ئەی بۆچی منت لەبیر کردووە؟!

(لوقمه) دەمی خۆم ئەخستە زارت
تاپێم گەیاندی سووک بووە بارت
بیچئەمەک مەبە وائەمڕۆ ڕۆڵە
بەهانام بگە. باوکت کڵۆڵە!
ئینجا سەد سوپاس بۆ خودای گەورە
ڕزگار بکا لەم شوێنە نەورە
خوا دەستی بگرێ ڕۆڵە بەباڵات
گیرابێ لەلای نزاو سکاڵات

١٩٦٥

کەسم ناوێ بۆ فێڵی کەس
بن کۆڵم بیٚو دەرم بکا
ناشبم بە (کەس) بۆ خۆمو بەس
دەردەستەکەی پێشوو شکا

پێنووس

بۆ من بنوویە: ئەی پێنووسەکەم
سەرو سامانم، بیرو هۆشەکەم
هەر کاتێ کە تۆ ئەگرم بەدەستم
شەپۆل ئەداتن دەروون‌و هەستم
بەڵام هۆی چییە ئێستا نانووسی؟
لێم کەوتویتە قین لەبەر کەساسی؟
لەگەڵما ئەدوێی ئەڵێی: پێنووسم
جا دیلی ئێوەم خۆمو نانووسم!
(ئێوەش بەزۆری پێم رەوان ئەکەن)
(هەڵە ئەنووسن راستی ژێر ئەخەن)

١٩٦٦

نشینگە

ئەرێ هۆ گڵ..
چاوگەی بوونی دەروون‌و دڵ
چاک ئەزانی..
رۆژێ داوێ ئەخەیتە مل
چەند کەسانێک
بانازو فیز
بەسەر تۆدا تێئەپەڕن
وەکو بڵێی والەشەڕن
خۆ رێک ئەخەن بەئەسپایی
هەگیز بیریش ناکەنەوە
لەسووی کەس
ئەڵێی تەنیا ئەوان هەن بەس

قەپۆزی زل ئەجوڵێنن!

ئەقیرپێنن!

بەخۆ بادان...!

باپارەش روو وەرناگێڕن

وا تێئەگەن..

لەتۆ نین، دارشتەی زێڕن!

ئەرێ هۆ گڵ..

ئەرێ هۆ گڵ بۆچی (رازی)؟

لەناپاکی..

بەم ئارامە چۆن ئەزانێ؟!

لەجیاتی تۆ من بوومایە:

بورکانێک بووم..

بۆ خاوەن فیز کردەوە شووم

ئەتەقیم، دانەئەمرکام

تانەهاتنایە سەر بیروڕام

بۆ باشە ڕۆژ میوانی تۆن

رایان مەگرە..

(ئاگرە سوورن)..

لەناو سکت پشوو نەخۆن!

ئینجا ئەڵێن:

حاڵمان شڕە

بیان گوشە لەژووری گۆڕ!

بەبێ یادت کەهەر ئەیان پەستایەو

لێیان بکە بەزیرو هۆڕ!

فریو نەخۆی: پاڕانەوە

لەژیانیان..

بەڵگە نەبێ دوای پەشیمان

بیکە بەپەند..

تا تێبگەن پیاوانی (گەند)

ئەرێ هۆ گڵ..

چاوگەی بوونی دەروون و دڵ.

١٩٦٦

سوپاس بۆ دایکم منی پێگەیاند
منی لەباخی پیاوەتی رواند
خستمیە جەرگەی تێکۆشانەوە
تاکۆشکی پەستیی‌و دایلییەتیم روخاند
تاکۆشکی چەستیی‌و دیلیەتیم روخاند

کام تاسەی گەرم، بەموژدەی بەهار؟
لانەبا هەوری گرێوەی ئازار..
کام شەماڵی سۆز، لە چڵلەی هاوین؟!
کپ ئەکا قرژەی گەرما بۆ هەژار!!

سۆزی باوەش

دڵ لەلای دایکی خۆشەویستمە
منی پێگەیاند کەپێویستمە
لای لایەی جاران ئەزرنگێ لەگوێم
بەئامۆژگاری رووناکی کرد رێم
خوایە، چ رۆژێ ئەممەوە باوەش؟
دایکی دڵسۆزم، منی چارە رەش؟
گەر خەوش(*) نەبێ ئەگەریم وەک مناڵ
(لاچەک بەسەر) بوو، بۆ من شانزە ساڵ
بۆچی کەس نییە پێم بڵێ رۆڵە؟!
(هەڵسە دانیشە، (بسێنە تۆڵە)!
بۆ بەرژەوەندیم بۆ پاشە رۆژم
بۆیە لەدووریت ئەسرین ئەرێژم

(*) خەوش: نەنگ (عەیب).

بۆ ژینی خۆشیم بۆ من لەباسی
چاوی بێ وزەت دوور من ئەناسی
که ئەگەیپشتمە دەرگای ماڵەوە
ئەتخستمە ژێر جووتی باڵەوە!
هەڵتَ ئەمژیم ماچت ئەکردن
گشت غەمو تاڵیت لەبیر ئەبردم
بەوشەی (رۆڵە) بەوویەکی خۆش
ئەتلاواندمەوە بێگەرد فرامۆش
پاش حەسانەوەم بەڕێت ئەکردم
داوای سەربەرزیت لەخوا ئەکردم
شەو لەخەونمدا، رۆژیش بە (خەیاڵ)
هاوارم دایە دڵ بوویتە زوخاڵ!
هەریەکێکی وەک دایکم ئەبینم
بۆیە پرش بەدڵ لێی رائەمێنم
کەبانگی ئەکەم ئەڵێم:دایە گیان
ئومێد برِ ئەبم لە چێژی ژیان.
١٩٦٧

ڕەهیلەی چاو

ڕۆژێ پەڕبووم بەشەقامی شار
ئەم خەڵکەم ئەدی سواڵکەرێک بێزار
(زۆر بەئەسپایی بەدەست پانکردن
ڕوو بەرەو ئاسما، سالآکردن)
خەڵکی پڕ بەدەم، هەڵپچڕی (زەم)
پاش ملە وتەی ناشیرین و کەم
یا بەپاڵە سووری دژێ پڕ بەدەنگ
هەژاری بێچار، هەبوو وەک نەهەنگ!
نەپوول نەخواردن، پێی نەئەدا خۆی
خەڵکیش پێی نەدا: ئەو بوو ئەوبووە هۆی
***

دەوڵەمەند: با تۆ جێگەت بەهەشت بێ!
تەلاری بەرزت، شوێن گوڵو گەشت بێ
جلی (فاسۆن) وابریقەدار
برشۆی لەبەرتا لەگەڵ دوو نازدار
گیرفانی پڕو ئۆتۆمبێلی جوان
پیاوەتی کردن، یا خۆهەڵکێشان
فیزت بەتەقەی (پێڵاو)ی تازە!
تۆز لێنەنیشتوو هەربۆ تۆ سازە!
ئەی پاشی مردن، بۆ کوێوەی ئەبەی!
یامەتی هەژار، داماوێ نەدەی!
هەژار: دەبا تۆش بەشت هەروابێ
ئەو رەنجەش ئەی دەی هەمووی بەبا بێ
بێهیوای ژیان دڵت غەمگین بێ
گیرفانت کونو خاڵی زەبوون بێ

جله چاکەکەت دڕاو سەد پین بێ

خواردنت (نانی بڕوێشی قین) بێ

کاریش کە هەتبێ (دە) ڕۆژان نەت بێ

لەهەندێ شوێنیش دزو جەردە بێ!!

ئەی خوا ئەم (حاڵە) تاکەی ئەهێڵی

هەژار لەگۆڕی ژینا ئەشێلێ!

***

ئنجا منیش دێم شینت بۆ ئەکەم

چیت ئامۆژگارە جێبەجێی ئەکەم

ئەگریم: دار دەستی شوونی هەژاری

کوشتت لەبرسا لاو لەژێر باری..

هێندە گران بوو نوشتی هێنا

خوایە بەزەییت بۆچی نەهێنا؟

جا ئەو هەڵبەستەم پێشکەشی تۆ بێ

لەنێو گۆڕیشا گوێت لەڕۆڕۆ بێ!

١٩٦٦

وازدێنم.!!

بتۆ بووی تەلاری ژیانو هیوا
لەباخی تۆدا گوڵاڵەم روا
با ئەو تەلارەش بۆ من روخابێ
ئەو گوڵەش لەباخ سیسو بێئاو بێ
بەختیاری ژینم: ئاهو ناڵینە
کام دڵداری راست بەشی بەزینە!
واز دێنم ئیتر لەژین دەس ئەشۆم
یەخەی تۆ ئەگرم خودای بەختی خۆم
دڵداریم لەکۆش ماتەمی غەمە
رۆژی رووناکیش بۆ من هەر تەمە
ساتقی بەهەت گشت کەبەش کراوە
تەنیا هەر بۆ من ئەوەندە ماوە!

یابەزیندوویی نقوومی گڵ بم
یا بۆ بێبەشی ژیانو گڵ بم؟!
چێتر دۆزەخی تاڵیو ئەشکەنجە
بۆ بژیم لەداخ بەبای ئەو رەنجە؟

١٩٦٦

مانگ درەوشاوە خەڵکی پێ شادە
رێ بەردی بکا رێبوارو پیادە..
بەڵام کەونبوو مەرج نییە ون بێ
بۆ سرەو بگرێ لەچەق رێگادا؟

هەستو شانازە

بۆبزەیێک سەربەست ژیان
خۆم لەلیستەی ژینا ئەسرِم
تاکاروانی هیوا ئەگرم..
کورج بێ وچان..
بازووی هەڵمەتی تێکۆشان
ئەخەمە کار..
لەلادێو شار
بۆ نووزەی پرشنگی هیوا،
ئەو تیشکە پیرۆزەی کەوا
هەر بستێکی بەخوێن ئەکرِم
وەک پەپوولەی ئومێد ئەفرِم

بەدەوریدا ئەخولێمەوە
یاتێ ئەچم ئەتوێمەوە
با نەمامێ لەو ئاواتە
لەم ولاٚتە ئەڕمێنمەوە
پەڕەی دڵی بۆ ئەکێڵم
بو لووتکەی خوێناوی کێلم
ئاودێر ئەبێ بەئەسرینم
بەتێکەلاٚوی تنۆکی خوێنم
تا دێە بەر..
بۆ سەپان‌و چینی رەنجدەر
جابەیانی زۆر بەپەلە
لەگەڵ گزنگی دەم کەلا..
وژەی موژدەی بەخوێن نووسراو
هەڵئەواسرێ بۆ گۆڕی (لاو).

١٩٦٧

ماڵ ئاوایی

پێشکەش بە کاك (بارام شوانی) بێت.
کەنیمچە ژیانێکی بەم جۆرە رابوارد..

چەند ساڵی شەدای بەژن‌و باڵاتم
بەخیاری ژیان بووە ئاواتم
گوایە تۆم هەیە زۆر شادومانم!
سەچاوەی سۆزی تەلی کەمانم
خەزانی رۆژگار هەڵیوەراندی
لەدڵداریدا چاکی بەزاندی!
ئەو هەڵبژاردەی پەسەندی ئەکەی
کڵۆی ئاگرە، دەستی بۆ نەبەی

چونکە ئو دڵەت ب ۆمن رسکاوە

بێ خۆشەویستیت خوێنم وەستاوە

ژینخی بەخیاریت نەدەی بەپارە

دڵی دڵداریت،هێشتا زامدارە

ئەگەر چی ئێستا کەوتیە منجە منج!

بۆ شوو ناخوێنی، رێکوپێکی قنج

توخوا گۆڕاوی! باوەڕیش ناکەم

یاباوکت ئەڵێ (کیسە پڕ ئەکەم)

ئەتۆ ئەفرۆشێ بە (ماڵی دنیا)

بۆ دۆزەخ بچێ، ئاگر بەبنیا.

من دەربەست نیمە، بۆ تۆ زگیانە

پەنجە ئەگەزێ، ئەڵێی ژیان ژانە!

ناشیرینم چی، یا خو هەژارم؟
ئەم فێڵەشت چوو بڵێ بێزارم..
دڵداری ناکەم، دڵداری پوولم!
نایمە داخواز هەڵماڵم قۆڵم!
چۆن ئابڕوت هەیە بۆ یەکێ تربی
(بەکاڵی بتخۆم، گیووت سوور بی)
تاکەی بەنامە غەمم ئەدەیتێ!
کۆتایی بێتە، باکات نەفەوتێ!
ساڵی خوێندم لەسەر تۆ دانا..
چیم لێت چاو نەبوو تاهەم بوو توانا
ئەم (وانە خۆشەو وتە شیرینە)
تێبگە: شەڕی خەنجەرو خوێنە!
گیانم بۆ چییە پاشی نەمانت؟
تابەتاوانێ بمە (قوربانت)!
بۆچی کەم هەستی ئیتر چۆن نەمرم؟
ژینم بەباچوو، چاو پڕ لەئەسرم

١٩٦٦

هونەر

هونەر ئەبڵقێ لەدڵ وەکو خوێن
گڵپە ئەکاتو ئەجوڵێ بەتین
فریشتەی هونەر بەکۆمەڵە دێن
ژینم تنەخان کەم! ئامادە بێ شوێن
هونەر: تۆی کانی دڵ تێنوو شکێنم
ئاوی زیندەگی ژیان بزوێنم
بێزار نابم لێت، چەند ناوت ببەم
ئەی هیوای روونو بڵێسەو پیشەم!
ژیریو زانینن نرحی خۆی نواند
نەمامی ژینت لەپنچا نواند!
چونکە شابۆڕی خوێنی ژیانی
ئاڵو رەنگینو هێزو تەکانی
رژێمی کارو سازی گیانی
کردەوەی گرێی کوێرە دلانی!.

١٩٦٥

نیگاکەت

دەنگی ناسکت سۆزی کەمانە
چاوی گەشی تۆ، کانی غەمانە!
هەنگاوی وردت نەخشی سەر دڵە
وشەی سڵاوت بۆنی گوڵانە
پرچی خامێنت زنجیری ملە
مەمی سار سینگت بزەی لێوانە
قەدی باریکت چنووری بەرزە
کاتێ نەتبینم لای من تاوانە!
نیگای بێوێنەت، ئاوێکە بێ بن
رووناکی ژینم، تۆی بەم چاوانە
هیوای هاوسەری دوا رۆژم تاسەر
گفتو پەیمانت مەبەستو مانە!

١٩٦٦

هیوای بەهار
داد لەزستان..

لەزستانی شوومی پڕ ژان!
کرێوەی ئۆف ئەبارێنێ
تەن‌و دەروون ئەتەزێنێ
بەهەر بەرگێ خۆم ئەپۆشم
هەر سەرمامە..!
ئەژنۆی تەزیو هەموو زامە!
دڵ بێ کامە..
جا ئەچم بۆ پەناو پەسێو
لای ئاگردام..
بۆ پشوو دان..

تاگەرمی کەم پەنجەی نەزیو

سەیر ئەکەم ژیلەمۆیە

ئای بێ چاری..!

چۆن ساردی ئەم پلو بۆچە؟

دائەمرکێ بەئاسانی

بیەکجاری..

پیاو چاکی بۆهەژار کۆوانێ؟

رزگارم کاو دەستم بگرێ؟

فرمێسکی بێزاریم بسرێ

کوانێ بەهاریش دەرنەکەوت؟

هەر دەرنەکەوت..

بەهار خۆزگەم بەنەورۆزت؟

بەگڕی جوانی پیرۆزت

تابەگڕی گەرمی پرشنگ

لەگەڵ بزە بەخشی گزنگ

ئەبڕایەوە سەرماو سۆڵی

زستانی زۆڵ..

رزگار ئەبووین لەگڵۆڵی

بەهەڵپەرێکیٚو بەستە وتن

لەنێو جەرگەی چیاو دەشتو دۆڵە

گیای نەرمو نۆڵ..

تا بەتیشکی خۆری رۆشن

ئاسۆی بیٚ بن..

پەردەی بەفری کەلی هیوا

ئەتوایەوە..

ئاواتێکی تازە ئەڕوا

تاکو هەموو بەربەستی

ئەخولاینەوە...

بەپڕ هەستی..

بەدڵشادی

لەکوش بەهەشتی ئازادی

خۆزگە نیازم هەئاتە دی

لەناو ئەچوو ئەم زستانە

سەرما زیندە بەچاڵ ئەبوو،

لەباخی ئەم کوردستانە

ئەو زۆردارە لەناو چەوو

تاکو ئێمەش..

بەگیانو لەش..

دەس لەدەس بەنگ دەربرشین

هەڵپەڕین..

دەستە دەستە کۆمەڵ کۆمەڵ

کچی شۆخو ئێمەی کوڕ گەل.

منی كه پێشێلی دەردی نەبوونیم
بێ نازی پوولو فێری زەبوونیم
خۆزگەو ئەندێشە نازو هیوامه
سەرمایەی گیرفانی (شیعر)ی بەتامه

گیانەكەم بەگوڵ، ناوت هەڵنەدەم
هەچەند جوانتری، لەگوڵی خەندەم
چونكه جوانی گوڵ بێ ئەندازەیه
بۆیه بەوشەی (گوڵ) ناوت ئەبەم

هەردوو هەژارین

(راستی) ئەم وشه پڕ مەبەستو پاكەیه زۆربەی خەڵكیش پلاری كوێرانەی تێئەگرنو پشتیان تێكردووه دوای كڵاوی بابردوو كەوتوون هەورەكو لەم هەڵبەسته (چیرۆكی) یەی (جەمیل زهاوی)یەوه دەری خستووه منیش بەدەستكارییەوه وەرم گێڕاوه بۆ زمانی كوردی..

رۆژی بەتەنای، پەست ئەرویشتم
بەپیرێکی پشت کۆماو گەیشتم
لەچەقی رێگا ئەڕۆیشت لەسەرخۆ
سیپاڵ شرۆڵو بێدەنگ، گفتوگۆ
جل پینە قڵیشای خاوێن
بێدەنگ کزمات دیار بوو پاکداوێن
لۆچ لۆچ کەوتبوە نێو دەمو چاوی
تەکانی ئەدا بەپەشۆکاوە..!
خەڵک لەدوایا بەچەپڵەی دەستیان
جوێنیان پێ ئەدا، ئەو بێ وەڵام دان
دەمێک ئەبزووت، یا پشووی ئەدا
خەڵکیش زیاتر (چەنە)ی لێئەدا!! •
چوومە پێشەوە، لێم کردن پرسیار:
ئەوی کێیە وا مل کەچو هەژار؟!
لەوەڵام وتیان ئەو ە(ئاستی)یە
توانجی (ناراستی) رووی تێکردیە

نزیک بوومەوە، پێی دەم یارمەتی

تادەری بێنم، لەژێر هەڵمەتی

ئەو خەڵکەی زۆرەی نەزان و زۆرجار

منیش فرمێسکم بەگوڕ هاتە خوار

دەستم گرت پێم وت: هەردوو هەژارین

منیش وەکو تۆ، وا لەئازارین

جا رۆژی دادێ (گەواهی[1]) بێنن

بلێن هەر ئێوەن، پەیام گەبێنن

---

[1] گەواه: شایەدی.

روبارێکی خوێناوی

ئەو بڕیارەی درووێنەی خەوی کردم

مەلی هەژار

لەفڕگەی ژان هەڵدەنیشێ

پێشمەگەی لێدادەبەزێ

هەرچی کانیاوی سەنگەرە

بۆ روباری بەهار دەزێ

***

بڕیار وایە

بەهار بێـت و،

دەیان چەپکە نێرگزی جوان

لەسەر گۆڕی شەهید بڕوێ.

بڕیار وایە

خوێنی رژاو،

لەڕووباری سەروەریدا

خوڕەی نەمردنی نەنوێ

***

بڕیار وایە

کۆتری دەنگی شوانەکان

لەقەد پاڵی شمشاڵێکا

فوو بکاتە جۆگەلەی دێ.

بڕیار وایە

تەوری دەستی خۆڕی بەیان

گڕ بەرداتە بارەداری زستانی شەو

بڕیار وایە

کۆتری دەنگی شوانەکان

لەدۆڵەکان شووڕ بێتەوەو

سواری رووباری خوێن بێ

ناوزەنگ ۱۹۷۹/۱۲/۲۹

سەری ساڵێکی ڕاپەڕیو

سەری ساڵە
وا کۆتری ژانی مریەم
هاتۆتەوە ناو هێلانەی مەسیح-ی خەم
مۆمی تەمەن
فوو لەخەوی مردن دەکاو
لەنشێوی تاریکی کێو دێتە خوارێ
خۆری تەمەن
بۆ ئاهەنگی بوک و زاوا
میوانی خەونی سوور دەبێ
وەک ڕەهێڵەی وەرزی بەهار
لەچاوانیا گوڵ دەبارێ

سەری ساڵە

ماچی شۆخی شۆڕش تاڵە

بولبولی ئاسمانی ئەمڕۆ

لەسەنگەری ژێر کرێوەی ئەم سەردەمە

لەگەڵ کڵپەی کریسمس-ی ئەشکەوتەکان

دەبنە گرمەو هاژەی بەخوڕی ئەم چەمە

***

سەری ساڵە

وا بڵێسەی چەندین ساڵی بنکەی سووری

پێشمەرگەکان بەتین دەکەین

لەگەڵ کێوە بەرزەکانا

چۆپیمانەو بۆ نەورۆزی قوربانیمان

ئەسپی هەژاران زین دەکەین

ئەی ئەستێرەی شەوانی ئێشک گرتنم

لەباتی من.. بەنهێنی

خەندەی جەژنی ئەماڵ بەرە

رەنگی خوێن و کەڵڵەی سەرە

ئەی ئەستێرە

خەندەی گوڵی ئەمساڵ بەرە

بەحەسرەت بوون بۆ ئەو شارەی

لەکانیاوی بینایی چاو

ماچی شادی بخۆنەوە

بۆ ئەوانەی بەئاواتن

خەمی گڵکۆی شەهیدەکان

بەشەونمی سەروەریی خۆر بشۆنەوە

ئەی ئەستێرەی یەکەم شەوی ئێشک گرتن

بۆ بەیانی

کە چویتەوە بۆ شاری سێدارەو کوشتن

ئەی ئەستێرە، وا تێنەگەیت

فرۆکەیتو، بۆدومانی دوژمن دەکەیت

لاسای فاشیست نەکەیتەو

من دەمەوێ

چەپکە گوڵی نامەی رزگاریم بەیتەوە

سەری ساڵە

ماچی شۆخی شۆڕش تاڵە

باڵە فڕەی خەمی لەیلا، هەورێکی گران ئاسمانە

رەوتی روباری کوردستان

هێرش دەبا بۆ دەریاکان

باڵەفڕەی گڕی لەیلا

لەتوورەیی بوورنەکان دەخواتەوە

لەسەر چڵی

بیابانی گڕ هەڵدەنیشێ

کەو دێنێتەوە کێوەکان

ڕشانەوەی شۆڤینییەکان دەشواتەوە

زەڵێ ١٩٨٠/١/١

رووبارێکی خوێناوی

بۆ دووەمین یادی شەهد (ئارام)ی تێکۆشەر پێشکەکە

ئێوارە بوو..

شاسوارێ هات

ئەسپی سپێدەی راپەڕاند

خۆری چاوی هەژار هەڵهات

ئێوارە بوو

بەسەر لوتکەی ئارامی شۆڕش هەڵگەڕام

پەنجەی خوێنم

بەناو چاوی دوژمن تەقیو، لێێ دابڕام.

ولاَت شەوەو

ئەستێرەکانیش پێشمەرگەن

لەشەقامی بورژواکان

هەراج خەوەو

گوڵی چەکداری زامەکان

رۆڵەی ئەم دێیە بەجەرگەن

***

شاسوارێ هات

خەمی شەهاب-ی هەڵگرت و

دای بەکۆڵی گڕی هەتاو

چەکی جەعفەر-ی هەڵگرت و

نای بەسنگی حوزەریانی لەژان سوتاو

تیشکی ئەنوەر-ی دا بەکۆڵ

هێنای بۆ ناو سەنگەری دۆڵ

***

وڵات چەمی خوێنی زۆرە
دەنگی ئارام
لەزۆر گوڵدانی چەم روا
هەموو کێویچکەی کوردستان
ئێستاش چاوی یەکەم سەنگەر
بەخوێنی کاک ئارام دەشوا.
هاوڕێی شەهید..
وامەفرەزەی وشەکانم
بۆ دێهاتی هۆنراوەی جوان
لەیادی تۆ
زەوی خەمم

بۆ جوتیاری هەزاری گوڵ دابەش دەکا

وا مەفرەزەی دەربڕینم

بەگژ غەریبیدا دێت و

وەکو سرودی سەرکەوتن

رستەی: گەمارۆی کوردستان

بەیادی تۆ پێشکەش دەکا

هاوڕێ ئارام

گەر رەشەبا

کۆزە ئەسپیندار سەربڕێ و

جۆگەی خوێنی،

زۆرەملێی کاروان ببا لەدەشتی شەو

کارگەرەکان چاوی کووره دەکێڵنەوە

زریانیش بێ

خێوەتی ئارام هەڵفڕێت

هێلانەی کەوی ئاگرین

لەدەروونی برسییەکانا دەهێڵنەوە

گەر کرێوە

بەفری سپی بکا بەکفنی ئەم خاکە

قرچەی هاوین، چلەی زستان

تا بەهار دێ

رووبار لەمردن بێباکە

زەڵێ ١٩٨٠/١/١٠

مێژووی ئازارەکان سەوزە

سەردەمێ بوو

رەشەبایێ

بەئەستوونی چوار چرادا

کۆچی سێدارەی هەڵواسی

هات‌و رۆیی

تانەگریاین کەس نەیناسی

***

رەشەبایێ

ئاگری باڵ گرتووی سەوزی

لەخامۆشی بەهار نواند

لافاوی گریانی سنە-ی

لەخوێنی سابلاغدا خنکاند

ڕەشەبایێ

لەشەقامی شای ستەما مافی گرتو

نانی هەژاری وەدەردەنا

هەناسەی ژان وەک شەماڵی هەتیو گریا

گریا.. گریا..

گریا..

***

ڕەشەبایێ.. هاتو ڕۆیی

لاوکی پیادەی بن بناری شۆڕ کردەوە

سرودی چەکی بڕواکان

بۆ هەڵدێری گەرووی مردن

کەوتەوە ناو دەنگی دوژمن

کەدیواری یانەی زۆردار بەرز بووەوە

پرسیم خشتی ئەم دیوارە

لەکوێوە دێ؟

شیشی پەنجەرەیێ وتی:

گڵو ئاوی کوردستانەو

لەئینجانەی دەرگاکانی ئازار دەڕوێ

دەبنوارن..

قەنارەی زستانی بەفر

چۆن گەرمایی خوێنی برسی دەخنکێنێ

دەبنوارن.. خوێنمژی نان

چۆن فەلاقەی دارکاری شەو

لەسەر سینگی ئێسکـو پێستا دەسوتێنێ

دەسەیر کەن..

دیلە گیراوەکان تینون

ئارەقەی شەق دەخۆنەوە

بەندە هەژارەکان برسین

وەک خەرمانی خامۆشی لاو

لەدوای کوشتن

تەرمەکانیان باڵدەگرن و دەڕۆنەوە

بۆ ناهێڵن قەتارەی خەم

لەزەلکاوی بەندیخانە وێنە بگرێ

دەسەیر کەن

ئادەمیزاد تیشکی خۆرەو

لەدۆزەخی مردووەکانا دەستوێنرێ

بۆ ناهێڵن

جوتیاری دڵ لەدێهاتی سنووری گیان

سەربەست بژی

بۆ بەهۆرەی زۆرەملێی تۆران دەکوژی

***

دەبێ چاوی هەتاوی ژان گەل ببینێ

خەرمانی باوەڕێکی سوور

بۆ هەژاران، سکی تێربوونی بنوێنێ

دەبێ گڕ بێ

خۆر بەکوردی لەکێوەکانا باڵ بگرێ

تارانکـو چۆغەی ئازادی

لەئاوزەنگی رەگی گوڵ

تفەنگی بەرگری بگرێ

تافرمێسکی گوڵاڵەکان

بەبرژانگی لێدان بسڕێ

***

دەسەیرکەن..

بازامەکان، ئازارەکان بناسنەوە

گیراوەکان، سێدارەکان بناسنەوە

بابێدەنگیی بچێتە بەردەمی چەقۆی هەڵسانەوە

باتاریکیی لافاوی کپ بڕوا بەرەو کشانەوە

وا شارە خنکێنراوەکان بەجێ دەێڵین

بەرەو سەنگەر. بەرەو شۆڕش

هەویری ئازوخەی برسی

لەهەورازی ئاوازی گەلدا دەشێلین

دەبا ڕێگا لەگەڵما بێ

ئێمەش خوڕەی روبارێکین

چونکە هەموو گوڵی خەونی منالآنین

باخی رزگاری شارێکین

***

دەبتوارِن ئەم هەتاوە

جامی سەری پاسدار-ی شەو دەپەڕێنێ

ئەم هاتاوە دژی تۆپ‌و تانکی دوژمن

دەنەڕێنێ

دەبنوارن وائەمجارە

شەپۆلی لاوکـو حەیران

گەیشتە گوێی لەخەو هەڵسان

خەونی گەرمی دڵدارەکان

تەونی خوێنەو جوتیارەکان وا دەیچێنن

برینی قوڵی دەزگیران

کاروانێکی ئاگرینەو

لەگەرمیانی دەشتی تینو

تۆڵەی هەڵواسین دەسێنن

لەکوێستانی چیای برسی

تۆڵەی ماندوو بوون دەسێنن

زەڵێ ١٩٨٠/١/١٥

چەپکە گوڵێ بۆ یەخەی هەڵوێستی ژنەکەم

وەک خەمێکی باڵداری شار
لەهێلانەی خۆر دەگەڕام
کەتاریکیی شقامەکان پێیان زانی
هاتن دەرگەی سبەینێیان لێ کلیل دام

***

خۆشەویستم
ڕەنگە فرمێسکی غەریبیت
لەکانیاوی تەنیایا هەڵبقوڵێ
ڕەنگە لاشەی کۆتری گیان
لەزیندانی دەروونی تۆ
وەک مەنجەڵی چێشت بکوڵێ

ئەرێ گیانە کەی هەناسە
لەناو جریوەی بەربەیان
هەواری دۆزەخی ماڵوێرانی
تکەی قەڵاشکەری سەرمای
لەئاگردانی دڵ دیوە؟
***
خۆشەویستم
دەشێ هێشتا تێم نەگەیت‌و
چۆلەکەی بیر بەسەر چڵی خۆزگەکانتا
جۆگەی بێزاری گڕ بگرێ
تۆ بڵێی هێشتا تێم نەگەیت...!
گیانە..گیانە

مامزی ئاوازەکان

لەکۆلانی ئاهەنگی شار کەوی نابێو

نابێ.. نابێ

نابێ لەئێستگەی دوژمنان

راو بکرێ.. باڵی بکرێ

***

ئەرێ گیانە

کە رووبارێ وشک دەبێ

کەنارەکان پەنا دەبەنە بەر پرسە!

کەپاییز دێ

گریەی ماڵە سووتاوەکان

وەکو لافاو بۆ روبار دێ

بەڵام گیانە

خۆ تۆ خوێناوی روباری..

تۆ هەتاوی

لەغەریبی

لەتەنیاییو تاریکیی زیندان مەترسە

***

خۆشەویستم

گەر پرسیان کوا هاوسەرت!

بڵێ رۆییو

نەیوست ببێ بەشۆستەکان

تا پۆستاڵی زوڵمی ئێوی پیا تێپەڕێ

نەیوست بمرێ

نەیویست ببێ بەڕێ

نەیوست قیر بێو

لەشەقامی پیاوەکانتانا خۆی هەڵسوێ

نەوەک زیلی رەشەباتان

گەردەلوول بۆ چیا ببا

نەوەک تۆپی کرێوەتان

خەرمانی دێ. بۆ گیرفانی بەغدا ببا

***

خۆشەویستم

بڵێ رۆیی‌و، پێی خۆش نەبوو جارێکیتر

پەتی خنکان بێتە میوانی زیندانی

ئەو خەمی بوو

نیشتمانی زامەکانی بسوتێنێ‌و

گوڵی شۆڕش، لەدووری ئەو گریانی بێ

***

ئەرێ گیانە.. کەپرسیان

بڵێ رۆیی‌و.. چونک ئێوە دەتانەویست ماشێنێ بێ‌و

سەرمایەی ئێوە لێخوڕێ

بڵێ رۆیی‌و

نەیوست نانی دیلی بخوات

نەیویست تفی شۆفینیتان

رووی چەوساوەکان سواغ بدات

دەتانەویست شاعیرێ بێ

کوێستانیی بێت. گەرمای بیابان هەڵمژێ

هەژارێ بێت، چڵکاوی ئێوەی پیا بڕژێ

خۆشەویستم

گەر پرسیان: کوا ئەو گڕە

بڵێ رۆیی‌و، بەم زستانە لەئاسمانی

هەژارانا دادەگیرسێ

بڵێێ رۆیی. بەم سەرمایە

کێ بزانێ روتو قوتە، لەو دەپرسێ

گیانە:، بڵێ

ئەو ئاگرە، بەردەبێتە رقی ئێوە

ئەو ئاگرە، ئاگردانی پێشمەگەیەو

بابەگوڕگوڕی جوتیارە

تاوی گەرمی کرێکارە

ئەو ئاگرە، عاشقی ئازادی گوڵە

بۆیە باخی هەموو دنیای لالەبارە

***

وەک خەمێکی باڵداری شار

لەهێلانەی خۆر دەگەڕان

کە تاریکی شەقامەکان، پێیان زانی

هاتن دەرگەی سبەینەیان لیٚ کلیل دام

بەڵام لەشکری نیوەڕۆ

شاری خەمو تاریکیان داگیرکردو

سروەی خۆر، بوو بەوێردی هەژارەکان

کلیلی خوێن، دەرگەی رزگاریی کردەوەو

بوو بەگوڵی دڵدارەکان

زەڵیٚ

١٩٨٠/١/١٩

سوردی هەژاران

ئەی چەوسێنەر.. نان دەپرسین
تۆ ناتوانی ئێمەی هەژار قەدەغەکەی
ئەی داگیرکەر، هێزی برسین
تۆ ناتوانی گەرووی شۆڕشمان خەفەکەی
***

ئەی چەوسێنەر.. لەمڕۆ بەدوا
کەس ناتوانێ رەنجی کرێکاران ببا
هۆ داگیرکەر.. لەمڕۆ بەدوا
هێز ناتوانێ.. بەری کوردستانمان بخوا
***

هۆ چەوسێنەر..

والەشکر سک سوتاوان ئاگر دەگرن

هۆ داگیرکەر.. زامی ئێمە

وەک هێرشی ئێوە دەمرن

ئێمە دەژین... لەناو بنکەی هەتاوی ئازارا دەژین

روبارێکین... لەگەڵ روباری گشت جیهان رێگە دەبڕین

٧ هۆ داگیرکەر..هۆ چەوسێنەر

ئێمە گڕی چاوی ژانی کارگەرانین

چەکوشێکین..کێوی فاشیزم دەڕمێنین

مافی هەژار... بەتفەنگی گەل دەسێنین

زەڵێ ١٩٨٠/١/٢٥

جەژن

گەر نەورۆزی دوێنێکەمان

لەناو شەپۆلی ئازارا

ئاشبەتاڵی

سەرکردەکانی خەوتن بێ

ئەمڕۆ دەنگی راپەڕیوان

دەنگی منالانی هەژار

دەبێ جەژنی سەرکەوتن بێ

زەڵێ ١٩٨٠/١/٢٦

کۆتر

گەر دوژمنان
نیشتمانم گڕ تێبەردەن
پەڕی ئاشتیم یەک یەک دەرکەن
وێران بکەن هێلانەکەم
هەزار جار پێم بڵێن کۆتر
پارێزگاری لەخۆم دەکەم
هێرش دەبەم.. هێرش دەبەم

زەڵێ ١٩٨٠/١/٢٧

زیندان

مامزە کێوی مافەکانم
لەزیندان بێ، یا لەشەوی شارا بمرێ
لەکەنداوی خوێنا بژی
یا وەک نێچیر لەژێر گۆچانی راوچی بێ
یاخەڵوزی، گڕی شریخەی قامچی بێ
گەر سنووری لێتەنرا بێ
با هەر گۆڕی جەژنەکانی
لەناو زوڕنای بەهارا بێ

زەڵێ ١٩٨٠/١/٢٨

زەنگی شۆڕشی کرێکاران

ئاوو گڵی ئەم سروشتە
بۆ پێویستی خەندەی مرۆڤ
دەکەین بەهۆنراوەی ژیان
پێستی ئەسمەری ئێمەیە،
بەردو خشتی خانووی بەرزو، شەقامی شار،
دەشێلێت‌و ئارەقەی خوێن
هەڵدەسوێ لەگیانی دیوار
ئێمەی هەژار. بەتەشی‌و تەونی بیری ژان
پێست‌و خوری، لەکارگەی دەست‌و پەنجەدا
کەوش‌و بەرگی ئادەمیزاد بەرهەمدێنین
هێشتا نیوەی جامی رەنجمان
بۆ ماندوێتی لەش ناستێنین
***

ئەگەر ئێمەی بەلەنگازان

شوانی هەموو پەزی گیابین

گۆمانی مێشکی گرگرتوو

خۆ دەتوانێ

فیودالٚ بۆ یار هەڵگرتنی رێ راگرین

ئێمەی هەژار، ئێمەی ئازا

خۆ دەتوانین خورەی روبار، گەواڵەی قین

بێنینە سەر شێرە بەفرینەی زەمین

ئێمەی هەژار.. دەمانەوێ سەرکردایەتی گەل بکەین

کونە کایەدەست، دەنێ هەردەم لەسەرکەوتن دڵنیا بین

ئێمەی نەبەز، پێشمەرگەین و

دەبێ لەچەکدارانی دوێ. ئێمە جیا بین

***

ئەگەر ئێمە، ڕەوتی هەموو زێرابەکان
لەناو بۆڕی ژێر شەقاما بخنکێنین
چڵکـو گەردی کۆڵانی شار
بەفربەندی گەسکی تێڵا
ئارەقەی سواڵکەر بڕژێنین
چۆن ناتوانین، چەوسێنەر وەکـ پەز لێخوڕین
چۆن ناتوانین، خوێنمژی گەڵمان سەربڕین
وەکو چۆن بیر، بەناوی مێشکی ئێمەی تینو، ئاگر دەگرێ
وەکـ چۆن گوللە بەناو لولەی کلاشنکۆفا ڕێ دەبڕێ
چۆن برسێتیی نان دیلی دەکاو
لیکاوی گەدە دەڕژێنێ
واش دەستـو تفەنگی ئێمە، بەخوێنی سوور
یاسای دەوڵەت، لەبۆرژواکان دەسێنێ
دەوەنی گڕ، ئەگەر لەناو هەرچی زەویو کێڵگەکانی
چەوسانەوەو ئازار هەیە

بەهۆ هۆی دەنگـو حەیرانی ئێمە بڕوێ
گەر تەبارەی هەرچی جامی ژیان هەیە
ئێمەی سەپان دروێنەی کەین
ئەگەر دەستی جوتیاری دێ
بەشەنەبای خەرمان بسوێ
بۆچی هەرچی تەمبەڵ هەیە
سواڵکەر نەبێ
بۆچی هەرچیماندو نابێو حەساوەیە
لەژێر دەستی ڕەنجدەر نەبێ
***
ئێمەی هەژار.. ئێمەی ئازا.. وا پۆڵا دەتوێنینەوە
هەرچی چەکی قورسیش هەیە
ڕەنجی ئێمە باری دەکا
لەمڕۆ بەدواوە هەموو ئارەقەی ڕژاومان دێنینەوە
***

ئێمەی هەژار، ئێمەی ئازا وا پۆلا دەتوێنینەوە
هەرچی خەمی قورسیش هەیە
بەسەر پردی ئێمە دەڕوا
ئەی بۆ خوێنمژ گوللە بێت و
لەناو لولەی زامی خۆمان،
تێمان خوڕێ!
بۆچی ئێمە، ئێمەی برسی، ئارەقەی چاو بخۆینەوە
بۆسەر لەنوێ، بۆ راپەڕین
بۆ شۆڕشی یەکجارەکی نەژیێنەوە
ئێمەی کارگەر چاک دەتوانین
ناڵەی هەژار، خەمی کۆمەڵ
لەشەوی تون.. بۆ هێلانەی هەتاو بەرین
ئێمەی هەژار، چاک دەتوانین، لەکێڵگەی خوێن
لەکانی نەوتی ئاگرین
لەسەنگەرا.. دەست لەملی سۆشیالیست بین
چاک دەتوانین، لەمردنیش یەکسان بژین
***

ئێمەی هەژاری پێشمەرگە کلاشنکۆفی برسێتیمان
توپی تینووی دیلێتیمان،
دەڵێ: ئالاَی رزگاریمان، با دژی چەوسێنەر هەڵکەین
لەخاکی شۆڕش و تفەنگ، هەرچی چەکی کارگەی سوورە
لەکوردستانی کارگەران
دەبا بڕۆین.. بڕۆین لەگەڵ ئاوازی جەنگ

زەڵێ ١٨

خۆری برسی بەهیچ

هێری داناگیری

گەر بەرزایی چیاکانمان

وەکو چەکی ماشینێ رێ قەدو باڵای کپ بێتەوە

گەرئازایەتی پێشمەرگە، وەکو شەپۆلی روبارێ

ماچی کەنار بکاو بنوێ

(ئاو مارک)ی خوێن بگرێتەوە

ئەوسا لەچاڵی دەشتی شەو

رەگی ژانی بەرزێتیمان،

لەقوڵایی برسییەکانا دادەچێنین

ئەوسا بیری ئیرتوازی

لەناو کێڵگەی هەستی هەژار هەڵدەکەنین

ئەوسا بازارِ، کۆڵان، شەقام.. دەگرییێنین

دەرگای بەهار دەکەینەوە

گەنم و تفەنگ. رزگار بوونی چەوساوەکان

بۆ خێزانی شەهیدەکانی ئەبەینەوە

***

ئەگەر لوتکەی هەژارەکان بەرز نەبێ

ئەی چی بەرزە؟

دیارە چاڵی بورژواکان

سەربەرەو ژێر، بەرزیی تیایە

دیارە کۆشکی سەرمایەدار

رەنجی گیانی کرێکارەو

ژانەکانی بەرزی تیایە

ئەگەر پێشمەگە برسییەکان ئازا نەبن

کێ ئازایە؟

دیاره زاتو دەست بڵاوی دەوڵەمەندان

سەرمایەی ناو کۆگاکانیان

خوێنی ئازایەتی تیایە

***

کە گلێنە

سپێنەی چاو دەکا بەهێلانەی بینین

کە هۆشیاریی

سەنگەریی مێشک دەکا بەفڕگەی ڕاپەڕین

هەتاو بەخۆی ئەسپی ڕێگا، ئالیک دەدا

ڕوبار بەخۆی، خوڕەی دڵی شۆڕش دێنێو

گوللەی شەپۆل

چەپڵەی سەرکەوتن لێدەدا

زەڵێ ١٩٨٠/٣/٢٦

وشه گوڵه‌کانی
پێشمه‌رگه‌ی شیعر

ئێواره‌یه‌.. چاوی سووری روناکیی خۆر
بوخچه‌ی زامه‌کانی ئه‌مڕۆی
له‌کۆچێکا پێچایه‌وه‌
ئێواره‌یه‌و، دیسان شه‌ڕه ته‌قه‌ی رۆژمان
به‌ڕێ کردو،ئه‌و شه‌وه‌ی که خۆشمان ناوێ
بۆ باوه‌شی ئیسراحه‌تمان رژایه‌وه‌
قاچی سڕمان.. به‌پێڵاوێکی قوڕاوی
بۆ ئه‌م گونده هه‌نگاو ده‌نێ
۱۰ پێشمه‌رگه‌ین

شەو میوانی خەمی مزگەوتی ئەم گوندەین
تاجوتیاران.. بۆگیانی سەرما بردوومان
هەندێ گەرماییمان بەنێ
***
ئێوارەیە.. ئەسپی پەرۆشی لاوی دێ
بەگوڕ تاوی خۆشەویستین
بۆ ژانی گیانمان
(چاوم کوێر بێ)ی دڵ گریاوی هەژارەکان
کۆرسی سارێژی دەروونەو،
دیارە، دیارە رەنجی ئێمەی پێشمەرگەی سوور
لەم دیهاتانە پێدەگا

ئێوارەیە..

خەڵکی لادێ

وەرن چاومان

لەخوری گیانبازیتانا

دنیای برسییەکان دەبینێ...

وەرن دڵمان

لەناو خوێنو برینتانا

گڕی تینوی جەنگی گەل دادەگیرسێنێ

زەڵێ ۱۹۸۰/۲/۲٦

بۆ! بۆ! بۆ!

دورگەی مانگی ئەفەریقیا(*)

میرنشینەکانی چیا

ناوی خۆیان لەسەر نەخشەی گێتی هەڵکەند

ئەی بۆ ئێمەی ملیۆنەها

دەیان ساڵە ژانی هەژار، دەگرێنین

ژەمێ نان و.

مافی رزگاریمان نەسەند!

زەڵێ ١٩٨٠/١/٢٩

(*) مەبەست لە (جزر القمر)ە.

وەڵامی نوێخوازێک

وتیان، وتمان، نوێمان دەوێ
ئێمەی نوێخواز، نوێمان دەوێ
تاگیانێکی گەرمو چا و تیژمان دەسکەوێ
تاکو بەچکەی بێشکەی ئەمڕۆ
بەئاواتەوە، ماچ بکەین
لەبازاڕا.. دەسترازەی کۆن، هەراج بکەین
***
دوێنێ لەپێرێ، نوێتر بوو
کاکم لەباوکم جوێتر بوو
ئەگەر پێرێ خوێنیان دەڕشت
بەڵام دوێنێ..
بەبێگاری خەڵکیان دەکوشت
دوێنێ لەپێرێ نوێتر بوو
ئەی بۆ هێشتاوەک جارانین
دیارە ئێمە.. بانگی نوێخوازی نازانین

نەمتوانی...

ویستم واز بێنم..
لەیادکردنەوەی ژینی لاساییم
یا کەم بێمە لات، ناوت کەم بێنم
چونکە لەگەڵتا یەکبووی ئاساییم
ویستم وابڵێم کە ژینی پێشووم
هیچ نەگۆڕاوە، وەک روو سووری رووم
بەڵێ وام ئەویست،نیگەران نەبم
وەک گێژەلووکەی، دڵداران نەبم
ویستم پێکەنم، شادبم، مات نەبم
خەمخواری واتەی وشەی (لات) نەبم
چی بکەم نەمتوانی! گیانە کەم ئازار
هەستی وروژاو بەجۆش کەوتە کار

بۆ بیرکردنەوەت، بۆ بینینی تۆ
زوو زوو هاتمە لات هەر بۆ گفتوگۆ
چاوی دڵ بووە، ئاوێنەی باڵات
تا فریشتەکەی تۆی تیا بنوێنێ
تا لە پارێزگای دڵ یا هەر شوێنێ
لەبەرچاوا بێ
تا بەکفکفەی خوێنی کانی دڵ
ئاو بدرێ چڵی خونچەی سووری گوڵ

١٩٧٠/٤/٢٧

وەڵام

گیانە نامەکەت...

نامەی سەرکۆنەو کاری زامەکەت

بەدڵ خوێنمەوە پتر لەجارێ

نمە فرمێسکم بۆی کەوتە خوارێ

جۆشی سکاڵای ناخی دەروونت

دڵداری روونت..

پاڵی پێوەنام

تا دەربڕم هۆی قوڵی و کوڵی زام

سەرکۆنەم مەکە تاکە نازدارم

بۆ دەرنەبڕینی وتەی تەڕ شیرین

وتەی ناسک و پڕ سۆزی دێرین

جا دڵنیابە..

چاک دڵنیابە، خۆشەویستەکەم
شەیداکەی دوێنێو تۆپەرستەکەم
بەڵام گیانەکەم
ئەوەی ئەبیستم،هەرچی ئەبینم
ئەوەی تووشی بووم
ئەی گۆشتی، تەنو دەماری ژینم
ناچاری کردووم..
لەجیاتی وشەی پڕ (خۆشەویستی)
یادی رابردوو رۆژانی مەستی
وشەی (پەرستن)
(ئەندێشە سوین لەلەشی کوشتن)
چەند وشەیەکن ترسناک مەبەست
(نەڕە)و (زرمە) بەهەر (دەنگو تەقە)
هەر باسی (راستی)و (هەڵە)و رێی (هەقە)

(بڕین‌و دڕین). (مردن‌و گریان)
ڕێچکەی هاتوچۆ بۆ سەر کوردستان
وشەی (کوشتن)و (ئاگرەو ئاسن)
مێشک‌و دڵ‌و گوێ لەوانە کاسن
بۆیە گیانەکەم، چیت بۆ بنووسم؟
ئەو سروشانە بۆ من هەوێن بن.
یەک لەیەک پتر وا دڵ تەزێن بن
چیت بۆ هەڵبەستم..؟
چۆن ئاودێری کەم بەسۆزو هەستم؟
بێمەوە دۆخی وەک هەرزەکاریم:؟
لەبیرکەم هەستی نەتەوایەتیم؟
بیخەمە ئەولا گشت کوردایەتیم؟
لەپێناو تامی کۆستی دڵداریم..!!
زۆر چاک بزانە من گۆشت‌و خوێنم

چۆن تۆ پەرست بم مەرگیش بدوێتم؟!
خۆ (ئەمۆنیا) نیم..!
ماوەی چرکەیەک ببمە ئاوو گاز
لەژینی خۆشم زۆر دڵنیا نیم
تادەست لەمل بین لەباخی مراز
ئازیز من لاوم:
جەزرەبەو دواوێ کەتێی ئاڵاوم
یا ئەو دەردانەی گەل گیرۆدەی بوون
ئەمانبەن بەرەو گۆڕی لەناوچوون
پێویستی زۆرە! بەیارمەتی تۆش
لەگەڵما وەرە، دڵت بێنە جۆش
نەک بۆ مەبەستی وشەی (دڵداری)
بۆ رابواردن یا بۆ گریەو زاری
بەڵکو بۆ (خەیات)

باخۆشەویستی..

وەک مەشخەڵ بێ بۆ رزگاری وڵات

دەس لەناو دەس بێ..

سەرکۆنەم مەکە، ئیتر بابەس بێ

شادیو بەختیاری گەلو نیشتمان

بابێتە بەری رەنجی تێکۆشان.

***

فرمێسکی ناو لۆچی ئاڵ

کیژۆڵەکەی شارستانی

منی لادێی کوردستانی

خەناوکەکەی.. ناخی زەوی

دەئاڵێنمە...

ملی کارگەی قەندی شارت

تاپێ بگا.. تابرسکی رەنجی پارت

***

کیژۆڵەکەی شارستانی
منی لادێی کوردستانی
تا تەمەنی هەشت نۆ ساڵی
لەگوندێ بووم..
بەکلیلی دەرگەی خۆرم نەدەزانی
رێبوارێکی ماندووی رێبووم
هەموو ساڵێ...
رەنجی باوکم هی باپیرم
دەپیورا بەربەی رەنج خۆر
جەواڵی خەم.. بار دەکرا لەگیانی پرسوێ
بۆ بارەگای چەوسانەوە، دەبرا بەزۆر
بۆ ئەوجێیەی.. تا ئەمرۆکەش
مافی تووره، لەوێ دەدوێ!

جا گیانەکەم، لێم بوورە

لەو نەریتە نایلۆنییەی

گیانی ئەو مردووە برسییەی

لەمنت دەوێ

ئەو ژیانە.. لەمن دوورە

***

کیژۆڵەکەی شارستانی

دەستگیرانی.. منی لادێی کوردستانی

تۆ واز بێنە لەژیانی بورجوازیت

لەبیرت چوو خۆشتەویستم؟

لەبیرت چوو، وشەی ناخی هەژار خوازیت؟

دەوازبێنە

لەئاڵۆزیی بیری دوێنێ

لەو گۆرانییەی..

هەستی زیندووم دەگرییێنێ؟

دەوازبێنە.. لەئەندێشەی کۆشکـو تەلار

لەنازی نێو.. جانتای دینار

دەوازبێنە.. دەوازبێنە.

***

چەپڵەی ژێر دەواری زام

کاتێ مرۆڤ هەڵگژایە ئەستێرەو مانگ
خواستی ژینی سەدەی بیستی یەکالاکرد
بۆ رزگاری لەدیلێتی هەزاران بانگ
بەهێزو بڕی یەکسانی..
دەرگەی سەربەستی والاکرد
بەڵام کاتێ
گەڕامەوە بۆ شارەکەم
دیتم، بیستم لەووڵاتە وێرانەکەم
گەشتەکانی خەو بینینی ئاڵۆزکاومان
لەژێر لێفی خۆ حەشاردان
بویتە حەزیاو تانەی چاومان
مووچرکە لەژێر سەرین‌و جووتێ باڵمان
مات‌و مووڕو بێدەنگ مایە!
خێوی درۆی هیوای هەرگیز نەبینراومان
بەچیرۆکێک ئاخنرایە گوێی مناڵمان

لەبەندیخانەی دەربڕینا!!

دەستی نهێنی

درزی پشت پەردە

گورز ئەوەشێنێ

بچرپەو لرمەی لەهەموو شوێنا

مەلۆتکەی زۆر جێی بەئاگا هێنا

ئاوێنەکانی پەنجەرەی شکاند

شەوی روو رەشی کردین بەگژا

کەوتە شارەکەو بۆ ژوور خۆی خزاند

دووکەڵی مژی جگەرەی دەمی

تیشکی رووناکی ناوی هەڵلوشی

لەکەی (چوار) پەنجەی رەش بەمەرهەمی

وەک جل پێ پۆشی...

جا لەجەرگەی شەو

دیلی کەڵەپچەی لای دەسبێنی خەو

لەسینگی رەشا، بەچەندین نزا

گێلانە گەڕان لەکۆشی دزا

یا چاو شارکێی ژێر شاخو دارو چیا

دەس لێوەشاندن

دووبەرەکیو جیا..

ئەوانە هەمووی...

لەهەوێرێکا.. گەنمی لەکیش چووی

کردە پرپۆڵەی جووجوڵەی دوژمن

***

چاوتێر نەبووی خوێن

بەئاوازێکی نزمی هەست بزوێن

کە (سینگ ئەکوتیو جاریێ سینگ ئەخوا)

یا بۆ پوول ئەگری..

کوا ئەژی؟ ئەمری

چونکە جەستەی بێ جلکـو نان دوا

گلۆلەی لێژە، هەر ئەبێ بمرێ

***

بەو گەردەلوولەی.. تەمی هەناسەی گەرووی دوژمنە

سیی جەستەمان پڕ (ئۆکسجین) ناکا

بەو سازە زرەی هی تانکـو تۆپە

بانگی ئازادیو ئاشتی ژین ناکا

لەگوێچکەمانا، هەر زرپـو زۆپە

کۆترەکەی راستی، هێشتا هەر ونە

ژووری زستانی کورد هەمووی کونە

نوزەی نەخۆشی، دەستێکی لەرزە

ئالآی سەربەستی پێهەڵنابڕێ

بەقیژەی منالٚ یادەنگی هەرزە

بەڵێ، بەم جۆرەش دەنگـ دەرنابڕێ

***

درزی دیواری یەکماڵو خێزان

سواقی پەنجەی چڕ، پیا هەڵسوینی جوان

زۆر بەدڵسۆزی، ئەبێ دایکی بێ، تاکو پڕیکا

ئەو چاوەشانەی هەر لەسەر شانۆن

دەهۆڵی شەوی دەس قالۆنچەی کۆن

دەنگی نەوەی نوێ ئەبێ کڕیکا

***

لەشکری هەستی دەم بەمزکێنی

ڕۆژ ئەجولینی

ساتمە کاروانی شۆڕش بەرەو خۆر

تارمایی شەوی ڕێگە راوئەنێ

چاوی بەیانی هەڵدێنی بەزۆر

ڕۆژی زگاری بۆ کورد ناو ئەنێ

***

هەر لەبیرمە

سروشت ئەمڕۆکە شێواوە
دڵێک لەجووڵە وەستاوە
پەڵەی هەوری ئاسمانی شین
وا لەداخا کردی بەشین
لەبەر بێداری خوێن مژان
زەمینیان خستۆتەهەژان
لووتکەی سپی...
بەڕەنگی دوانی زۆر کپی
بەدڵۆپێک خوێن تواوە
دڵی (کورد) خوێنی تێزاوە
هەستی گەرووی شمشاڵی خەم
لەگەڵ خوڕەی خوێناوی چەم

دەروونی گشت لاوێکی مەرد
لێی ئەپروشکی گڕی بێگەرد
هەموو سەرجەم
وتیان: خامە رابەرمان بێ
بۆ (شین)ی لاو نوێنەرمان بێ
منیش پێنووسم خستەکار
بۆ هەڵوێستێک، ناسک، نازدار
بیروسۆزم بۆی بوو دەرفەت
تا هەڵرێژم ئاخ و خەفەت
تێکەڵ کڵپەی گەرمی خەبات
کردمە تابلۆی بەرزی ئاوات
بۆ پاڵەوانی (پێشمەرگە)
بۆ ئەو لاوە جوانەمەرگە

که گوللەی نوێنەری چەپگەرد
وەستاندی، دڵی رۆڵەی مەرد
وەک ملوانکەی ئاهەنگی خەم
هەڵئەواسم یەخەم
جا لەجیاتی گشت هاوخەمم
هاوار ئەکەم پڕ بەدەمم
قەت نامرێ، هەر زیندووە
گەلێ هیوای بەخوێنەکەی ڕواندووە
پەیامی پاکی بردووە
پێشەنگی رۆڵەی خەباتە
بۆ ئەم خاکە
لەو وڵاتە

پەڕەی دڵی کوردی جێماو

بووینە شوورەی بەهەشتی لاو

(جوانترین گوڵ لای بەهەشتی)

کوردستانێکی رزگارە..

کە بەگشتی..

کورد بۆی وێڵو لەئازارە

هەروەکو خۆی بۆ ئەوە رۆی

بۆیە کە مرد.. نەمردووە

ئالآی کوردی.. نەخشاندووە

جا کاکە گیان گەواهانی کورد بدوێنە

گوڵی سەربەستیم بۆ بێنە

هەولێر ١٩٦٨/٥/١٠

بۆ ڕۆڵەکەم

ڕۆڵە: سەرت نا بەکێڵی زێڕین
بەمێژووت سەلماند خەباتی دێرین
بۆ (کوردایەتی) تەمەن‌و گیانت
بەپاک بەخشی‌و بۆ کوردستانت
بەخێوم کردی وتم: بجەنگە
سەرت شۆڕ نەکەی بەم دەس‌و تفەنگە
تۆش ئامۆژگاری دایکی دڵسۆزت
لەگوێ گرت تاکو نەمری بۆ هۆزت
بۆیە ناش گریەم، سوپاس بۆ خوا
(جەرگم) بەردێکە بۆ پردی هیوا
ڕۆڵە: وانەبێ تۆمان خۆش نەوێ
هەتا بەڵگە بێ، تاکورد نەسرەوێ

ئەگینا تۆی لاو تۆی جوانەمەرگم

زامێکی گەورەی لەدڵو جەرگم

شانازی ئەکەم کە دایکی تۆمە

(هیواکەی کوردت) جێهێشتووە بۆ مە

هەزار سڵاو بۆ گیانی زیندووی تۆ

ئەی جێگە بەهەشت، قەت نەمردووی تۆ

تابلۆیەکی کۆن!

مەنجەڵی رەش سەر ژیلەمۆی کۆن
توێژاڵک تەڵخی، دەرو ناو پڕدۆن
کەوچک لەداری، نێو سووتاوی خەڵوز
بەدەست دێوێکە، ئەو ئەیکا بەکووز
رەش‌و رووتەکانی، مناڵی برسی
بەهانکە هانک‌و نزگرەو پێخواسی
هەموو دەس بەداس..
وتیان: دەی تێکە لەو چێشتە خۆشەی
لەدوێنێکەوە..
پێمان گەیاندو لێمان ئەپرسی
دیتیان هەر دۆنە، ئەو جەستە پۆشەی
بۆ هەڵسوێنەر لەسمێڵی بەراز
ئینجا قیژاندیان، وتیان: خەڵکینە
کوانێ کوردینە؟
نەگەیین بەڕاز!!

١٩٧٠

ئاهەنگی شیعرێکی گەڕۆك

کاروانی.. سەردانی شیعر
لەپێرێوە.. کەوتۆتە رێ
لەنیوەی شەو.. زەنگی پیتی وشەی ئاگر
دیتی،خەوتووی مەزاری ژان
لەگۆڕستانا، پرخەی دێ
لەشکری شەو.. دەس بەخەنجەر
بۆ بەربەستی هەڵهاتنی خۆر وەستابوو
تفەنگی ناو پێکی ئازار
لەئاگردانێکی وەستابوو
***

لەڕێگادا.. شیعری نەشمیل

خێرا، شووی کرد بەتێکۆشان
خەمدانی کورد..
لەئاهەنگی رق خواردنا
لەئاهەنگی بەرەو سبەی سەرکەوتنا
بوو بەدەهۆڵ.. کەوتە جۆشان.
کە خۆر هەڵهات...
گوڵێکی سور.. دەنگی هۆنراوەی هەڵهێنام
رۆڵەی بێشکەی شیعری بڕوا
ناوی (ئامانج) یان بۆ لێنام
هەر لەڕێگا...
وتیان: زۆری، وەکو (عیسا)، هەڵواسرابوون
گیانی (مهاباد)و (کەرکوک)، ئەنجن کرابوون
هەر لەو کاتا..
دڵی زەنگی کاروان هێشتا ماتە..
باستیلی شار.. سپارتاکۆسی تێدا قاتە

***

هەر لەڕێگا..

لەتینوێتی

گەرووی چرای تاریان پرسی: بۆ بێ ئاوی؟

وتی: ئاخر! دیجلە، فورات، پڕ لەزێروون!

***

چەند خۆش دەبوو..

لەدەشتی بیر.. کەخۆری لێئاوا نابێ

خێوەتێکمان هەڵدابوایە

چەند خۆش دەبوو..

زگی شۆڕش نانێک تێری بکردایە

نەک وەکو ئەمڕۆ..

بۆ چەندین جار حەواڵەی کۆشی خوا بوایە

***

ئای چەند خۆشە..

بەئاو.. وەڵامی تینوێتم بدرێتەوە

ڕەوایە..دەرگای شەویش.. بەڕووناکی بکرێتەوە

١٦/ئاب/١٩٧٢

وەڵام.. بۆ ئاگردانی شۆڕشێک لەزستانا

لەبیابانی ژینی زگ برسی
زستانێ بووم.. سەرمای خۆمم کوشت
لەداخی ژانی ئازاری پڕ مەترسی
ئای کەچی بکەم،
دایکی بیر، تاکە رۆڵەی سکی خەم نیم
رۆڵەکەمیان بردو کوشتیشیان..
بەکوڵ هەستم لەگەرمای چاو بێمە گریان
گریانێک نیم لەناو چاڵی بێبیستم
گریانێک نیم گوێی شەوی کەڕ بدڕێنم..
گوللەی گەرووی تینوییەک نیم
مەلی سنووری خنکاوی کەلاکی گیان

بەرووی چەقۆ هەڵفرێنم

ئای کەچی بکەم..

لەبیابانی ژینی زگ برسی

زستانێ بووم.. سەرمای خۆمم کوشت

لەداخی ژانی ئازاری پڕ مەترسی

ئای کەچی بکەم

تیشکی خۆری هاوین نەبووم

سەری کەچەڵ هەڵقرچێنم..

شخارتەی دەس سەرما بردووی زستان، نەبووم
لەجامیلکەی گڕو خوێنا..
لەفری زیوین، بسوتێنم
ئای کەچی بکەم..
وشەیەکی ئاگرین نیم
وا ئەو یارە لەباوەشی پۆستەبەری ئەم بەهارە
خەنجەرەکەی لەهەنیسکـو میکرۆفۆنی لەگەریانە
پەلاپیتکەی تفەنگی ژان
سێرەی بۆ سینگی زیندانە
چۆن ئای چی بکەم
ئەی ئەوەتە..

دەسکە جۆنی دەستی خەم نین

قینی زیوان لەگەرووی دڵ ناکوتین

ئەی ئەوەتە، کەژی ئاشی

خۆی وا بەخۆی ناڵێ، شەتین

ئەی ئەوەتە.. کارێزی گڕ هەوای بێدەنی نامژێ

بەردە دڕی گوێچکەی بوونی ئەو مەرگە نین

چۆن ئای چی بکەم..

شخارتە نین

بەدەست پەنجەی چەوساوەکان

وتەی گڕین..

بەدەم هاواری لاوەکان..

شەماڵ هەوری زگپڕی دایە بەرقاشۆ
بەچکەیەکی ژیرمان دەبێ، موژدە لەتۆ
هاکادیت
گوللە، تەمی ئەو زستانەی ڕەواندەوە
ڕووناکی، ئارەقەی بازووت حەواندەوە
برای تفەنگ.. هاکا دیتت
شانو شەپیلکی ماندوێتی
باخەڵی لەشی سەرما بردووی، بەخوێن پڕ کرد
هاکا دیتت، لافاوی چاو..
ساڵی (هات) زۆردارانی بەزۆر قڕکرد.

١٩٧٢/١٢/١٤

هەتاو لەناو دەریاری خۆشەویستیدا

-١-

لەهەورازی، بەرەو خۆرا..

کاتێ خەوتن، لێمان تۆرا..

ئۆتۆمبێلی،رێگەی پێچی خانزاد وەستا

بەئەسرینی دواکەوتنا.. لافاو هەستا

قەڵای رێگا.. ئەشکەوتی چیا..

رووباری خورِ

مەنەلۆجی کیژی سەیران.. لەلێوی کورِ

هاواریان کرد.. خانزاد لەکوێی؟

خانزاد لەکوێی..؟

وا بریسکەی باخەڵی چیای تۆیان سووتاند

کاسەی چاوی نەوەی تۆیان، بەخوێن گریاند

خانزاد لەکوێی؟!

چاوی کچە نەغەدەییان هەڵکۆڵیوە

دەیانی وەکو قەدەم خێریان کرد بە پەتا

گوڵی گەنجیی زۆر لاوی وەک جووتەبرا

لەبەهارە هەڵوەریوە

***

-٢-

خاتوو خانزاد:

باخی شانۆت

گوڵی ئێمی لێبۆن دەکرێ

رستی جل شۆرینی دڵم

دڵۆپی سووریان لێدەتکێ

خاتوو خانزاد

کوا ناتبینم؟!..

کەللەسەری سوپای یەزید

لەدیوانی قەلاکەتا.. کۆیتەوە

کوا ناتبینم؟!..

مەمکی تورتت..

لەگرەوی چنگی زۆردار بەریتەوە

-٣-

خاتوو خانزاد.. نازانی کێم؟

ئەو بریندم..

لەلەشتانا، تەشەنەبووم:

ئەوکۆترەم..

هەزارەها شالووری خەم

لەناو زامی باڵەکانمان..

سردووی پێشمەگە دەڵێن

خاتوو خانزاد

ئاسۆی مەندی،خوێنی سبەم:

بوویتە چاوی سەدان بەڵێن

***

-٤-

خاتوو خانزاد... نازانی کێم؟

ئەو کاروانە، دونیا دیوەم..

لەڕێی دوورا.. ئەسپی وورەم پڕتاو دەکا

نازانی کێم...

ئەو ئاگرەم...

بەربویمە جلکی ئەو کەسەی

ماسیی هەقیقەت ڕاو دەکا

٧٣/١/؟؟

ئەم وێنانە ئەمڕۆ میوانن

ئێوارە بوو، خەندەی ژانی چرۆی دەم کەل
چۆکی نایە دەم سنووری شەوو رۆژو
وتی: ئەی رۆژ دەبێ هەر بێیت..
باڵی گریاوی مەلی مەم
بخەینە مل دەستگیرانی سازی بێتەل
ئێوارەبوو، رووباری پڕ لە شوورەیی
وتی ئەی رۆژ دەبێ هەر بێیت
دەنا رووبار لەبارانت پڕ ئاو ناکەین
دەنا.. دەنا
بەرەو بەرزیت پڕ تاوناکەین
*

تیشکی گۆمی ژێر مانگەشەو وتی، وتی:
دەبا کاروانی بێدەنگی چیتر پەنا بۆ غەریبی
ئەمساڵ نەبا...
چیتر فەرشی حەسانەوە لەناو ژووری
هەناسەی ساردا رانەخا..
چەقۆی رووناکی مانگشەو وتی، وتی:
ئەو مەلەی کە تۆوی بێستان چینە دەکاو
دەشتەکانمان وەک هەتیوی بیابانان
لێناگەڕێم.. تیغی راوی جارەهای جار دەسوومەوە
دەبێ هەر خەم لەمەشکەی تینوو راژەنی

نەمبەی بەدواتا دەگریەم

گیانە، گیانە..

چلەی زستان.. رووت و قووت بم

ئاگری خۆشەویستی تۆ، لەناو گیانە

قرچەی هاوین..

گەر چوار دەوریشن دۆزەخ بێ

لەشم ئاگری کوێستانە

گیانە گیانە

خۆشەویستیم، پەڵەی داوی

ئەو بەچکەیەی

سەرکەوتن شیری پێداوی

گیانە بمبە..

گەر میوانی خنکانم بی، لەگەڵتا دێم

گەر خۆت، تەوری لێدانم بی، لەگەڵتا دێم

دەبێ بمبەی.. بۆ ناو دڵێ..

شەمەندەفەری سەردانی.. وەرناگەڕێ

هێڵی ئاسنینی بیری.. لەناو گەنمی سەپانایەو

هەر نابڕێ، هەر نابڕێ

گیانە بمبە، لەگەڵتا دێم

بۆ هەر شوێنێ.. گریان قامچی یاساوڵەو

پێکەنینی تیا زیندانە

گیانە بمبە.. بۆ کێڵگەیەک بێبارانە

بمە بۆ ئەو هەژارەی بێدەسگیرانە

لەگەڵتا دێم، لەگەڵتا دێم

بمبە، بمبە، دەبێ بمبەی

تاکو ژانی زامم ماوە.. نەکەی ئۆخەی

نیشان

بەپەنجەکەی فریشتەی خوا..
مەرەکەبی پێنووسەکەی خوێنی دڵ دوا
نووسی: ئێوە نیشان کران، بۆیە کترن
فەرموون بێخەم دەی دەستی یەک بەجووت بگرن
لەو باخچەیەی هەزارانی وەک ئێوەی تیا
بەبەختیاری، بژین، بژین، زۆر دڵنیا
دەست بەرستی مێخزنجیری تون داکوتراو
لەو ژینەی پڕ درِک‌و داڵەو هاژەی لافاو
ژیرانەو پاک‌و وریاو گوێ سووک ڕێگە ببڕن
لەکەژاوەی داهاتوودا، ئاسمان بدڕن
هەمدیس نووسی: دوو دڵ بەسترا..
دوو جەستەی پاک بۆ یەکتری مەرەخەست کرا
لەباوەشی گەرمی باوک‌و دایکی نازا
بۆ ژینێکی تازەی (جووتە) لەکار ترازا
(رەنجبەر)انە لەژنێکی پڕ لە (ئازار)
تۆڵ بکوتن: بۆ کۆرپەی نوێ بکەونە کار

١٩٧٠/٤/١٧

بنەگەی شوانکاری

ئۆپەرێتێکی یاری منالآنەیە

١٩٧٨/٨/٣٠-٢٠

تابلۆی یەکەم

(دێیەکی وشک‌و بێئاوە.. سێ چوار منالّ عوسەو شێرە، رەشە، بەرچاو دەکەون)

دەنگێ: (لەسیلەی قەبران هاوارە

دادگا بمدا لەسێدارە

دانانێم من مەیلی ئەو یارە

وەرگەڕێ بالآت های ببینم

بادەرچێ رۆحی شیرینم

عاشقان لەدوورەوە دیارن

رەنگ زەردو لێو بەباران

مەنعیان مەکەن خاوەن یارن)

عوسە: (بەراکردن دێتە گۆڕەپانی دێ بەئاوازەوە ئەمە دەڵێ)

هەرە لەقە هەرە لەقە

پەڕم وەک حاجی لەقە لەقە

هەرچی نایەتن بۆ گەمان

لەماڵ بەشی شاپو شەقە

شێرە: (مناڵێک سەر دەردەکا)

زەردە خۆر هێشتا هەر ماوە

زگی برسی کزو خاوە

باتاریکی قینی بڕژێ

شەمشەمەکوێر هەڵسێو بفڕێ

بۆ کەل بۆ کەل

مناڵ کوڕ گەل

بەرووی بەیانی هەڵدەگژێ

ڕەشە: هاتم هاتم

نووردیە نانی خۆم دێنمو

عوسە، عوسە زوو لاتم

زڕباوکی ماڵ

خۆی دەمنێرێ بۆ ناو مناڵ

هەرە لەقە، هەرە لەقە

بەم ئێوارە، چاوم زەقە

لەئێوە بێ هەزار سڵاو
دانو دەخۆن، یاخو پڵاو
عوسە: دانوو، دانوو
مەنجەڵ دەخەینە سەر ئاگر
گڕ دەکەینەوە سەر لەنوو
شێرە: دەبێ پێکی منیش بکەن
هەرچەندە زۆرم خواردوە
پرسی باوکم نەکردووە
تاخەوم دێ
ئەستێرەتان بۆ دەژمێرم
بەگورگ و ڕێوی دەسپێرم
ڕەشە: دەدانیشن.. کوڕ گەل هاتن
(کۆمەڵەیەک دێن)
بەڵام ئەگەر.
کوڕی ئاغە لەگەڵدابێ
تامی نابێ
فەرهاد: پەرتەی لێکەن.. خۆتان بگرن
بەفێڵ بەشەق.. دەری دەکەین
تایارییەکانمان سەردەگرن

عوسە: ئەو بەگزادە
هەرخۆی نایە..
زۆریش رقی لەفەرهادە
بەڵام تاوەکو بۆی بکرێ
یارییەکەمان لێتێک دەدا
زۆر وریابن
جارێ کەس جوێنی پێنەدا.
شێرە: (کوڕ کوێخایەو دەوڵەمەندە)
مناڵینە دڵ رەق مەبن
لەناوە خۆ.. فێری لێدانی شەق مەبن
(هەموو کۆدەبنەوە)
هەموو: یاری ئەمجارەمان جیایە
کوڕی هەژارانی تیایە
هەر منداڵێ تێکەڵمان بێ
دەبێ مەرجی گەمەی ئەمشەو
بکاتە کۆڵ لەگەڵمان بێ
رەشە: دانوو دانوو
گڕ دەکەینەوە سەرلەنوو
(دەستو پێیان درێژ دەکەن)

فەرهاد: حلول بلوول تەکامە

زەردو سوورو شەمامە

عەیشێ باوان.. لەخۆشناوان

دەگرێ چاوان

چاوی بەگو..

پێم تێهەڵچو..

عوسە: (شێرە تێکەوت لەو یارییە)

شێرە.. شێرە

پاشکۆی دمۆر بەتۆفێرە

تۆ خەوت دێ

تەبەیانی ناگەیتە جێ

فەهاد: پاڵدم بەستم..

گەر نەچیەوە.. بۆ کوێ بڕۆی

هەر دەتبەستم

ڕەشە: دەدەستی چەپتان هەڵبڕن

ئەی ئەوانەی فێری گرن

هەموو: هەرە لەقە هەرە لەقە

چاوی برینم زۆر زەقە

هەرچی نایەتن بۆ گەمان

لەوێ بەشی شاپو شەقە

(کەمێ وەستان)

دەڕۆین بەرەو قوتابخانە

کەئەوێ سەرچاوەی نانە

خوێندەواریو زانستی نوو

گڕە بۆ مەنجەڵی دانوو.

تابلۆی دووەم

(گەڕەکێکی، شارە منالّی جوتیارە دەرکراوەکانی گوندانی تیا دەبیندرێت، رێباز، هەریار، شاسوار، شۆڕش، عوسە، رەشە، فەرهاد)

تەمی زوێری گوندەکان

لەچالاّوێکی کوندەلاّنا

ئاغەو چەقەڵ

خوێنی چینە رانیان دەخوارد

لەقەرسیلی دەشتو دۆلاّ

باب هاتن.. وەک دێڵە سەگ

رایان دەبوارد

کۆچی جوتیار..

بارگەی نایە ئەسپی ئاوات

بۆ شار هاتن.. بوونە کارگەر
تاچەکوشی داهاتوویان
خەمی دەرکردنیان لابات
هەموو: هەرە لەقە.. هەرە لەقە
چاوی برینمان.. زۆر زەقە
رێباز: دایکم دەیگوت
گورگی شەوێ.. گورگی شەوێ
یاخوا لەماڵمان دوور کەوێ
هەریار: دایکی منیش پێم هەڵنەگوت
هەمووجارێ زوو زوو دەیوت
زاوای خاڵتان..
بێنە ماڵتان
زۆر کەس هەیە هەر راوی دەنێ
هەریار ئێوە چی دەدەنێ
ئێمەش وتمان:
تۆی دەدەینێ
دەست لەمل بن تا سبەینێ
هەموو: (پێکەنین)
هەریار: دایە ماچی دەکردمو.. پێدەکەنی

وتی: خۆزگە باوکی ئێوە
لەبەندیخانە بەردەبوو
ریشەی خەمو غەرییبیمی هەڵدەکەنی
فەرهاد: ئێمەی بێباوک
ئێمەی هەتیو
لەشارا بێپەناو پەسێو
رێباز: باباخی گوڵ.. دەی پێک بێنین
گڵو ئاو.. بێڵو چەکوش
لەگەڕەکی کۆن بسێنین
هەموو: ئەم زڕبابە..
لەماڵی خۆمان دەردەکەین
بەردەقانیو دارلاستیکی
چی منداڵی جوتیار هەیە..
پاسەوانی..
کێڵگەی گوندو.. تۆمان دەکەین
عوسە: عەسکەرنیم مەشاشم بێ
پۆلیس نیم رەشاشم بێ
مەلا نیم زەکاتم بێ
ئاغە نیم دێهاتم بێ

شێخ نیم کەرامەتم بێ

داوم کەوتۆتە داوی

زەحمەتە نەجاتم بێ

کۆمەڵ: (رەوە منداڵێکی شارستان وەڵامیان دەدەنەوە)

هەوێزی مەقشپل نییە

زامی پشتو بن مل نییە

رەیخی تفەنگە عوسکەیە

ئەستێرەمان، تروسکەیە

فەرهاد: دووجاو.. چەقۆو قۆچەقانی

باشتر نییە

لەتفەنگی جڕناو فڕنای

شانی پیاوی پێپەجانی

شۆڕش: مناڵە خۆشەویستەکان

نێوەشەوبوو

چاوی تەلار پڕ لەخەوبوو

باوکی مەزن گەڕایەوە

باوکی بەردەمی سێدارە

کەهاتەوە..

هەرچی لەشکری گڕ هەبوو

هێنابوویەوە، ئەم شارە
زرباب تووتە
برای تووتە
مام سەرسپی و باڵابەرزە
ئەسپی کوژەو دۆشاو مژە
کەشەو باوکم گەڕایەوە
خستیە گوفەکی مێژوو
مەنجەڵی دانوییان هێناو
گرمان تێبەردا سەلەنوو
هەموو:
هەرە لەقە هەرە لەقە
کاروانی مە دوورو زەقە
هەرچی نایەتن بۆ شۆڕش
لەولاتا.. لەژێر شەقە

تابلۆی سێیەم

قـەدپاڵی کێوێکـە.. هـەمان کۆمەڵـە منداڵـە بەرامبەردێیـەکی چـۆڵو خامۆشن..

دەنگێ: اهەبوو نەبوو

شێخ ژنێ بوو

بەبووک نەچوو

منداڵی بوو

جاشووی کرد بە..

جوولەکەیەکی دەوڵەمەند

مێردەکەی مرد

چاڵی بۆ سامانی هەڵکەند

ولآت زۆری موڵکی ئەوبوو

لەو هەموو پارەو دارایە

اخانی چۆڵەای جێگەی شەوبوو

هەموو خزمو ناسیاوانی

کەلاوەکەی ئەویان نەویست

شۆڕشێکیان دژ هەڵگیرساند

خانوویەکیان لێدامەزراند

بۆ هەموو لایە پڕ بەپێست

هەموو: هاوار هاوار هاوارە

لەشکر سەدان سوارە

دێ دێ

گشت رێ

دۆڵو رووبار

ژوانی دڵدار

ماتو کزە

جێی رەوە کۆترو مامزە

رەزو باخە دێرینەکان

ماڵی شۆخە شیرینەکان

مناڵەکان

رقی بەزۆر کۆچکردنی

بەختەوەری..

جوتیاری چاوی ساڵەکان

هەوارگەی شوانکارەی لاش

جێ ئەانەی

لەپێناوی برسییەکانا.. خێرا هاتن

هەرچی مناڵی یاخییە

هەرچی خەڵکی ئەم گوندەیە

عەشقی بناری شاخییە

قووچەکی خۆر..

لەسێڵی خوێنا رادەخەن

کۆترو ئاسک‌و ئەسپ بەخێو دەکەن

هەموو: تۆڵە، تۆڵە

سەدان سوارین

خەمی مێژوومان بەکۆڵە

یاری ریزە میرانەیە

سەدان لاوی پشت یەکگرتوو

بەدوای شوانی خۆیان دەڕۆن

راوە گورگ‌و راوە چەقەڵ

دەکەن بەخوو

هەریار: شۆڕش، شۆڕش

بۆ دەزانی شوانی بکەی

شۆڕش: بەڵێ بەڵێ

رێباز: شەوین‌و شیوە خوار دەکەی

شۆڕش: بەڵێ بەڵێ

شاسوار: نانی بۆ سەپانان دەبەی

– : بەڵێ بەڵێ

عوسه: لەگورگـو ڕێویی ناترسێ

— : نەخێر نەخێر

هەموو: (هۆ، هۆ هوو هووو)

کاتێ شۆڕش لەلافاوی سەد مەترسی

لەمردنی شوان دەپرسی

شوانە گڕە..

بەم مەرجانەش

توانی شوانی هەژارن بێ

لەبەرایی دڵداران بێ

گۆچانی خوێنی گرتەدەست

چەکی نایەشانی مەبەست

تابلۆی چوارەم

(لەدێیـەکی دەم سـنوور.. شـینو ڕۆڕۆی شـێخی گورگانـە بەخەنجـەری شوانکارەی زامەکانی مێژوو کوژاوەو شینی بۆ دەکەن...)

پیرەژنێ: هێ دیوانێ دیوەخانێ

کێ بوو پیری ناو دیوانێ

تادوێنێکە میر محێ بوو

عیشقی خوێنی بەبێ خوێ بوو

دار جگەرەی وەک تفەنگی

تانجی‌و توولەی راوو جەنگی

هێ دیوانێ دیوە خانی

کێ بوو یەخەی ناو لاوانە

خەنەی خوێنی هەژارانە

بەجامی ژەهری بێگانە

خۆی کرد بە نیشان‌و تانە

هێ دێوانێ دیوەخانێ

کێیە مردووە لەدیوەخانی

ڕێباز: لاوو هەڵۆ

دیوانی شار..

بۆتە کۆنە ئاشی بەتاڵ

دەستاڕی خەم

بەدەست شۆخی کوڕ مام کچ خاڵ

ساواری سالأنی ئازار

دیوان ئەوسا دەهاڕێ

هەر مەرگەوەڕو پیرەژەن

شینی مردنی بۆ دەکەن

نووشتەو مۆروو

هەراج دەکەن لەبازاڕی

هەریان: مادام ئێمە یەک ڕێرەوین

ریزی برسییەکانی شەوین

شاسواری مە.. ئاوزنگی ئەسپی لێداوە

ڕێبازی مە

ماندوو بوونی

لەتەرازووی سەرکەوتنی

بێووی چەوساوە کێشاوە

شۆڕشی مە..

شوانەو تفەنگ..

گۆچانی دەستیەتی

شەوین‌و شیوە خوار دەکاو

لەگورگ‌و ڕێوی ناترسی

سەرانە نادا بەمیرو

لەهەڕەشەی کەس ناترسی.

ئەوساکە

ئاهی سۆزی دەروونی تەڕ
هەڵمژینی لێوی بەفەر
پەلاماری دەست، کتوپڕ
بالاي جوانێکی هێنکە بڕ
لەگەڵ دڵخوازێک ئەئاڵآ
بۆ دڵداری ئەبووە، ئاڵآ
سوێند بەو گشا دیمەنانە
بەوقژی رەش، هێندە جوانە
بەوشەی (ئا)ی زۆر دڵخۆشم
منیش بۆ تۆ تێئەکۆشم
تا بۆ تۆ بم، تۆش بۆ من بی
بەهیوام چاکترین ژن بی

لەدوارۆژا لەگەڵ منا
لەگەڵ منالی خرپنا
لەکەژاوەی بەختیاری
هەر لەگەڵیا بکەی یاری
ئینجا زەوی رۆشن بیری
شانۆیەکمان بۆ پێک دێنی
لەبەهەشتی ئاسۆی ژیری
نەوەی تازە ئەخوڵقێنی

١٩٧٠/٣/١

ناچیتە سەر

ئەی کیژۆڵەی پێشکەوتوو
چەند شیرینی خۆم تێهەڵسوو
ئەو ئاواتەی لەدڵتایە
دڵی منیش بەهیوایە
بەڵام وەرە! فەرموو (رابین[1])
زۆر روونە بۆیەکتر نابین
چونکە منی ماندووی هەژار
بێوچانم بەکارو زار

---

(1) رابین: فهم

لەپێناوی پێشکەوتنا

لەپێناوی سەرکەوتنا

تۆش پەروەردەی باوەشی ناز

پەروەردەی چەند جۆری ئاواز

بۆیە بەدووری ئەبینم

گیانە کەمن تۆ بهێنم

١٩٧٠/٣/٦

میوان

شێرکۆ بێکەس

بۆ شاعیری شەهید (جەمیل ڕەنجبەر)

نیوەشەو هەندێ جار کەشیعر

ئەم باتە ناو دنیای سحراوی خۆیەوە

ئەم خاتە سەر باڵی خەیاڵی دوورە فڕ

ئەوستاتە شاماڵ بێ یان زریان

باران بێ یان بەفر

ئەبینم.. گوێم لێیە:

وادەرگای حەوشەمان

چیرەیەک ئەکات و تۆزێکی ئەترازێ

ئەبینم: بێ خشپە، لەسەر لا

چاوزیتێ

قژنیێ، ریشنیێ

باڵاکورت

هەناسە سواربوویەک

هەروەکو مامزێ پێکرابێ و راونرابێ

بەپەلە خۆی ئەکات بەماڵدا

دوو پشکۆی بیلبیلەی

بەدەوری حەوشەدا ئەگەڕێ

ئاوڕێ.. دوو ئاوڕ

ئەوساکە بەرەو ژوور

هەنگاوی خێراتر هەڵئەگرێ

ئەگاتە بەردەمی پەنجەرەی ژوورەکەم

ئەوەستێ

بەپەنجە چەندجارێک لەسەر یەک
لێی ئەدا:
-تەق. تەق. تەق-
بەئەنقەست دووجاریش
لەسەر یەک ئەکوٚکێ
"تێئەگەم خوٚیەتی:
"جەمیل"ە
لەدوور را هاتووە
ماندووە: ئەزانم لەمناوە بەتایبەت لای داوە
بوٚ ئەوەی سەردانی من بکا"
ئەشڵەژێم، خەریکە پەنجەرەم لێ ئەبێ بەدەرگا
سەرسمێک ئەدەم و پێخاوس رائەکەم
هەر لەبەر هەیواندا

باوەشی پیا ئەکەم

هەروەکو دوو لقی

دوو داری راست و چەپ تێک ئالاو

من سەر ئەخەمە سەر شانی راستی ئەو

ئەو سەری ئەخاتە سەر شانی راستی من

نەجارێ نەدوودجار نە دەجار

تۆ بڵێ هەزارجار

پەلاسی ناو دەمی

ئاوێنەی تەوێڵی

گەردنی رەنگ لیمۆی ماچ ئەکەم

گوڵاڵەی بریی سەر سنگی ماچ ئەکەم

ئەو وەختەی کە دەستمان لێک بەردا

بەرامبەر یەکتری دانیشتین

لەبالا ئاوێنەی دیواردا

تەماشای خۆم ئەکەم.. ئەبینم

سەر سنگم سوور بووە

رووخسارم سوور بووە

ژوورەکەم سوور بووە

بۆن ئەکەم

دەستوپل بۆنی گرت

بۆنی گوڵ، بۆنی خاک، بۆنی گیا

جل بۆنی باروت و قژ قەوزەی رووبارو

ژوور بۆنی گۆگردی

ئەشکەوتی ناو چیا

***

سەرەتە بێ دەنگیی خوێنێکەو ئەمگرێ

سامێکەو زمانم: ئەبەستێ..

ئەوکاتەی چنگی خوێن بەریدام..

هەڵ ئەستم:

چایەک و پەرداخی دێنم

هالاوی چایەکەو هالاوی هەناسەی

تەمێکە بۆ: کەمێ

لەڕوومان ئەنیشێ

-جەمیل گیان لاواز بووی

لاوازی

وەک کۆترە باریکە

وەک وەلی دیوانە

وەک قەڵەم

بەیەک بین ئاوەکە هەڵ ئەدا
چایەکی بەردەمی تێک ئەدا
قومێکی لێ ئەداو دەستی چەپ
ئەخاتە سەرشانم:
-لاواز بووم؟!
شاخ و داخ چاوەکەم! شاخ و داخ
شاخ خاکەو شەم دایکەو
من وەلی دیوانەو
من کۆترە باریکەی "کۆمەڵە"و
بۆ پەنجەی زارۆڵی هەژاران
من قەڵەم

پاش تۆزێ دەست ئەبا
لەپزوی شەڕواڵدا
چوکلێتە نامەیەک
دەردێنێ و ئەمداتێ
بەدەنگێ، وەک وژەی دەستان بمدوێنێ
وەک شەپۆل هاژەی دوور
بمگاتێ و بمدوێنێ
پێم ئەڵێ:
-دوێنێ شەو کە دیمن سێ قۆڵی
"شەهاب و جەعفەرو ئەنوەر" بوون
هەر سێکیان لەسەر ئەرز چوارمشقی
لەدەوری ئاگری بەکڵپەی
ماڵێکی کۆچەردا دانیشتن.

هەر لەوێ، هەر لەبەر ڕووناکی ئاگردا
بەنۆرە هەریەکەو دێڕێکی نامەکەی
بۆ کیژو و.. بۆ کوڕی
قوتابی پێشمەرگەی شاخ نووسی
***
سەعاتێ زیاترە لەچاویام
تەماشای خۆر ئەکەم.
سەعاتێ زیاترە لەدڵیام
گوێ ئەگرم لەخوێن و سەرئەنێم
بەسنگی خاکەوە
سەعاتێ زیاترە من ئەوم ئەو منە
من پرسیار
ئەو وەرام
-جەمیل گیان بێ دەنگی دەبدوێ؟
-مەنزڵم.. بڵاوە.

هەر ئەمشەوە من دەبێ پێیەکم لێرەبێ و
ئەویتر لە -بۆکان-
هەر ئەم شەوِ من ئەبێ
بەسواری ئەسپە رەش
دەمامک هەڵبەستوو
خۆم بکەم بە "قەڵای هەولێر"داو
هەر ئەمشەو سەریش بەم
لە "مەم"ی هەژاری ناو "بۆتان"
وا "جەمیل" بەپێوە وەستاوە
بەژن سوور
هەر ئەڵێی هەناری گوڵ کردوی
گوێ ئاوە
بەژووردا چەند جارێک دێ و ئەچێ
ئیستێک و لەبەردەم دۆڵابی

-"سەردەمێ دۆلابی حاجەتی موبەق و،
ئیستاکە کتێبا" -ئەوەستێ.
ئەوەتا دانەوی و لەخانەی دووەمدا
سەروخوار ورد گەڕا دەستی نەکەوت
دیوانی "بێ کەس"ی دەرهێنا
هەروەکو یەکەم جار
ملۆتکەی جگەری تاقانەی هەڵبگرێ
بەو جۆرە هەڵگرت
لەسەر خۆش چاوان و رومەتێ
دیوانی هەڵمژی و ماچی کرد
-بۆ ئەڕۆی ئەی ئاسکە سوورە
بۆ ئەڕۆی!
بۆ ئەڕۆی ئەی مانگی
کاکۆڵێ ئاڵێ بۆ ئەڕۆی؟!
بەم شەوە بۆ ئەڕۆی

بارانەو ڕەهێڵە
دەتخوا هەر ئەشرۆی
گولاڵەی زامێکی سەر سنگت
لەلای من جێبێڵە
-بەنگ نابێ عاشقێکی ڕەوەندەو
بەتەنیا لەماڵێ لانادا
بەنگ نابێ خەمێکی کێوییەو
بەتەنیا لەشاخێ نادا.
پیخاوس بەدوایدا ڕائەکەم
نایگەمێ.. تیشکێکەو.. نایگەمێ
-بارانەو ڕاهێڵە
تەڕئەبێ -جەمیل- گیان

تەڕ ئەبێ!

وا ئێستە گەیشتە بەردەرگا

ئیستێک و بۆ ساتێ ڕاوەستا

ئاوڕی دایەوە، سەرێکی هەڵبڕی

مانگی سوور لەشەوی

ڕەشپۆشدا پێکەنی

ئەوساکە دەستی برد،

لەپەنا دیواردا

چەترەکەی هەڵگرتبوو

بێ خشپە، لەسەر لا

بەدرزی کراوەی دەرگادا

تێپەڕی و..

بەتەنیا جێی هێشتم!

١٩٨٣

کۆچی زاوایەکی نامۆ

جەوهەر کرمانج ·

کێ پێی گوتی،

بەم وەرزی سەهۆڵ بەندانە

ڕشماڵی ڕەوەندیت بەرەو

مەنزڵێکی ئەوەندە دوور بپێچیەوە

کێ پێی گوتی:

لەم چەرخە نایەکسانەدا

پشت بکەیتە ئاوەدانی و

بۆهەمیشە نەیەیتەوە

خۆتۆ وەکو هەڵۆیەکی هەواردیتە

لەسەرلوتکەی بەرزنەبا

نەدەنیشتی..

وەک کۆچەرێکی گەڕیدە

لەم کوێستانە سەربەتەمە گەورە ببووی

ڕەنجبەرێکی چاو قایم بوویت

چ ئاغایێ دەری کردبووی

بۆڕۆیشتی-

بۆڕۆیشتی-؟!

نەڕۆیشتبای-

ئاخرتازە منداڵەکان

زمانی ئاگر فێردەبن

٢٠

تازە خەریکن لەگورزو

تۆبزی دوژمن تێردەبن

زوو ڕۆیشتی

نەرۆیشتبای..

ئاخرسبەی ..

گەربەزمانێکی ڕەوان

لەگەورەکانیان بپرسن:

ئەریٚ دایە

ئەریٚ بابە

ماموٚستا گەورەکانمان کوان

کوانیٚ ئەو ماموٚستا جوانەی

هەمو روٚژیٚ بەخەندەوە

لەسەرەتای گوتنەوەی وانە بەوانەی

پیٚی دەگوتین:

منداڵینە:

مەتەڵیٚکتان بوٚدەبیٚژم

ئەوەی توانی هەڵی بیٚنیٚ

ئەوە شایستەی چەپڵەییٚ زوٚربەتینە:

ولاَتێکی گەورە هەیە

هەتا چاوبڕدەکات دەشت و

کانیاوی چاو بەگریانە

لەهەرچواردەوری سنووری

دیوارێکی ئەستوورهەیە

هەزارساڵە..

کوڵنک وبێڵی لێ دەدرێ

نارۆخێ وهەردیوارە کۆنەی جارانە

چیای بەرز بەرزی تیایە

رەزی تیایە

بەلاَم ئەوەی داخی دڵی دانیشتوانە

وەتی ئەم ولاَتە هەیە

بێ ئالاَیە..

بێ فەرمانڕەواو سوڵتانە

دەی بزانم:

چ کیژە ڕەندوو ئازایێ

چ کوڕ خاسێ

ئەم وڵاتە زنجیرلەپێ یەدەناسێ..؟

-من..مامۆستا

+من مامۆستا

-مامۆستا..ماستا..ماستا..

+کچم هەریار

دەی کیژی خۆم زۆرئاسانە

-مامۆستا ئەوەی تۆفەرمووت

هەبێ و نەبێ کوردستانە.

گەربپرسن..

دەبێ وەڵامی ڕەوانیان بدەینەوە

پێیان بڵێین:

مەپرسن مامۆستا بۆچی..

بەجێی هێشتین

بۆکامە هەواربووکۆچی

باهەوڵدەین

سبەی تۆڵەی بکەینەوە

*　　*　　*

هەڵۆیەکی بەرزە فڕبوویت

لەسەرلوتکەی بەرزنەبا نەدەنیشتی

لەم کوێستانە سەربەتەمە گەورەی ببووی

ڕنجبەرێکی چاو قایم بووی

چ ئاغایێ دەری کردی

بۆڕۆیشتی..؟

نەڕۆیشتبای

تازە هەتاوگەرم دادێ و
تەم تومانی خەم ڕاودەنێ
تازە کۆرپەی حەزپێ دەگرێ و
بەرەو بەهارێکی خەملیو
هەنگاو دەنێ
کوڕە زاوا- بووک ڕەبەنە
مەڕۆباشل نەبێ چاوی
دەلالی پانی بەخەنە
((هەواڵێماینێ زاوای سوورە))
((هەواڵێ..زاوا ڕێگای دوورە))
((هەواڵێ..کۆچی زاوای شینە))
((دەلالێ کورماڵێ خەڵکینە))
((دەلالێ کورهەرقوربانینە))
هەڵۆیەکی بەرز فڕبوویت

لەسەر لوتکەی بەرزنەبا نەدەنیشتی

ڕەنجبەرێکی چاوقایم بووی

چ ئاغایێ دەری‌کردی

بۆڕۆیشتی..؟

نەڕۆیشتبای ..

ئاخرسبەی ..

نۆبەتی ڕنینی ڕەزە

سبەینێ نۆرەی بڕینی

قۆناغێکی درێژترە،

هەرەوەزە..هەرەوەزە

توخوا مامۆستا وەرەوە

ئەمجارەیان..

وانەی مێژووی قارەمانیت

بەمنداڵە هەژارەکان بدەرەوە .

١٩٨٠/هەولێر

هەندێك لەنووسینەكانی نووسەر

گۆڕەپانێکی چیمەنتۆڕێژ، زۆر ئەفەندیلۆکە هاتووچۆیان بوو، هەندێکیان پـۆزایی دەمانچـە لـەژێر چـاکەتی سـەرێکیان جوولـەی دیـاربوو. لـەپڕ کراسـەکەمیان لەبـەر دادڕیو هەویـەو پارەکـەیان لێـدەرکردو چـاویان پێبەستمەوە.. دوو شەپی بەلەزەتیشیان پیاکێشانو ناویان پرسیم: ناوت (جـەمیل)ە؟.. بـەڵێ نـاوم جەمیلـە. وتـی ئـەوە تـۆ چـوار دینـارو نیـوت لای ئێمەیە ئەگەر بەساغی دەرچوویت دەتدەینەوە.

قـەفێکیتری کەلەبچەکەی دەستمیان توندترکردو یاساوڵەکەی ئاسایش چـەند جـوێنێکی داو بردمیـە ژورێکـی وا کـە هـەر زیـڕەی خـەڵك دەهـات لەبەرشـەقو تێهەڵدان، هـەروەها مێزە ئاسنینە گـەورەکانیان بەسـەر عـەردی ژوورا دەخشـاندو قـڕە قـڕو گرمـەگرمی تـەمێکی ترسـناکی داڕشـتبووە شوێنەکە.

یەکێ هات ناوی پرسیمو دیاربوو لەوانەبوو کەپێی سپێردرابوو لەمنو چەند کەسێکیتر بکۆڵێتەوە. وتی:

- ناوت چییە؟
- ناوم جەمیل ڕەنجبەرە.
- بۆگیراوی؟
- خۆتان دەزانن.
- وەرن ئەو سەگبابە بۆ ئەوێ ببەن.

بردمیانـە دەرەوە نـاو هاتوچـووی بـازاڕی ئیشـکەرانی دەزگـای ئاسـایش خـۆی بـوو.. دەسـتمیان کـردەوەو ئینجـا هـەر دەسـتێکمیان بەکەلەبچـە بەلایەکی شیشی پەنجەرەکەوە کـردو بـەجۆرێ بسـتێ مـابوو پێم بگاتـە سـەر عەردەکە.

یەکەم: ئەو کوڕانە گەوادن.. فەت نابنە پیاو.

دووەم: ئێستا هەموومان دەیگێین.

سێیەم: (بەدەم تێپەڕینەوە) بەسۆندەو فەلاقەکە بهێنم ئینجا من خۆن چاری دەکەم.

منیش بێئەوی بەچاو کەس ببینم، سەرم زۆر توند بەستراوەتەوە چاوە بەستراوەکانم وەختە شەق بەرن. باڵە هەڵواسراوەکانم خوێنی تیا سەرناکەوێت و وەکو تۆقەبازنێکی دڕندە چەقیوەتە ناو زەنگەی دەستم ئەمەو لەماوەی شەوو رۆژێکا سەدەها زللەی شۆفێنیی و مرۆڤ نەویستانەم پێدەکەوت و لێوە وشك بووەکانیشم بەئاستەم هەناسەی پێش مردنی لێدەردەچێت و کەبەمجۆرە لەهۆش خۆ دەچووم ئینجا جاربەجار پەنجەی رق دڵۆپەی ئاوی مان و نەمکانی دەهاویشتە سەر لێوە وشکەکانم. ئەوەی ساغ مابێت لە لەش تەنها دێنەمۆی ئاگاییم بوو دەمزانی خەریکی چین و بۆ وام لێدەکەن.. لەپڕ تەق و هۆڕی قۆندەرە هات و کاشیە چیمەنتۆیە هەرچی بوو (عەرد) لەبەر کۆمەڵێ پێی زریکە زریك کەرا مۆزیقای مرۆڤ کوشتنیان پێك هێنابوو.. دیاربوو (سید ساعد) گەورەیەك بوو هەموو شتی بەدەست بوو وتی:

- ناوت چییە؟
- پێمنەکرا وەڵامی بدەمەوە. وتی:
- بیکەنەوە جارێ با نەمرێت. (شلپ کەوتمە عەرد) و هەرچەند هەڵگێڕو وەرگێڕیان کردم تا درەنگ قۆڵ و بازووم نەکەوتەوە کارو رایانکێشام بەخشەخش تا بەرپێی هاتوو چۆکەران چۆڵ کەم. تا دەیەم رۆژ ئەمە حاڵم بوو، لەرۆژی دەیەمدا بردمیانە ژووری و چاویان کردمەوە.

دوو ئەفسەری ئاسایش بەگوێرەی قسەکانیان دیاربوو، یەکێکیتریش کەسێیەمیان بوو، کەبە (سید المساعد) بانگ کرا کە تێگەیشتەی ئەوان بوو لەپشت مێزێکی ئاسنا دانیشتبو دەمانچەیەکی گەورەی بە رووتی بەسواری بەدەستی سوار کردبوو. دەسکە خاکەنازێك و سۆندەیەکی قێرۆپاچ و گوریسێکی نایلۆنی ئەستوور لەگۆشەیەك دانرابوو. لەنێو خۆیان جگەرەی بیانیاندەدایە یەکتری بەدەم گاڵتەوە سێیەمیان تەلەفۆنی دەکرد:

هەلاو.. بەسەری تۆ ئەگەر دەعوەتێکی زۆر گەورە نەکەیت و ئەوەی پێشم وتی نەبیت (فلان) بەر نابێت و چونکە خۆی قسەی لەسەر خۆی کردووە..! ئیە.. دەزانم خزمی ژنەکەتە.. ئەوەش دەزانم ئەوە سێزدە رۆژەکابرا گیراوە تۆش سێزدەرۆژە (بێگانی).. نا نا ئینشا الله تاتۆ ئەم نیعمەتەت لەکیس نەچێت بەری دەدەین.. بەڵام جاریَ هەراسانمان لێهەڵمەگرن.. (تەلەفۆن دانرا) مساعد: بەخێر بێیت..

– اهلا.

– ناوت جمیل صالح نازناوت (رەنجبەر)ە.. ها.. وایە.

– بەڵێ.

– ئەگەر مرۆڤ کارێکی خراپ بکات پێویستە دان بەهەڵەی خۆیدا بنێت و بەتایبەتی ئەگەر کاریَ بێت دژی سەلامەتی وڵات و حیزب بێت (نقە نایەت) جا مرۆڤ گرنگ ئەوە نییە هەڵە نەکات گرنگ ئەوەیە کە هەڵەی کرد ئەگەر راستی نەکردەوە پێویستی بەسزادانە.

– مەبەستتان لەکام هەڵەیە، کام راستکردنەوەیەو کام سزادان. بۆچی..

– چاك دەزانین.. (وێنەی (م)ی نیشاندام) و ئەم کورە دەناسیت..

– نەء نایناسم.

– چۆن ئەوە (م.ھ) یە لێپرسراوتانە لە ڕێکخراوی (ک.م.ل.ک.ھ.ھ)دا.

– نەخێر شتی وانازانم.

– نەك هەر (م.ھ)... (م.ن)و (ن.ر)ش دانیان پیاناوە کەتۆ ئەندامێکی کۆنی ئەو ڕێکخراوەیتو بەڵکو لەدامەزرێنەرانی ساڵی حەفتاو دواتریو ئێستاش ئەندامێکی سەرکردایەتیو لێپسراوی ڕۆشنبیریت لە هەرێما.

– نەخێر وانییە. ئێوە بۆشتم بۆ دروست دەکەن.

– ڕاوەستە.. دەگوێت لەم شریتەی (م.ھ) بگرە:

– شریتەکە: جەمیل ڕەنجبەر، کوڕێکی سوورو سپی جوانکیلەیە، مامۆستایە لە مێرگەسۆر منداڵێکی هەیە ناوی (هەرەوەز)ە زۆر قسەی خۆشە فێربوون بە ئینگلیزی قسەمان لەگەڵ دەکاتو زۆرجار هاتوچووی ماڵیانم کردووەو کۆبوونەوەم لەگەڵ کردووە. ژنەکەیشی خوێندەوارو مامۆستایە.

– باشە ئەوە وەسفی خۆی، قابیلیەتی چۆنە.

– شریتەکە(م.ھ): کوڕێکی زمان لووسو زۆرزانە زۆر قووڵ بۆتەوە لە بیری (م.ل) یەتیو خۆییو جەعفەرو عەلی لەهەولێر لەگەڵ کاکە حەمە لەدوای ساڵی ١٩٧٠ دەستیان بەدروستکردنی ڕێکخستنو تێگەیاندنی خەڵك کردووە، بەتایبەتی جەمیل ڕەنجبەر سومعەیەکی سیاسیو ئەدەبی گەورەی هەیە لەناو هەموو خەڵکەکەو بەتایبەت لەلایەن سەرکردایەتی جوڵانەوەکە.

– باشەلەڕێکخستن چیدەکرد لەگەڵتانا؟

– م.ھ لەم دواییە زۆر لە کادرە (م.ل)ەکانی ڕێکخراوەکە خۆیان کێشایەوە بۆ ئەوەی بۆ دواڕۆژ بەکەڵك بێن بەتایبەتی ئەوانەی لە ڕێکخستنا

خاوەن تاقیمانەو بڕواقایمو قاڵبوون، جایەکێ لەوانە جەمیل ڕەنجبەرە دەیەوێت هەندێ خۆی بکێشێتەوە، کەچی لەگەڵ ئەوەشا لێپرسراوی فعلی لیژنەی ڕۆشنبیرییە لە هەرێمی ئێمەداو نیاز وابوو ببێتە ئەندامی ڕۆشنبیریی سەرکرایەتی گشتی.

- باشە لیژنەی ڕۆشنبیری کێی لەگەڵ بوو؟

- (م.ه) پێک هاتبوو لەسەرەتاوە لە (ع.ص)و (ن.ر)و (م.ه) خۆم لەسەرویانەوە جەمیل ڕەنجبەر، ئەوەبوو زۆر لێکۆڵینەوەمان نووسیەوە چونکە جەمیل دەستی ئەدەبی بەهێزە هەمووی هەر ئەو بڵاوکراوەکانی دەنوسییەوە.

- باشە ڕێکخستنی تری نییە؟

- م.ه: هەندێ کەسی لایە بەڵام ناوەکانی نازانین، چونکە لەم دواییە نهێنی خۆی لێمان دەشارێتەوە. هەتا نازانین باری جوڵانەوەکانی لەچدایە، وەك وابێ دان بەئێمەدا نەنێت کە هەرێمینو نیازی ڕەنگە (تکتل) یش هەبێت.

- لێرەدا تەسجیلەکەیان کوژاندەوەو کابرا وتی:

- خۆ تێگەیشتیو چاك گوێت لێبوو.

- بەڵام هیچی وانییە.

- دەتۆ بڕۆ دیوی تری ژوورەکەو لەکونی کلیلەکەوە سەیرکە ئێستا (م.ه) دەهێنین چۆن باست دەکات (هێنایان، بێئەوەی بزانێت من گوێم گرتووە).

- (م.ه): سڵاو...

– دانیشتوانی ئاسایش: سڵاو کاك مەولود، تەندروستیت چۆن بوو. دانیشە. ئێی.. ئەوە بەریشت دەدەین‌و ناردوومانە کتێبەکانیشت لەماڵ بۆ بێت، خۆ بیجامەو شتەکانت پێگەیشت؟

– م.هـ: بەڵێ.. زۆر سوپاستان دەکەم.. وامدەزانی ئاسایش وەکو فاشی دەجولێنەوە، بەڵام لەگەڵ منا وانین.

– باشە. ئەوە جەمیل دەڵێ قسەکانی مەولود وانییەو ناشی ناسم.

– (م.هـ): لەگۆڕەپانی دادگای هەولێر بەهۆی (ع.ص) یەکترمان ناسی‌و هەر لەوێش بڕیاری دروستکردنی لیژنەی رۆشنبیریمان دا.. ئەوەبوو (ع) رایکردو تەنها ئێمە ماینەوە. جەمیل زۆر رەق‌و توند بوو لەگەڵ ئەوانەی خاوو خلیسك بوون بۆ نموونە لەم دواییەدا بڕوای وابوو (ن.ر) دەرکەین‌و دەیوت بەکەڵکی کاری شۆڕشگێڕانە نایەت. ئەگەر بەقسەی منیش بڕواناکەن ئەوە لە (ن.ر)و (م. زەنگەنە) بپرسن.

– دەتوانی بەرەو رویان ببیت..!

– ناوەڵڵا ناخۆشە. (بردیانە دەرەوە.)

کابرایەکی دان پیانەر کەخزمەتی یاساوڵ بکات‌و هەموو شتێکیان پێبڵێت هەڵبەت لەگەڵی نەرم دەبن تا قسەکانی لێوەردەگرن‌و تا تەمایان پێی هەیە.

ئەفسەرە یاساوڵەکە وتی:

– ها ئێستا خۆیشت دیتت بڕوات نەکرد.

– نەخێر نایناسم‌و هەرچی دەڵێت درۆیە.

– باشە ئەگەر (ئیفادەی (ن.ر)ت بۆ بخوێنینەوەو وای تیا هەبوو چیدەڵێیت؟

ئیفادەی (ن.ر): (زۆر جار هاتوچۆی ماڵی جەمیل ڕەنجبەر)م کردووە بەتایبەتی لەبەر زۆر ئیش و خوێندنەوەو باسکردن کە هەر لەماڵیان دەماینەوە، جارێ لەجاران دۆڵمەشتمان خواردوەو لەگەڵ کچەکەی بە ئینگلیزی قسەمان کردووەو (هەرەوەن) گۆرانی بۆ وتووین جاربەجار ژنەکەیشی لەگەڵمان دادەنیشت بەڵام بۆ کۆبوونەوە نەبوو. یەکێ لەجارەکان باسی قۆناغی دەرەبەگیمان کردو باسی ئەوەی کرد کە ئایین کۆڵەگەی یاسای ئەم قۆناغەیەو زۆر هێرشی بردە سەر.. هەوڵی دەدا منی پێ ئیقناع بکات و لەم دوا دواییەش منی بەدڵ نەبوو. دووریان خستمەوە لە لیژنەی ڕۆشنبیریی..)

ئەم ئیفادەیە ئەوەندەی کە باسی منی تێدابوو بەم جۆرە خوێندرایەوە. ئینجا هەر وتم وانییە.

بردمیان بەستمیانەوەو ڕوتیان کردمەوە. جار ناجاریش لەژێرپێیان دەدام تا شل و کوت دەبووم.. لەنێوان دوو کەس بەچاوبەستراوەیی بەڵام دەنگەکانیانم دەناسییەوە یەکەمیان عوسمان گرو دووەمیان (ن.ر) دەم بیست کە عوسمان دەیگوت: دایکتان دەگێم تۆڵەتان هەر لێدەکەمەوە، خۆ ڕۆژمان هەر لێدادێت)پتر لێیان دەدا).

دەمبیست (ن.ر) دەیوت بژی حیزبی بەعسی عەرەبی، بەخوای هیچ نەکردووە، هەرچی هەش بوو خۆم پێم وتن.. بەخوا هێشتا ئاسایش (امن) قەرزارمە زۆرم بۆ وتووە.. (هەر لێیان دەدا..) بابە لەمەودوا لە حەوشی ئاسایش خێوەتێ هەڵدەدەم و تابڕوام پێبکەن کە (ن.ر) هەقی لەهیچ ئەملاو ئەولا نییە).

منیش لەداخی هەردوو قسەکانی عوسمانو (ن.ر) چەند داهێزرابووم یەکجار دڵم دەگوشراو خۆم پێ نەگیرا... وتم:

عوسە.. ئەوقسانە زیادن، پترت لێدەدەن.

کوڕ نورە گو.. (مەبەستم ن.ر) ئەم میچکە میچکەو مەراییە چییە ملی زۆر کەست شکاندوەو دەشتەوێ رزگارت بێت شەرم لەخۆت بکە ئێستا ببیە ئەوانیش بڕوات هەر پێناکەن.. یاساولی ئاسایشەکان.. دایان گرتم بەشەقۆ تێهەڵدان وتیان: ئەوە قسەیان فێر دەکەیت.. سەگی سەگباب چ کارت بە ناو کرێکاری پیسو چەپەڵەوە هەیە تۆی مامۆستاو باوەشێ دینار وەردەگریت.. چۆن بێزت هات تۆی ئەفەندی تێکەڵی رێکخستنی کرێکاران ببیت! دەعافیەتت بێت.. دەبیخۆ.

لێرەووە هەموو شتێ ناڵێم کە لەگەڵیان کردمو چیان پێ دەوتم تەنیا ئەوەندە دەڵێم مردنم سەدقات لاخۆشتربوو.

تابەیانی ئێوارەکەی هاتمەوە سەرخۆ بەهەمان شێوە تایبەتیکە بردمیانەوە ژوورێ مساعدو ئەفسەرانی ئاسایش وتیان: ها چیت وت. دان پیانانێیت.. دەنا دەتکوژین.

- دان بەچیدا نێم خۆ هیچی وانییە، جارێ هەرچی رێکخستنە هەر لەمن دوورە. بەڵام ئەوەی بەلا بێت بەسەرمەوە ئارەزووە ئەدەبییەکەیەو وەك ئەدیبێك دەورێکی بیرگۆڕشینەوەی زۆرم بینیوە لەگەڵ ئەوانەی بیانناسم یا نەیان ناسم، چونکە زانیومە کە ماوەی دیموکراتییەتو جیاوازی راو هەڵگری بیر هەیە لەدەوڵەتێکی وەك عێراقدا بۆیە رەنگە زۆر قسە لەوانەیە رێی بچێتی بەڵام چۆن.

جارێ با چەند شتێکتان پێبڵێم:

١. (ع.ص) كـاتى خـۆى برادەرێكـى كۆنـە پـارتيم بـووە. زۆر جـار پياسـەشمان بەيەكـەوە كـردووەو چـاكيش دەيناسـم. بـەڵام مـاوەى زۆرە نەمديوە.

٢. هيچ پەيوەندييەكم لەگەڵ (ج.ع)و كاكە حەمەو ئەوانيتر كەناويان دەڵێين نييە، تەنها پێش شەڕى ئاش بەتاڵەكە ئەوان لەكۆڕە ئەدەبييەكانا زۆر مناقەشەيان دەكردو بەم جۆرە (مەرحەبا)ى پەيدا كرد.

٣. (م.هـ) رەنگـە ئـەو مـن بناسـێتو ئـەم دەموچـاوە لەبـەر ئـارەزووە ئەدەبييەكەم رەنگە بەيەكەوەش دانيشتبينو وتووێژى ئەدەبيمان كردبێتو خۆشتان دەزانن ئەدەب زۆر جار دەبێتە مەسەلەيەكى سياسيش.

٤. (ن.ر) راسـتە لەمناڵييـەوە بەيەكـەوە قوتـابى بـووين و تـا ئێسـتاش برادەرێتيمـان هەرهـەبووە پياسـەشمان بەيەكـەوە كـردووە، رەنگـە خۆيشـى حـەزى لەئەدەبـە، دەليـى بپرسـن ئەگـەر بەرێكـەوت نـەبووبێ كـەى ئێمـە بەتايبەت دانيشتووين؟

٥. (م. زەنگەنە) لەكوێو من لەكوێ؟! دەوەڵڵا بڕواناكەم ديتبم. (دەبێت شتێكتان پێبڵێم من توانا ئەدەبييەكەم وايكردووە لەزۆر مەجالا دەربكەوم، خەڵك زۆر دەمناسن. رەنگە زۆركەسيش لەلاى خۆيەوە بەراوردى كردبێت، كە من كۆنەپەرست نييمو جۆرئەتشكێنمو جورئەتيشم هەيە لەقسە كرد. بڕواشم بە (م.ل) يێتى هەيە.. بەلاى كاك (م.هـ)و (م.ن)و (ن.ر)و هـەتا خـەڵكى تـريش. هـەتا ئێـوەش لاتـان وايـە مـن شـتێك هـەر هەمـەو دەبـێو دەبـێ لـە رێكخستنێك بم.. نە.. خۆتاوان نييە خەڵك بێ لايەن بێتو لەهيچ رێكخستن نەبێت ئەى گەر وانەبێت ديموكراتييەت لەكوێيە؟!

لەلایەکی تریش رەنگە ئەم دانپیانەرانە خۆیان شتێك بووبن و من نەمزانیبێت و هەوڵیان دابێت برادەتریێتیم لەگەڵ دروست بکەن. یان بەهێزی بکەن بەڵکە رێکم دەخەن، چونکە سیاسەتی کادرانی رێکخستن شێوەی چوونە ناو خەڵکیان زۆرە.

مساعد وتی: ئەی پەیوەندین بەم ناوە چییە؟ (هوشمەندو.ح .ك .ن عزیز. و ارسلان. ج.تاڵەبانی. عەلیکۆ. ن. عومەر. م، س. نەوشیر وتم: هوشمەند بەر لە ساڵانی ١٩٧٠ لە ئاهەنگا بینومە گۆرانی وتوە رەنگە من نەیانناسم و هەر ئەوەندەو بەس (ح.ك) کۆنە برادەری یەکێتی قوتابیان بووین بەر لە ساڵی ١٩٧٠و ل ساڵی ١٩٧٤ لەبەرئەوەی جێگەی ژیان ناخۆش بوو لەچۆمان لەبەرئەوەی هەر منی ناسیوە چەند جارێك لەلامان ماوەتەوە.

مساعد : لەگەڵ کێی تریش ئەژیایت؟

وتم: تەنها برادەرایەتیمان لەگەڵ ئەرسەلان هەبوو بەس بۆماوەیەکی کەم.

مساعد: چیتا دەوت؟

وتم: کەس نەیدەتوانی ئەم واقیعە تاڵە بشارێتەوە کە جوڵانەوەکە پەیوەندی بەئیمپریالیزم هەبوو.. چاك و سەربازی ئێران و ئەمەریکی بەئاشکرا هەست پێدەکرا. رەنگە باسی ئەممەسەلە سیاسییە پرمە ترسییەشمان کردبێت وەك نان و ئاو خواردن، نەك وەکو رێکخستن. خۆ ئەگەر وەك رێکخستنیش بێت بریاری سەرکرایەتی شۆرش هەرچی لە پێش ١٩٧٥ کرابێت بوردراون، بۆیە لەوە ناترسم، بەڵام ئەو راستییەش هەر دەڵێم ئەوساتیش پەیوەندیمان پەیوەندی رێکخستن نەبووە.مساعد: ئەی دوایە.

وتم: دوایەحمید تەسلیمی حکومەت بۆوەو پەوەیندیشم لەگەڵ ئەرسەلان نەماو لەگەڵ ماڵەوە چووینە ئۆردوگاکانی ئێران وەك مامۆستایەکی

کەمدەست چاوەڕێی کاتمان دەکرد ئەو ناوانەی تریش ناوت هێنان هیچ پەیوەندیەکم پێیانەوە نییەو ناشیان ناسم. تەنها (ج. ت) ناویم بیستووە.

مساعد: ئێ، تۆ ئەگەر بیروڕات (م.ل) بێت بۆ شیوعی نەبوویت؟

- :توانای رێکخستنم نییەو نەبووە.

مساعد: تۆ (م.ل) بیتو کۆمۆنیست نەبیت لەگەڵ جەماعەتی جەلال تاڵەبانی نەبیت کە (ك.م.ل)ین دەبێ رێکخستێکی تربیت.

وتم: نەخێر.

:بۆ نەبوویتە حیزبی بەعس.

وتم:حیزبێکی عەرەبییەو منیش کوردم.

: زۆر کورد بووینە بەعس.. تۆ لەوان پتری.

وتم: درۆم پێ لەگەڵ خۆم ناکرێت.

دوای ئەوەی گەیشتنە ئەم ئەنجامە کەمن بڕوام بە (م.ل) هەیەو دیارە لە ئەنجامی ئەم بڕوایەم ویستوومە یەکێتی بکرێت لەنێوانِ (م.ل)ەکان. وەك جەماعەتی (م.ه) وهەستیشم بەرێکخستن کردووە وەك تەرەفێکی سیاسی پیانم زانیوەو خەبەری میریشم نەداوە، ئەم حەز بەوانە کردنەم بە مەیلو پەیوەندی دەژمێردرێت.

دوو شەو لەسەر یەك تا درەنگ بانگیان دەکردمو پرسیاریان لێدەکرد، لەهەموو روویەکەوە وەکو:

١. بیروڕام بەرامبەر حیزبەکانی ناوخۆ.

٢. حیزبی بەعسو بیروڕاکانی.

٣. بەرامبەر (ئینتخابات)ی میرو ئەنجومەتی یاسادانو کارو راپەڕاندن بەناو ئۆتۆنۆمی.

٤. پرسیار لەبارەی کۆمەڵی کەسانی کوردی عێراق.

٥. پرسیار لەبارەی باری وڵاتان و ناکۆکی وڵاتە سۆشیالیستەکان چین و روسیا.

٦. لەبارەی مەسەلەی فەلەستین.

٧. ئەوانەی دژی بەعسن کێن.

٨. خەلفیەی سیاسی واتە رابوردوی سیاسیم چیبووە.

٩. بیروڕام بەرامبەر (م.ھ) کە ئیعت١راف لەسەرم کردوو، پێش هەموویان.

١٠. بەم دوایە بۆ نەبوویمە هیچ حیزب و رێکخستن.

١١. ئەو مامۆستایانەی برادەرتن کێن.

١٢. براکانت ناویان چییەو کاریان چییە.

١٣. یەکگرتنی عەرەب.

١٤. حکومەت چی بکات خەڵك دوژمنایەتی ناکات.

کۆمەڵێ پرسیاری تر لەبارەی (م.ل)و ئایین و بیروڕاکانی حیزبی بەعس و شێوەی رەفتاریان لەگەڵمانا.

****

چەند رۆژێکی پێنەچوو هەڵبەت تا ٢٧ رۆژ بەم جۆرە لە ئاسایشی باکور ل هەولێر بەم جۆرە روداوانە کە هەرە کورتەکانییەتی ئینجا ئێمە لەگەڵ هەشت نۆ دە کەس کە هەندێکیانم دەناسی بەیەکەوە برمانیانە دادگای تایبەتی سەربازی کەرکوك. لەوێش ٢٢ بیست و دوو رۆژ ماینەوەو دراینە دادگا.

بەفەقەری (بڕگەی): ادانة المتهم جميل صالح عزيز. مدير مدرسة ميرگە سوور لميلە أو تعاونە الي اية منظمة او جبهة تخريبية معادية لنظام الحكم.. حكمت عليهة المحكمة خمس سنوات وشهر استنادا الي مادة ٢٠٤ من قانون العقوبات في الجمهورية العراقية) وەك بيرم مابێت بەم جۆرەی سەرەوە حكوم دراین‌و دوای چەند ڕۆژێك نێردراینە بەندینخانەی (ثقيلة) لە (ابوغريب) دوای چەند مانگێك زۆربەی حوكمە كەمەكانیان ناردە بەندینخانەی (خفيفە) لە (ابو غريب) واتە حوكمەكانمان خەفیفە لە ١٩٧٨/١٠/٣٠ لە خەفیفە نزیكەی بیست كەسێكمانیان بردە (موقف العام) لەوێ ماینەوە تا ڕۆژی ١٩٧٩/٨/١٦ واتە ئەم بڕیارەی كە پێی دەرچووین.

لەڕۆژی ١٤ی ٥ نیسانی ١٩٧٧ گیرام

ڕۆژی ١٩٧٧/٧/٣٠ لە دادگا دراین.

لە ڕۆژی ١٩٧٩/٨/١٩ بەرەڵاكراین.

واتە ٤٨ ڕۆژ لەژێر لێكۆڵینەوە بووین‌و ٢ ساڵ‌و سێ مانگ‌و چوار ڕۆژ لە بەندینخانە ماینەوە.

یادگاری ڕۆژانی لێكۆڵینەوە لە دەزگای تایبەتی بۆ دادگای سەربازی كەركوك:

پێویستە حەقەکانمان بەشێوەیەکی گونجاو پێ ببەخشرێت

زۆربەی ئەو کۆڕو سیمینارانەی لەشوێنە جیاجیاکادا دەبەخشرێ یان ئەو وتارانەن لە رۆژنامەو گۆڤارەکان تایبەت بە ژنان دەنوسرێت، ماف ژنان بەشێوەیەك دەئاخنە نێو تەرازووی تاووتوێکردنەوەو مەیدانی لێکدانەوەو لێکۆڵینەوە، لەگەڵ ئەوەشدا داوای نەهێشتنی جیاوازییەکانو خوڵقاندنی یەکسانی لەنێو هەردوو رەگەز دەخوازن داوای سەربەستی تەویان بۆ دادەڕێژن بۆ نواندنی دەورێك لەکۆمەڵگا بەبێ سڵکردنو بەوپەڕی شانازییەوە، بێگومان ئەمە سەرەتایەکی باشە ناتوانێن نکۆڵی لێوە بکەین.. لێرەوە پرسیارێك خۆی دەخزێنێتە نێو باسەکەمان ئەویش ئایا تاچ رادەیەك ئەم بانگێشە داڕێژگەیەکی تۆکمەی وەرگرتووە لەڕوانگەی پەیڕەوو جێبەجێکردنەوە؟! بۆ وەڵامدانەوە هەرگیز ناتوانرێت چاوپۆشی لەوە بکرێت کە تاوەکو ئێستا یان بەشێوەیەکی درێژەی ئەم جاڕدانو بانگێشە کاڵایێکی رەوایانەو پڕ بەپێستی خۆی بۆی نەبڕیوە،ئەوەش دەگەڕێیتەوە بۆ ئەو کەلەبەرە گەورەیەی کە ئێستا بەبیروڕای نوێخوازییەوە پڕنەکراوەتەوەو کۆمەڵگامانی خستۆتە دوڕیانی بیرکردنەوەیەکی شێواو، تەنانەت لەلوتکەی ئەم بیرە ئاڵۆزکاوە رێزو بەهایەك بۆ ئەنجامەکەی دەخەملێنن.. بۆنموونە فەرزکردنی هەندێك مەرجی بێ نمودە لەڕووی قانوونییەوە وەك حسێبکردنی دوشاهێدی ژن بەرامبەر بەیەك شاهێدی پیاو، یان حەڵاڵکردنی چوار ژن بۆ پیاو بەسەر ژن، یان گەلێك بەڵگەو فەرقی هاوشێوەو نموونەی تر لە قەدرو حورمەتی ژن دادەبەزێنێو ماف شەرعی خۆی پێنابەخشێ...

زۆر دەمێکە ئەم هەڵوێستە کۆنەپەرستیو نەرجسیەتە لەلایەن پیاو لەمێشكوچ دەروونم چڕ بۆتەوە بەهێڵێکی پانو بەرینن وێنەیەکی تراژیدیان

چەسپاند. بۆیە پێویستە لەسەر ئێمە بەرامبەر ئەمکارانەهەڵوێستێکی دیفاعی وەربگرین بۆ سەرکوتکردن و رەتکردنەوی ئەم جۆرە حوکمە قۆرغکاریەو هەرگیز ناتوانم دیمەنی ئەم ژن و مێردە لەیادکەم. بەڕواڵەت بەئادگارە بن گەردەکەیەوە بەتەمەنی کچی دەشیاو بەشێوەیەکی ناچاری بەبێ دەسەلاتییەوە گوێی بۆ کلۆ کردبوو، پیاوەکەش وەکو ئەهریمەنێکی خۆشەویست، ئامۆژگارییە شەقەت و نابەجێیەکانی لە مێشکی شێن دەکردو پێی دەگوت نابی بچیتە دەرەوە نابێ خۆت جوانکەی و ئەگینا وات لێدەکەم پەنجەی پەشیمانی بگەزیت.. ئەویش بەکلۆلی و بێدەسەلاتییەوە بەڵێنی جێبەجێکردنی پێدەبەخشی...

باەو مامۆستا شکۆمەندانەی یان ئەو ئوستازەی کاتێك دێتە سەر باسی ژن بەفیزو بێزەوە باسی لێوە دەکەن گاڵتە بەداوا رەواکانیان دەکات بەهیچ جۆرێك رێزو شیاوی خۆی پێنابەخشێ. وتەکانی ئەم ئوستازە بەرێزەی لەکۆلێژەکەمان لەگوێم دەزرنگێتەوەو بەو پەڕی سەربەزییەوە بەمیهرەبانیی ژن بەناوو ناتۆرەی ناشیاوی دەشێوێنن و وەکو ئامێرێکی شەهوەت بازی دەخاتە بەرچاومان بۆ دامرکاندنەوەی حەزە لەبن نەهاتووەکانیان. یان وتەکانی ئەم نوسەرەو شاعیرانەی کاتێك بەقەدو شەنگ و سالاری ژن هەڵدەڵێن وە لەزۆر رووەوە لاف یەکسانی بۆ جاڕدەدات، بەڵام کاتێك بێتە سەر ئاستێکی واقیعی هەرگیز ناتوانێ هەڵوێستی بنەڕەتی خۆی حەشار بدات، وتەکان و نووسینەوکانی بەجۆرێ کردەکی پەیڕەو بکات بیخاتە نێو چوارچێوەیەکی جێبەجێکردنەوە ئەمانە گشتیان ئەم جۆرە ئازارو مەینەتییە رەنگدانەوەی ئاوێتەی ئەم ژینگەوارەی لێی دەژین.. بێگومان لەزۆر رووەوە رۆشنبیران و مامۆستایان و ئەو پسپۆرانەی پەی بۆ

حەقیقـەتێکی زینـدو نابـەتو جلـەوی دروسـتبوونی ئاکـامێکی ئیجـابیو گونجاو بۆ گەیشتن بەتـەواوی مافـە دەستنیشـان کراوەکـان شـلکردۆتەوەو لەکەلاوڕۆژنەیەکی بچوکەوە تێدەڕوانێ و بەتروسکایی برێکی شەل دەیپێکی ئەمانـە ئەوسنوورەی بۆی دانراوە وێکـی دەهێنـێ.. بەداخـەوە دەبوایـە ئـەم گۆڕانکارییانـە ڕەوتـی پێشـکەوتن هـەر هـیچ نـەبێ نـەختێك لەتـەپوتۆزە نیشـتووەکانی پـیرە کۆنینـەکانمان.. بەهـەرحاڵ ژنانمـان لـەم کۆمەڵگایـەدا لەقۆناغێکی بەرهەڵستی دایە بۆیە بواری ئەوە نییە ژنی لێهاتوو هەڵکەوێ لـەدایك بێـت بۆیـە گەرەکـە پـێش هـەموو هـەنگاو هـەڵنانێك پردێـك لـەنێوان کـۆن و نـوێ دروسـتبکرێت و رێـز لـەداب و نـەریتی باووباپیرانمـان بگیرێـت و لەهەمان ساتەوەختیشدا لەگەڵ سوڕی گۆڕانە ئەوپێشکەوتنە وەرچەرخێت و هەنگاو بهاوێت.

ئەو زانا وێژەوانانە دەربارەی هۆنراوەدا ئەڵێن:

١. (ئەرستۆ): ئەڵێ: هۆنراوە بریتییە لە نواندنی سرۆشت یاخود کارەساتی ژیان بەرەنگی ئەمەی کە هەریە وردوی داو پیشانی یدا، هەروەها ئەوەی پێویستیشە بێ یارەنگ بێ ببێ دەربخا.

٢. (سامۆنیش): ئەیوت: (وێنە هۆنراوەیە بێدەنگە، هۆنراوەش وێنەیەکی دەنگدانە) ئەمواتایە لەهۆنراوەی پێناسیندا راستە.

٣. (تۆلستۆی) وتوویەتی: بوێژ بەرهەمی ئاوازەێیك پێك دێنی بۆ ئەوەی بیدابە گوێی ئەمو ئەودا تووشی ئەو هەستی دەروونییەی خۆی بکا کە وا دەری ئەبڕێ.

ئایینەکانی وێژە (مذاهب الادب)

ئاینەکانی وێژە زۆرن، بەڵام دوانیان لەهەموویان گرتگترن.

١- کلاسیکی ٢- روماتیکی.

ئـەو دوو ئاینـە هـەموو دەم لەشـەڕو شـۆڕن، ئـاییـنی (کلاسـیکی) تـوانی هـۆنراوەی لاسـاییکردنەوە بگەڕێنێتـەوە ئـەو پـەڕی سـەرکەوتن، کەچـی هـۆنراوەی گـۆرانی لای کلاسیکییەکان نەگەیشتە ئەو پـەردە، بـەڵام ئـاییـنی رۆمانتیکی هـۆنراونەی گـۆران گەیاندە پلەیـەکی بـەرز، وە هـۆنراوەی داسـتان نەلـەلای کلاسـیکییەکانەوە سـەری گـرت نەلـەلای رۆمانتیکـەکانو نەئاییـنـە تازەکان.

<u>هۆنراوەی داستان:</u> (شعر الملاحم) ئەو هۆنراوەیـە کـە دەنگوباسـی شـەڕو شـۆڕی پاڵەوانیی پاڵەوانان بەشێوەیەکی سادەو سـووكو رەوان ئەگێڕێتـەوە، هەر لەسەرتای مرۆژایەتییەوە هۆنراوەی داستان گەشـەی کـردووە (الیاذة و اودیة) دوو هۆنراوەی داسـتان (هومیرۆی)ی نـەمر، بۆێـژی یۆنـان داینـاوە. لـە هەردووکیاندا هۆنراوەی ئاوازی تێدایـە، سـادەییەکی چاوپۆشـیمان دەکـات، جوانییەکەشی داڵمان گەش ئەکات.

<u>هونـەری وێنـەی لاسـاییکردننەوە</u> (فـن الادب التمثیـل) ئـەم هونـەرە لای یۆنانییەکانی کۆن بەهۆنراوە بۆلاسایی کردنەوە، لای ئەوان وابوو:

1. **گفتوگۆ (بەهۆنراوە).**
2. **گۆرانی (بەهۆنراوە).**
3. **هەڵپەڕینو ئەما (بۆهنراوە)**
4. **سازو ئاواز.**

لەسەردەمی راپەرینی ئەوروپا (النهضة الادبية) سەدەی پانزەهەمی پاش زایین و تراون و بویژەکانی ئەوروپا بەشوێن ویژەی یۆنانی کۆنەوە ئەڕۆیشتن. بەڵکو بابەتی چیرۆکی لاساییەکردنەوەکانیان لەوەوە وەرئەگرت لەپێشدا گفتوگۆو گۆرانیان لەچیرۆکەکان کۆئەکردەوە. بەلام کەکلاسیکی دامەزرا هونەری لاساییکردنەوە کەبەندبوو بەگفتوگۆو لەگۆرانی جوێ بۆوە، لەدواییدا چیرۆکی لاساییکردنەوە جوێ بۆوە لە لاساییکردنەوەی گۆرانی.

لەسەردەمی تازەدا کەم ویژەوان چیرۆمی لاساییکردنەوە بەهۆنراوە دائەنێن..

<u>هۆنراوەی گۆرانی</u>: هۆنراوەی گۆرانی بریتییە لەهۆنراوەی (جامد . قصائد)وە یا پارچەکانی (مقطوعات) لای رۆژئاواییەکان هەر لەکۆنەوە بووەتە جۆر جۆر. هەر جۆرێک مۆسیقایێکی تایبەتی خۆی هەبووە. لەناوخۆیدا بابەتو خۆیەتی کۆکردۆتەوە، کەچی هۆنراوەی کوردی، زیاتر خۆیەتی دەرئەکەوێ، هۆنراوەی گۆرانی لەرۆژهەلات و رۆژئاوا گۆرانی هات بەسەر هۆنراوە لای یۆنانییەکانی کۆن واتەی هۆنراوە دروستکردنی و داهێنانی ئەگرێتەوە.

ویژە (ادب)

هەر نووسنێك وەیا هەر وتەیەك بەهۆی شێوەی داڕشتنەکەیەوە دڵو دەروونمان دەبزوێنێت یاخود هەستمان پێ بکات بەجوانی ئەوە ویژەی پێی دەڵێن ئاگادارمان ئەکا لەرابردووی ئادەمیزاد وەهەروەها ویژە ئەو شتانە ئەگرێتەوە: (دەستکردی نەخش و نیگاری سەر بەردەکان، ئاوێنەی باوەڕی نووسەرو بوێژەکانە پەردەی ناسکی ئەندێشەی بوێژەکان، ئەو هونەرە جوانانە کە پاڵەوانەکانی ئەو مەیدانانەن، نواندوویانە وەپیشە گشتییەکانی پیشەسازیو دۆزینەوەو داهێنانی دۆزەرەوەو داهێنانەکان ئەمانە هەمووی ویژە ئەگرێەوە).

جۆرەکانی هۆنراوە (هەڵبەست):

هەر لەسەرەتای یۆنانییەکانەوە سێ جۆر هونەری هۆنراوەی گەورە داهاتووە.

١. هۆنراوەی داستان.
٢. هۆنراوەی لاساییکردنەوە(تمثیل).
٣. هۆنراوی گۆرانی (شعر الغنائي).

هۆنراوەی داستان: لەناو چووە، هۆنراوەی لاساییکردنەوەش لاسایکردنەوەی پەخشان جێگای گرتۆتەوە، بەلام گۆرانی بەزیندوویی ماوەتەوە.

پێڕست

بابەت | لاپەڕە

پێشەکی ٣

لەکەزەیتوون لەگێژاوی خوێنا ١٦

١. خۆری راستی ١٦

٢. شۆڕشی زەوی ١٨

٣. گرمەی ژانی بەهارێك ٢٠

٤. فێرگەی خۆشەویستی ٢٣

٥. نەوزری کورد ٢٦

٦. هاواری کوردێکی ئێرانی لەبەردەم سێدارە ٣١

٧. سێ گۆرانی لەرۆژێکا ٣٦

٨. وەختە لەدایك بم ٣٩

٩. کوتەکی مێژوو ٤١

١٠. بڕیارێك لەگەرووی ئاگردا ٤٣

١١. لەکە زەیتوون لەگێژاوی خوێنا ٤٥

١٢. بورکانێك لەکێڵگەی خەما ٥١

١٣. لەپێناوی رۆژێکی بێکۆتاییدا ٥٥

١٤. تیشکێ بۆسەر هەڵوێستەکان ٦٠

١٥. خۆشەویستییەکی گەرم ٦٣
١٦. چوار دیاری مەزن ٦٨
١٧. چوار پێشمەرگەی دایکێك ٧١

کێ لەسەربەرزی بەتەمەنترە ٧١

١. وتەی چاوساوەیەك ٧١
٢. شیعر بەبووك دەبەن ٧٩
٣. دواماچی وشە ٨٢
٤. سەرەتای لەدایکبوون ٨٦
٥. پێکەنینێك لەباوەشی گریانا ٨٩
٦. ژانی شۆڕشی سبەینێ ٩٣
٧. کێ لەسەربەرزی بەتەمەنترە ٩٨
٨. باکوردستان شەهید نەبێ ١٠٤
٩. مردن لەگۆڕی سەرشۆڕی دەژیت ١١٠

هۆنراوەی منالان ١١٤

منالی سەردەمی ژان و خەم ١١٤

١. کوانێ بابە ١١٤
٢. بۆ سێ کیژۆڵکەم ١١٦
٣. بروسکەیەك لەدڵەوە ١١٩
٤. منالی سەردەمی ژان ١٢٣

٥. رووبار ١٢٨
٦. کەی پاییز جەژنی گوڵ بووە ١٢٩
٧. ماچێکی سارد ١٣١
٨. لەگەڵ چەمی بەهارێکا من دێمەوە ١٣٣
٩. دووریم بزەی بەیانییە ١٣٥

کەوش چەکوشی لا تاوابارە ١٣٦

١. باکێڵگەکان بێباران بن ١٣٦
٢. شاعیرێکم ١٣٩
٣. هەر دێمەوە ١٤٢
٤. پیرێکی بەندکراو ١٤٥
٥. کەوش چەکوشی لاتاوانبارە ١٤٩
٦. بۆ شاسوارێ... سواری ئەسپی هەتاو بووە ١٥٢
٧. ئەو نووسەرانەی دەروونیان چاڵی بەفرە ١٥٨
٨. سەردانی بەندیخانەم ١٦٤
٩. سوپای بنکە سوورەکان ١٦٦
١٠. ئەو یایە نییم تەنها ژووری هەڵمژی ١٧٠
١١. رۆژی لەدایکبوونم ١٧٢
١٢. بەیادی تاڤگە سوورەکە ١٧٥
١٣. ئەو کتێبەی وشەی بەخەنجەر نووسراوە ١٧٩

کاتێ هەژار قەفی سنوورەکان دەبڕێ	١٨٤
١. سێ دیمەن	١٨٤
٢. وتەیەك	١٨٦
٣. پیرۆزبایی	١٨٧
٤. چرپە	١٨٨
٥. فرمێسکێ	١٨٩
٦. واز بێنە	١٩٢
٧. لەئاهەنگا	١٩٣
٨. لەهەگبەی شارا	١٩٥
٩. ئارەقەی تووڕە	١٩٨
١٠. سەرنجی هەڕەشەی چاو	١٩٩
١١. گۆرانییەکی خنکاو	٢٠١
١٢. لەپەنجەرەی دەرس وتنەوەما	٢٠٣
١٣. بۆ ئومێدێ	٢٠٦
١٤. ئاگر لەخەمی دووری بەردەبێ	٢٠٩
١٥. لەبیرت چووم	٢١٢
١٦. شیرین بووکە، بەستەی نەورۆزی بۆ دەڵێم	٢١٤
١٧. لەگەڵ زامەکانا دەژیم	٢٢٠
١٨. زامەکانمان بەبای (هوڕە) فێنك نابێ	٢٢٢

١٩. بەچکە شوپۆلی ژانەکان ٢٢٤
٢٠. چاوی تەتەری سۆزمە ٢٢٧
٢١. خۆشەویستم فیتامینی مێژووی منە ٢٢٩
٢٢. راپەڕین ٢٣١
٢٣. گڕی بورکانی کێوەکان ٢٣٢
٢٤. نێوان بەفرو ئاگر ٢٣٤
٢٥. چەند گۆرانییەك بۆ سەرەتا ٢٣٥
٢٦. کاتێ مرۆڤ دەبێتە مادەیەکی تر ٢٣٨
٢٧. کاتێ هەژار قەفی سنوورەکان دەبڕێ ٢٣٩
٢٨. شوانی رووتەڵە ٢٤٠
٢٩. فوو لەگڕی زامەکانی هەژار ناکەم ٢٤١
٣٠. ئاواتەکانم سەربەستن ٢٤٣

رازو سکاڵا ٢٤٥

١. بەستەی مەلێك ٢٤٥
٢. بەباوەڕم ٢٤٦
٣. ئەی کیژۆڵە ٢٤٨
٤. یادی دێیەکەم ٢٥٠
٥. پەیمان بێ ٢٥٣
٦. لێکدانەوەیەك ٢٥٤

٧. هەنیسك و جوانی ٢٥٦
٨. هۆ شوان ٢٦١
٩. رۆڵەی دواڕۆژ ٢٦٤
١٠. ئەندێشەو یاد ٢٦٦
١١. ناكامی ٢٦٨
١٢. بێزاری ٢٦٩
١٣. سكاڵا ٢٧١
١٤. پێنووس ٢٧٤
١٥. نشینگە ٢٧٥
١٦. سۆزی باوەش ٢٨٠
١٧. رەهێڵەی چاو ٢٨٢
١٨. واز دێنم ٢٨٥
١٩. هەست و شانازە ٢٨٧
٢٠. ماڵ ئاوایی ٢٨٩
٢١. هونەر ٢٩٢
٢٢. نیگاكەت ٢٩٣
٢٣. هیوای بەهار ٢٩٤
٢٤. هەردوو هەژارین ٢٩٨

روباریکی خوێناوی ٣٠١

١. ئەو بڕیارەی دروێنەی خەونی کردم ٣٠١
٢. سەری ساڵێکی راپەڕیو ٣٠٤
٣. رووباریکی خوێناوی ٣٠٩
٤. مێژووی ئازارەکان سەوزە ٣١٤
٥. چەپکە گوڵێ بۆ یەخەی هەڵوێستی ژنەکەم ٣٢٢
٦. سروودی هەژارن ٣٣٠
٧. جەژن ٣٣٢
٨. کۆتر ٣٣٣
٩. زیندان ٣٣٤
١٠. زەنگی شۆڕشی کرێکاران ٣٣٥
١١. خۆری برسی بەهیچ هێزێ داناگیرێ ٣٤١
١٢. وشە گوڵەکانی پێشمەرگەی شیعر ٣٤٤
١٣. بۆ! بۆ! بۆ! ٣٤٧
١٤. وەڵامی نوێخوازێك ٣٤٨
١٥. نەمتوانی ٣٤٩
١٦. وەڵام ٣٥١
١٧. فرمێسکی ناو لۆچی ئالا ٣٥٦
١٨. چەپڵەی ژێر دەواری زام ٣٦٠

١٩. لەبەندیخانەی دەربڕینا!	٣٦١
٢٠. هەر لەبیرمە	٣٦٥
٢١. بۆ رۆڵەکەم	٣٦٩
٢٢. تابلۆیەکی کۆن	٣٧١
٢٣. ئاهەنگی شیعرێکی گەڕۆك	٣٧٢
٢٤. وەڵام بۆ ئاگردانی شۆڕشێك لەزستان	٣٧٥
٢٥. هەتاو لەناو دەریای خۆشەویستیدا	٣٨٠
٢٦. ئەم وێنانەی ئەمڕۆن میوانن	٣٨٤
٢٧. نەمبەی بەدواتا دەگریەم	٣٨٦
٢٨. نیشان	٣٨٨
٢٩. بنەگەی شوانکاری	٣٨٩
٣٠. ئەوساکە	٤٠٥
٣١. ناچیتە سەر	٤٠٨
٣٢. میوان – شێرکۆ بێکەس	٤٠٩
٣٣. کۆچی زاوایەکی نامۆ – جەوهەر کرمانج	٤٢٢
٣٤. هەندێك لەنووسینەکانی نووسەر	٤٣٠

زنجیرەی چاپکراوەکانی ساڵی ٢٠٠٧ی

بەڕێوەبەرێتیی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی

ز	ناوی کتێب	ناوی نووسەر / وەرگێڕ	بابەت	جۆری چاپ
٤٧٠	بیبلۆگرافیای چاپ و بڵاوکردنەوە	جەبار سابیر	بیبلۆگرافیا	چاپکردن
٤٧١	ئینسایکلۆپیدیای منداڵ/ گەردوون	ئاوات عەبدوڵڵا	منداڵان	چاپکردن
٤٧٢	ئینسایکلۆپیدیای منداڵ/ زەوی	ئاوات عەبدوڵڵا	منداڵان	چاپکردن
٤٧٣	هەرزەکاران با خۆیان بدوێن	گەشاو عەبدولقادر	کۆمەڵایەتی	چاپکردن
٤٧٤	ڕووەکەکان	سۆزان جەمال	زانستی	چاپکردن
٤٧٥	سایکس پیکۆ	ئەحمەد سەید عەلی بەرزنجی	ڕامیاری	چاپکردن
٤٧٦	سەرەنجامی دالیا	عالیە عەبدولکەریم	چیرۆک	چاپکردن
٤٧٧	کەشکۆڵی گەردوون	جەمال محەمەد	زانستی	چاپکردن
٤٧٨	پیاوێك لەپەراوێزدا	ئەسعەد عەزیز	چیرۆک	چاپکردن
٤٧٩	چیرۆکی ئادەمیزاد	ڕەئوف زوهدی	چیرۆک	چاپکردن
٤٨٠	گۆڤاری هەنار ژمارە (١٢)	چاپ و بڵاوکردنەوە	گۆڤار	چاپکردن
٤٨١	گۆڤاری هەنار ژمارە (١٣)	چاپ و بڵاوکردنەوە	گۆڤار	چاپکردن
٤٨٢	ڕەخنەی نوێی کوردی	د. کەمال مەعروف	لێکۆڵینەوە	چاپکردن
٤٨٣	گفتوگۆ لەسەر خوانی خوێنین کۆڕامانێك لەئەنفال	حەمەکاکە ڕەش	گفتوگۆ	چاپکردن
٤٨٤	ڕەفتار تێکچوونی منداڵ	نوری سەعید قادر	لێکۆڵینەوە	چاپکردن
٤٨٥	پرنمێر	سەلام مارف	کۆمپیوتەر	چاپکردن
٤٨٦	کاریگەری کەلتوری ئەوان لەسەر کورد	عەتا قەرەداغی	ڕامیاری	چاپکردن
٤٨٧	ژیان لەپێناو گێڕانەوەدا	جەبار سابیر	لێکۆڵینەوەی ئەدەبی	چاپکردن
٤٨٨	گۆڤاری هەنار ژمارە (١٤)	ب. چاپ و بڵاوکردنەوە	گۆڤار	چاپکردن
٤٨٩	گۆڤاری هەنار ژمارە (١٥)	ب. چاپ و بڵاوکردنەوە	گۆڤار	چاپکردن
٤٩٠	دیوانی ئاوات حەسەن	ئاوات حەسەن	شیعر	چاپکردن
٤٩١	ئۆڤیانۆوسێك لەتاوان	جەمال وەلی ئیبراهیم	کۆمەڵایەتی	چاپکردن
٤٩٢	دەستووسی فەقێکان	ئەجات نوری	ڕۆمان	چاپکردن
٤٩٣	گۆڤاری هەنار ژمارە (١٦)	ب. چاپ و بڵاوکردنەوە	گۆڤار	چاپکردن
٤٩٤	دیوانی غەوسە	ئا: مارف ئاسراو	شیعر	چاپکردن
٤٩٥	الثدي	د. نهرین جون عزیز	تەندروستی	چاپکردن

وەزارەتی رۆشنبیری - بەڕێوەبەرێتی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی

نرخ (4000) دینار